

Szakképzési Pályakövetési Rendszer

**A 2022/23-as tanévben végzetek
utánkövetése**

2025. március

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	3
Bevezetés	5
Módszertan	6
Súlyozás	6
Minta.....	7
Szakképzésből történő kilépés sikeressége	8
Jelenlegi státusz.....	11
Dolgozik	15
Tanul	41
Álláskereső	48
Jövőbeli tervek	52
A képzés retrospektív értékelése	57

Vezetői összefoglaló

- A 2022/2023-as tanévben a szakképzésben végzős tanulók utánkövetési vizsgálata 2025. januárjában, önkitöltős online kérdőíves adatfelvétel keretében valósult meg. A kérdőívre 451 érvényes válasz érkezett, a kitöltési ráta 21,2%-os volt. A minta nem, iskolatípus, regionalitás, illetve tanulói háttérjellemzők (HH, HHH, SNI, BTMN) szerint súlyozásra került; így ezekre a szempontokra nézve reprezentatívnak minősül. A minta hibahatára 95%-os konfidencia-intervallum mellett $\pm 4,61\%$.
- A kutatásban résztvevő volt diákok nagy többsége – 94 százaléka – megszerezte azt a végzettséget, amelynek képzésén 2023 tavaszán végzős tanuló volt. Akiknek a végzettség megszerzése nem sikerült, többnyire a szakmai vizsga letétele volt az akadály.
- A végzett tanulókat az adatfelvétel idején mért főtevékenysége szerint négy csoportba lehet sorolni: dolgozott (41%), tanult (19%), dolgozott és tanult (37%), valamint egyéb tevékenységet végzett (3%).
- A munkaerőpiacon elhelyezkedett tanulók zöme (98%) Magyarországon dolgozik. Néhány vármegye estében (Heves, Tolna, Veszprém, Pest, Bács-Kiskun) jelentős azok aránya, akik nem a korábbi iskolájuk vármegyéjében dolgoznak. A foglalkoztató cégek körében a legkisebb és a legnagyobb munkavállalói létszámmal működő szervezetek vannak többségben.
- A munkavállalók döntő többsége (81%) alkalmazott. A válaszadók mediánkeresete nettó 300 ezer Ft. A nagyobb elemszámú tanulói csoportok közül az elektronika és elektrotechnika (79%), a gépészet (72%) és az egészségügy (50%) ágazatok területén jellemző a legnagyobb illeszkedés a tanult szakma és a betöltött munkakör között. A válaszadók 64% szerint munkájuk a korábban tanultakhoz részben vagy teljesen kötődik.
- A felsorolt tíz kompetenciaterület közül a válaszadók legnagyobb része a kommunikációs készségeket, a technikai és gyakorlati készségeket, a kritikai gondolkodást, a problémamegoldási készségeket és a szakmai specifikus tudást emelte ki, mint munkájuk során fontos készség.
- A pályakezdők szerint egy munkahelyen a legfontosabb szempontok a jó fizetés, a kellemes munkahelyi környezet, az állásbiztonság és a jó munkatársi kapcsolatok. A tényleges munkahelyet tekintve e szempontok közül az állásbiztonság és a jó munkatársi kapcsolatokkal dimenziójában mutatkozik a legnagyobb elégedettség. Összességében az elvárásokhoz képest kismértékű elégedetlenség mutatkozik meg a betöltött munkahellyel kapcsolatban – a munkahelykeresési szándékot viszont leginkább a keresettel való elégedetlenség ösztönzi. Az, hogy valaki a tanult ágazatában helyezkedik el, növeli az elégedettségét is.
- Azok, akik a kérdezés idején tanultak, többségében (84%) iskolarendszerű képzésben vettek részt. E csoport 69%-a felsőfokú tanulmányokat folytatott, ötöde valamilyen szakképzést, tizede pedig érettségire tanult. Az életkor és az iskolatípus jelentősen befolyásolja a továbbtanulás irányait.
- A további szakképzésre orientálódók többsége a turizmus-vendéglátás, a gasztrálkodás-menedzsment és az informatika-távközlés területén akar képzettséget szerezni; a felsőoktatásban tanulók pedig valamilyen műszaki, IT, vagy üzleti területet

preferálnak. A tovább tanulók 48%-a szerint a tanulmányok tárgya teljes mértékben, 24%-a szerint részben kötődik korábbi tanulmányaikhoz.

- A továbbtanulás legfőbb indoka a jobb kereseti pozíció, az érdeklődés, a meglévő ismeretek mélyítésének szándéka, illetve a könnyebb elhelyezkedés reménye volt.
- Azoknak csupán harmada keresett munkát, akik nem dolgoztak az adatfelvétel idején. Többségüknek (67%) mindegy, hogy tanult szakmájukban találnak-e állást vagy sem.
- Az egy- és hároméves időhorizontban a pályakezdők jövőtervei alig térnek el egymástól: a többség dolgozni (66%) vagy tanulni (60%) szeretne – jellemzően ugyanazt csinálnák szívesen, mint a kérdezés pillanatában.
- A képzés retrospektív értékelése alapvetően pozitív a pályakezdők körében: 72% sokat tanult szakmája elméleti oldaláról, az oktatók felkészültek voltak másfél év távlatából is (69%), ill. a többség (64%) úgy véli, jó iskolát választott. Azok, akik részt vettek benne, a duális képzéssel kapcsolatban is elégedetten nyilatkoztak. Összeségében a legnagyobb elégedettség a szakmával, az iskolával és a szakma elméleti oktatásával kapcsolatban volt jellemző. Az eredményeket alig torzítja az, hogy milyen eredményű tanulónak számítottak a középiskolában.
- A válaszadók 46%-a most is ugyanazt a szakmát, ugyanabban az iskolában tanulná; 11%-a korábbi iskolájában másik szakmát választana; 10%-a másik iskolában tanulná ugyanazt a szakmát, 18%-a pedig másik iskolát és másik szakmát is választana (16% pedig nem tudja).
- A munkahelyi szükségletek és az iskolában tanultakra való visszaemlékezés összevetése azt mutatja, hogy a technikai és gyakorlati készségek, a nyelvi készségek, illetve a szakmai specifikus tudás megfelelő szintű. Ugyanakkor a digitális készségek, a kreatív és innovációs készségek, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás, valamint a kommunikációs készségek iskolai fejlesztése elmarad attól a szinttől, amit a munkaerőpiac elvár.

Bevezetés

A Szakképzési Pályakövetési Rendszer harmadik pillérét a szakképzésben végzett tanulók utánkövetése alapozza meg. A felmérés célja megismerni a már végzett tanulók iskolán túli karrierrútját, különös tekintettel arra, hogy a rövid távon mért aktivitási státuszukra milyen jellemzők érvényesek.

A tanulmány az online kérdőíves felmérés eredményeinek főbb tanulságait tartalmazza. Az elemzés felépítése – követve a kérdőív tematikus egységeit – a következő: először egy rövid módszertani leírást nyújtunk az adatfelvétel körülményeiről, a súlyozásról és a kialakított minta főbb ismérveivel kapcsolatban. Az első tartalmi fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a 2022/2023. tanévben végzősök közül milyen arányban végezték el tényleges középfokú oktatásukat, milyen arányban sikerült a tényleges kilépés. A következő – három alfejezetre bomló – részben a jelenlegi státuszt vizsgáljuk: dolgozik-e, tanul-e vagy állást keres-e a megkérdezett. Mindhárom státusz kategória jellemző tulajdonságait, paramétereit megvizsgáljuk, különös tekintettel a képzéssel kapcsolatos illeszkedésre. Ezt követően a jövőbeli tervekkel kapcsolatos véleményeket ismertetjük. Végezetül arra térünk ki, hogy a válaszadó pályakezdők hogyan értékelik korábbi tanulmányaikat, miben tartják erősnek és miben gyengébbnek szakképző iskolai vagy technikumi képzésüket – különös tekintettel a munkaerőpiaci beválásra.

Módszertan

A felmérés online önkitöltős kérdőív segítségével készült. A vizsgálat alappopulációját azok a tanulók alkották, akik a 2022/23-as tanévben a szakképzés különböző intézményeiben végzős tanulók voltak. E tanulói körben 2023. március 23. és április 30. között szintén egy online önkitöltős kérdőíves felvétel zajlott, melynek keretében a tanulók jelezhették szándékukat arra vonatkozóan, hogy egy későbbi időpontban újra felkereshessük őket kérdéseinkkel. Jelen utánkövető kutatás populációját ez a tanulói kör adja. A kérdőíves adatfelvételre 2025. január 8. és 25. között került sor. A felmérés informatikai háttérét a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal biztosította.

A kérdőív kialakítása tematikus egységekben valósult meg, az egyes tematikus egységekben a válaszok maximalizálása érdekében minden érvényes válasz mentésre került. A kérdőív kitöltése során bekövetkezett lemorzsolódás miatt a kérdőív különböző szakaszaiban eltérő elemszám jellemző. Összességében 451 tanuló adott legalább a kérdőív első egységében értékelhető választ, ill. 321 tanuló a kérdőív utolsó érdemi részére is válaszolt. A Pályakövetési kérdőívben elérhetőségüket biztosító és részvételi szándékukat jelző tanulók 21,2%-a töltötte ki a kutatási kérdőívet.

Súlyozás

A populáció különböző fő paraméterei és a minta főbb szocio-demográfiai és képzési jellemzői között markáns eltérés csupán a megkérdezett neme és az ellátott feladat esetében látható: az Utánkövető kérdőív kitöltői között a nők és a technikumban végzettek felül-, a férfiak és a szakképző iskolában végzettek pedig alulreprezentáltak (az eltérés az alappopulációhoz képest 11-13%pont). Végeredményben a minta megbízható, ugyanakkor elemzés előtt a kisebb torzulásokat súlyozással érdemes kiegyensúlyozni.

A súlyozás hét szempont figyelembe vétele mellett valósult meg. Súlyozási szempontként vettük figyelembe a megkérdezett nemét, az iskola típusát, az iskola regionális elhelyezkedését, illetve azt, hogy a megkérdezettnek volt-e SNI, BTMN, HH vagy HHH státuszbesorolása. A súlyozás peremsúlyozási algoritmussal történt. A súlyváltozó átlaga 1,00, szórása 0,471. A súlyozási eljárás a minta elemszámából következően a hátrányjellemzőket (SNI, BMTN, HH, HHH) kevésbé tudta figyelembe venni. A minta hibahatára 95%-os konfidencia-intervallum mellett $\pm 4,61\%$.

		Alap- populáció	Utánkövető kérdőívet kitöltők (súlyozatlan)	Utánkövető kérdőívet kitöltők (súlyozott)
NEM	Férfi	58,7	47,5	58,7
	Nő	41,3	52,5	41,3
ÉLETKOR	18 - 19	11,5	7,3	9,3
	20-21	62,9	62,7	61,6
	22-23	21,9	25,7	25,1
	24+	3,7	4,2	4,0
INTÉZMÉNY RÉGIÓJA	Közép-Magyarország	23,1	23,7	23,1
	Dél-Alföld	15,8	22,0	15,8
	Dél-Dunántúl	8,7	7,8	8,7
	Észak-Alföld	16,0	14,4	16,0
	Észak-Magyarország	11,2	7,3	11,2
	Közép-Dunántúl	11,5	12,6	11,5
	Nyugat-Dunántúl	13,8	12,2	13,8
ELLÁTOTT FELADAT	Szakképző iskola	26,3	14,0	26,3
	Technikum	71,8	84,7	71,8
	Egyéb	1,9	1,3	1,9
HÁTRÁNY- TÉNYEZŐK	SNI	7,6	7,1	8,7
	BTMN	6,2	4,0	4,5
	HH	4,5	1,6	1,7
	HHH	2,7	1,6	2,2
ÖSSZESEN		100,0	100,0	100,0

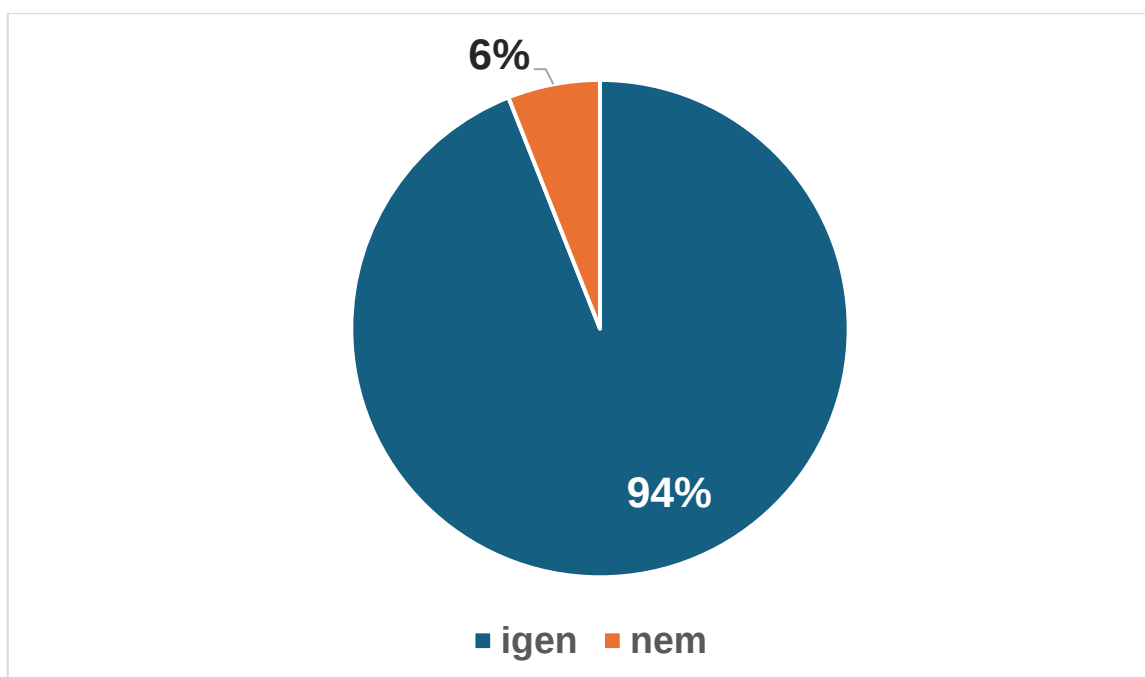
1. táblázat: Alappopuláció, súlyozatlan és súlyozott minta alapeloszlásai a súlyozási paraméterek szerint, %

Minta

A súlyozott minta többsége (59%) férfi. A 18-19 évesek aránya 9, a 20-21 éveseké 62, a 22-23 éveseké 25, az ennél idősebb végzett tanulóké pedig 4%. A korábbi iskola regionális elhelyezkedése szerint a válaszadók közel negyede (23%) a közép-magyarországi, 16-16 százaléka a dél-alföldi vagy az észak-alföldi régióból származik. Az észak-magyarországi és közép-dunántúli kitöltők 11-12 százaléknyan, a nyugat-dunántúliak pedig 14 százaléknyan vannak. A minta többsége, 72 százaléka technikumban végzett tanulóból áll, negyedrésze (26%) pedig szakképző iskolában végzett 2023-ban. A minta 9 százaléka sajátos nevelési igényű, 5 százaléka beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, 2-2 százaléka hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulónak számított.

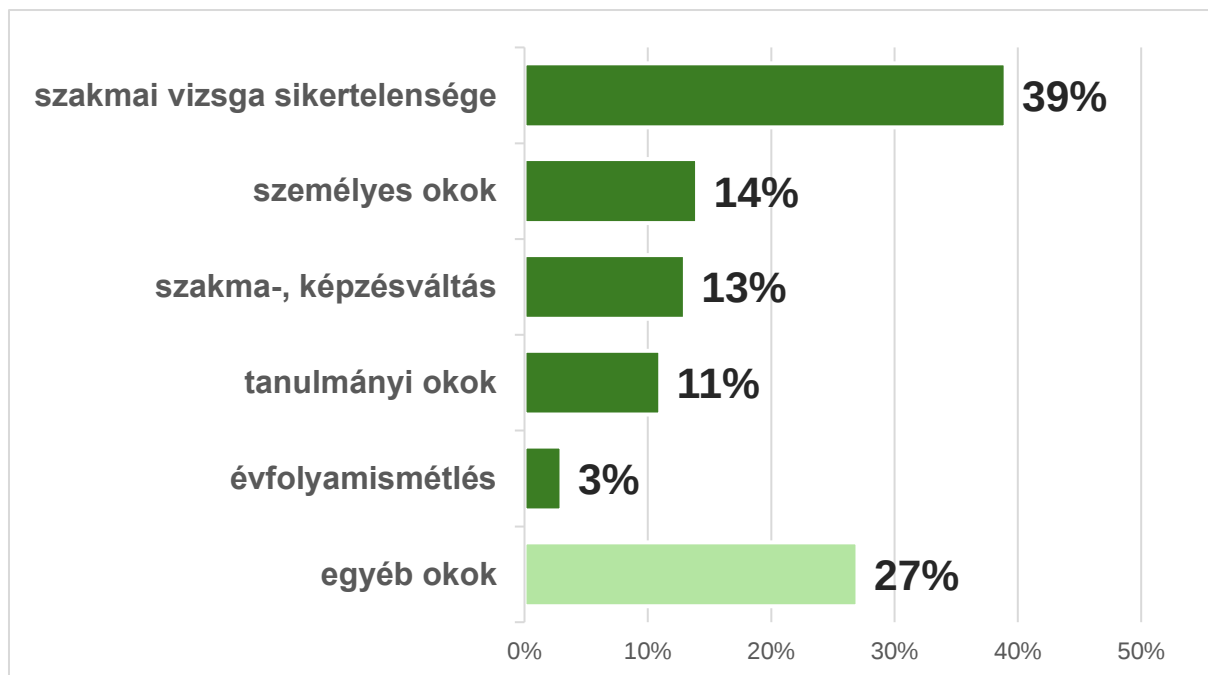
Szakképzésből történő kilépés sikeressége

A kutatásban résztvevő volt diákok nagy többsége – 94 százaléka – megszerezte azt a végzettséget, amelynek képzésén 2023 tavaszán végzős tanuló volt. Azok aránya, akiknek nem sikerült a szakmai végzettségüknek a megszerzése, a technikumok/szakgimnáziumokban végzettek körében magasabb volt (7%), mint a szakképző iskolában végzettek esetében (3%).

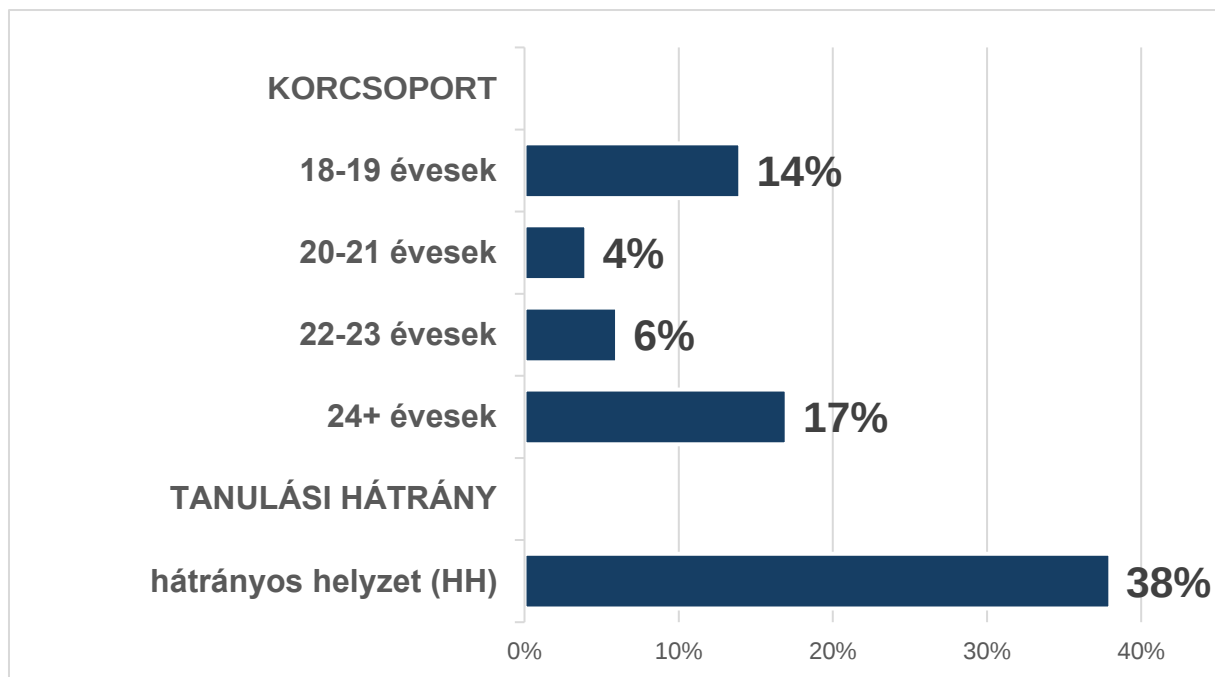
1. ábra: Az elérhetősége megadásakor, 2023 tavaszán végzős tanuló volt a szakképzésben. Ezt a végzettséget megszerezte végül? (N=452)

Azoknak, akik nem szerezték meg végzettségüket, többféle okból kifolyólag alakult így az életük. Volt olyan válaszadó, aki úgy nyilatkozott, hogy évfolyamot kellett ismételnie (1 válaszadó, 3%); volt, aki időközben szakmát vagy képzést váltott (3 válaszadó, 13%); és volt, aki tanulmányi okok (3 válaszadó, 11%) vagy személyes okok (4 válaszadó, 14%) miatt hagyta abba az iskolát. A legnagyobb számosságban és arányban viszont azokat találjuk, akiknek nem sikerült a szakmai vizsgájuk (11 válaszadó, 39%). Az egyéb okok között elhangzott még, hogy időközben felsőfokon tanult tovább; megszerezte a jogosítványát; nem voltak szimpatikusak az oktatók; ill. munkába állt közvetlenül az érettségi megszerzését követően. Két válaszadó említette, hogy elvesztette érdeklődését a választott szakma iránt, egyikük ráadásul azt is nehezményezte, hogy nem volt lehetősége szakmát váltani évfolyamismétlés nélkül.

2. ábra: Mi volt az oka, hogy nem szerezte meg a végzettséget? (N=27)

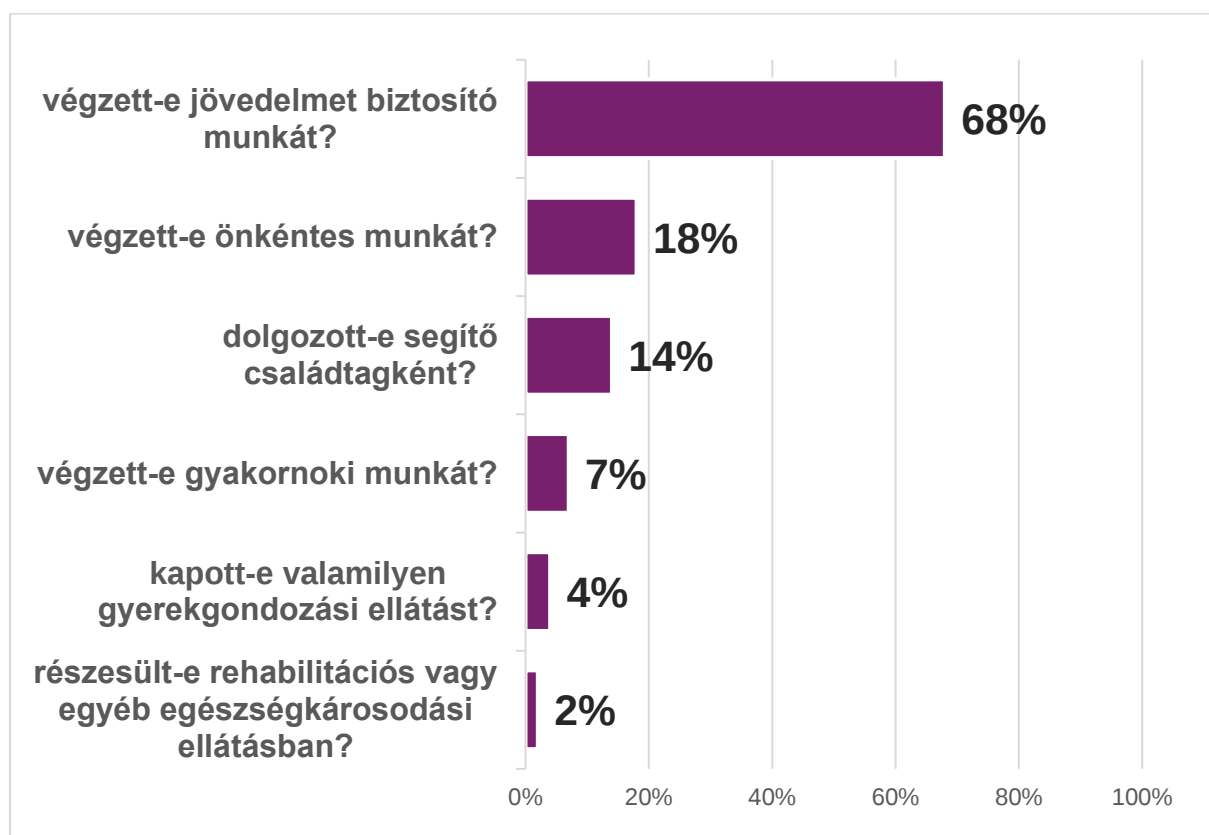
Azok, akik nem szereztek meg végzettségüket, két szocio-demográfiai szempont szerint mutatnak szignifikáns eltérést. A korcsoport legfiatalabb és legidősebb kategóriája, azaz a 18-19 évesek és a legalább 24 évesek körében jellemző inkább, hogy a sikertelen végzési kimenet valamivel jellemzőbb. A második érdemi szempont a tanulók társadalmi hátrányához köthető: a hátrányos helyzetű tanulók körében a sikertelen végzettek aránya rendkívül magas – bár az eltérés szignifikáns, az eredményeket fenntartással kell kezelni az alacsony elemszám miatt.

3. ábra: Az elérhetősége megadásakor, 2023 tavaszán végzős tanuló volt a szakképzésben. Ezt a végzettséget megszerezte végül? – korcsoport és tanulási hátrány szerint (N=452)

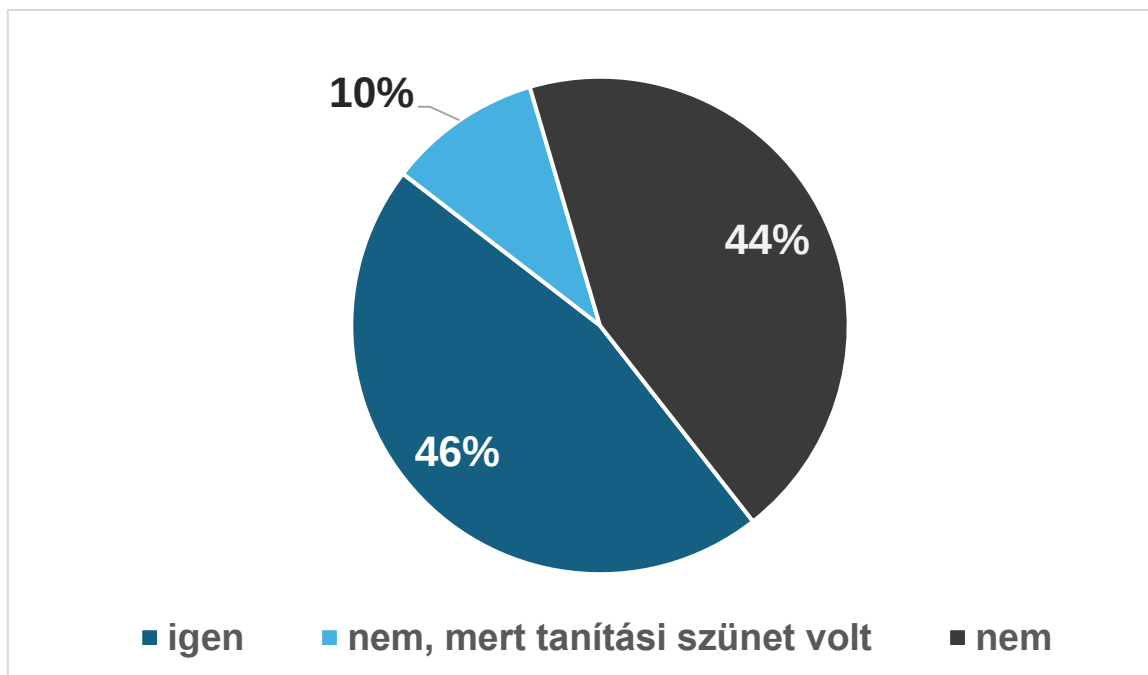
Jelenlegi státusz

A kérdőív egyik fókuszában az állt, hogy a kérdezés idején (pontosabban a kérdezést megelőző hónapban, azaz 2024 decemberében-januárjában) vajon milyen aktivitással volt jellemezhető a végzett tanuló. A kutatásban résztvevők több mint kétharmada, 68 százaléka nyilatkozott úgy, hogy jövedelmet biztosító tevékenységet, munkát végzett. Közel minden ötödik (18%) válaszadó valamilyen önkéntes munkát végzett (a magas arány adódhat abból is, hogy karácsony idejére esett a kérdezést megelőző egy hónap), 14 százaléka pedig segítő családtagként dolgozott. Gyakornoki munkát 7 százaléknyan végeztek. Valamilyen gyerekgondozással vagy egészségügyi rehabilitációval kapcsolatos ellátást 2-4 százaléknyan kaptak.

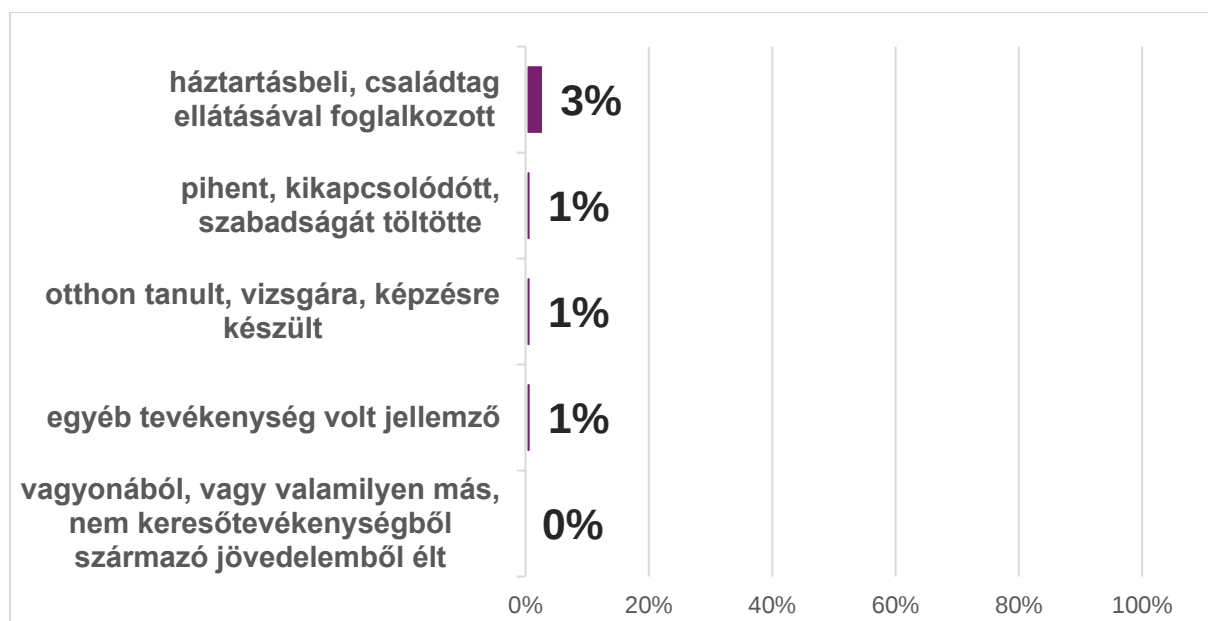
4. ábra: Az elmúlt egy hónapban... (N=452)

A megkérdezettek többsége – bár végzős iskolai státuszuk volt jellemző két évvel ezelőtt – a kérdezés idején is folytatott valamilyen tanulmányt. Összességében a válaszadók több mint fele, 56 százaléka nyilatkozott úgy, hogy tanult az elmúlt egy hónap során, részt vett valamilyen képzésben, oktatásban (ennek részleteiről később).

5. ábra: Az elmúlt egy hónapban részt vett-e valamilyen oktatásban, képzésben? (N=452)

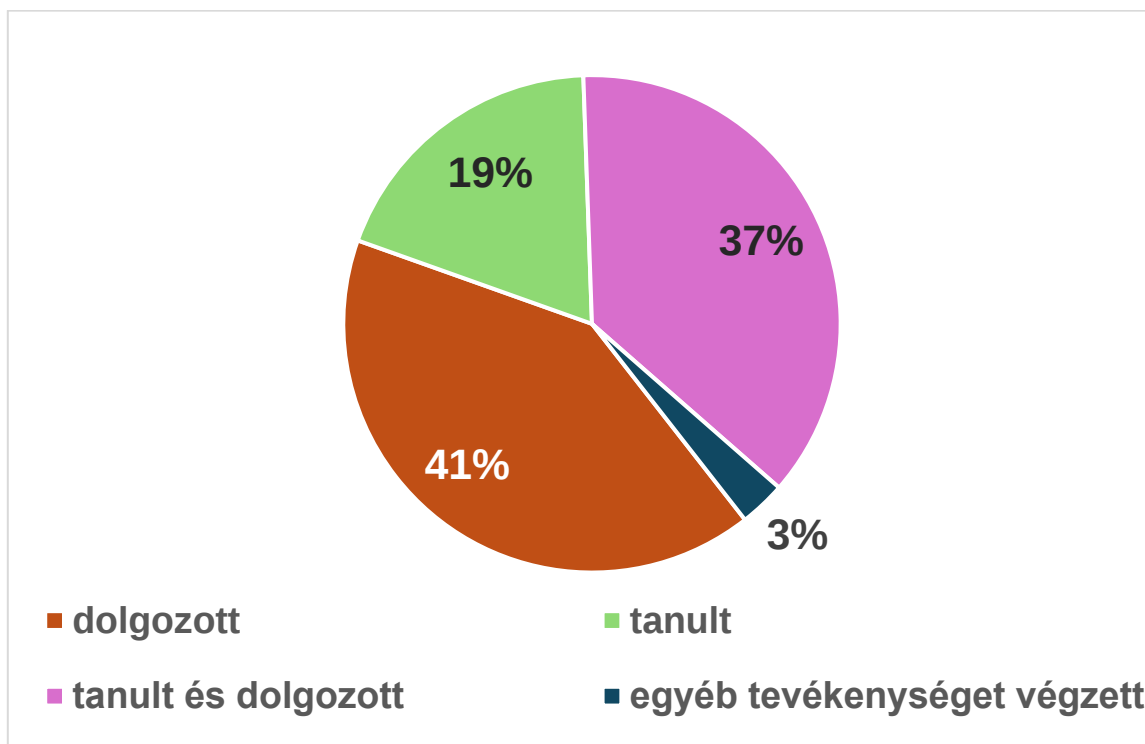
Rendkívül alacsony arányban, de előfordult a mintában olyan megkérdezett, aki főtevékenységként háztartásbeli volt és valamely családtagjának ellátásával foglalkozott. Arányuk mindössze 3%. Elvértve akadt olyan volt diák, aki az elmúlt hónapban fő elfoglaltságként pihent vagy kikapcsolódott, szabadságát töltötte (1%); aki otthon tanult, vizsgákra készült (1%) esetleg egyéb aktivitást (1%) folytatott volna.

6. ábra: Ön az elmúlt hónap fő elfoglaltságait tekintve... (N=452)

Amennyiben a fenti státuszalkotó tevékenységtípusokat összegezzük, négy fő aktivitást lehet megkülönböztetni. Egyrészt a megkérdezettek főtevékenységként (csaknem kizáróan) dolgozhattak; másrészt (csaknem kizáróan) tanulhattak; harmadrészt dolgozhattak és

tanulhattak párhuzamosan, egy időben. Megkülönböztethetünk egy negyedik kategóriát, ide soroltunk minden egyéb, a fentiektől eltérő főtevékenységet (ellátást kapott, inaktív volt). Azok aránya, akik a vizsgálat időszaka alatt főtevékenységként dolgoztak 41%. A kizárólag tanulmányaikkal foglalkozók aránya közel húszszázaléknyi (19%). Szintén jelentős arányban találjuk azokat, akik dolgoztak és tanultak párhuzamosan: hányaduk meghaladja a minta harmadát (37%). Az inaktív vagy valamilyen ellátást kapó (továbbiakban: egyéb) csoportban 3 százaléknyan vannak.

7. ábra: Az elmúlt egy hónap fő státusza (N=452)

Az egyes demográfiai csoportok közül nem mindenhol látható érdemi különbség az egyes státuszkategóriák eloszlását tekintve. Nincs eltérés nemeként és életkori csoportok szerint, de regionális, illetve hátránytényezők alapján láthatók differenciák. A központi régióban (Budapest és Pest vármegye) magas (46%) azok aránya, akik tanultak és dolgoztak (együttesen), ezzel párhuzamosan alacsonyabb (35%) azoké, akik kizárólag dolgoztak a kérdezést megelőző hónapban. A nyugat-dunántúli válaszadók ehhez a mintázathoz hasonlítanak a legjobban. Észak-Magyarországon és a Közép-Dunántúlon a (kizárólag) munkát vállalók aránya eléri az adott térségben végzett tanulók majdnem felét (47-48%). Az egyéb kategóriába tartozók (jellemzően inaktívak) aránya Észak-Alföldön (6%) és Észak-Magyarországon (8%) magas.

Azon tanulók körében, akik valamilyen tanulási hátránytényezőben érintettek voltak (sajátos nevelési igény; beilleszkedési, tanulási vagy magatartászavar; hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet) azok aránya magas, akik (kizárólag) elhelyezkedtek (58%) és körükben a

teljes mintához képest csaknem feleannyian (21%) vannak azok, akik munka mellett tanulmányokat is folytattak volna.

	dolgozott	tanult	tanult és dolgozott	egyéb tevékenységet végzett
ÖSSZES VÁLASZADÓ	41	19	37	3
RÉGIÓ				
Közép-Magyarország	35	17	46	2
Dél-Alföld	44	21	33	1
Dél-Dunántúl	41	33	26	0
Észak-Alföld	41	24	30	6
Észak-Magyarország	47	14	31	8
Közép-Dunántúl	48	8	44	0
Nyugat-Dunántúl	38	21	40	2
TANULÁSI HÁTRÁNY				
bármilyen hátrány	58	21	21	0

2. táblázat: Az elmúlt hónap fő státusza - regionalitás és tanulási hátrányok szerint (N=452)

A képzést követő középtávú státusz alakulását befolyásolja az is, hogy milyen típusú középiskolában végzett a megkérdezett, vagy az is, hogy milyen ágazatban tanult. Jellemzően a szakképző iskolákban végzettek zöme (59%) kizárólag a munkaerőpiacon érvényesült, 31 százaléka dolgozott és tanult és csupán 7 százaléknyan tanultak kizárólagosan. A technikumokban végzett tanulók valamivel több mint harmada (35%) helyezkedett el (kizárólag), 38 százalékuk tanult és dolgozott, negyedrészüik (24%) pedig „csak” tanulmányokat folytatott.

Azok aránya, akik a végzést követően elhelyezkedtek és nem tanultak tovább, a vártnál magasabb az agrár (61%), a valamilyen termelőiparhoz (76%), illetve a gépiparhoz, közlekedéshez (53%) kapcsolódó ágazatokban végzettek körében. Az elhelyezkedés nélküli tovább tanulók között felülreprezentáltak az elektronikai, informatikai szakmákban végzettek (27%). Jellemző, hogy a gazdálkodás, kereskedelem ágazatban szakmát szerzők körében jóval magasabb arányban (53%) találjuk azokat, akik tanulnak is és dolgoznak is párhuzamosan. Végezetül az építőipari ágazatot érdemes még kiemelni: az ágazatban végzők körében az egyéb státuszú válaszadók aránya ötször akkora (13%), mint a teljes mintában.

	dolgozott	tanult	tanult és dolgozott	egyéb tevékenységet végzett
ÖSSZES VÁLASZADÓ	41	19	37	3
ISKOLATÍPUS				
szakképző iskola	59	7	31	3
technikum	35	24	38	2
egyéb	33	0	67	0
ÁGAZAT				
agrár	61	13	26	0
egészségügy	44	26	26	4
elektronika, informatika	25	27	43	4
termelőipar	76	5	19	0
építőipar	19	31	38	13
gazdálkodás, kereskedelem	24	22	53	2
gépipar, közlekedés	53	21	25	1
vendéglátás, személyi szolgáltatások	35	16	49	0
egyéb	47	16	34	3
ismeretlen	53	8	36	3

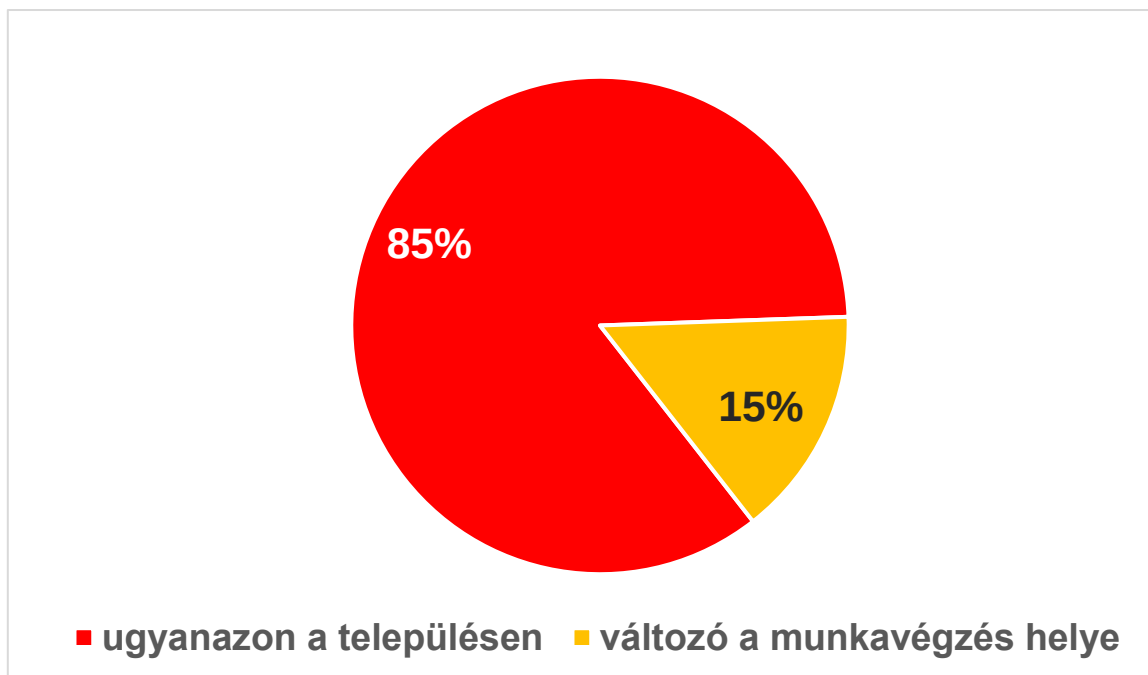
3. táblázat: Az elmúlt hónap fő státusza – iskolatípus és ágazat szerint (N=452)

Dolgozik

A kérdőív munkakörülményekre vonatkozó kérdései csak azon végzett tanulók körére került feltételre, akik úgy nyilatkoztak a korábbiakban, hogy fő státuszukat tekintve dolgoznak vagy tanulnak és dolgoznak.

Gyakorlatilag minden (98%) végzett és elhelyezkedett tanuló Magyarországon dolgozik. Azok a tanulók, akik úgy nyilatkoztak, hogy külföldön dolgoznak Ausztriát (2 fő), Belgiumot, Csehországot, Hollandiát és Svájcot (1-1 fő) nevezték meg célországként. Érdeemi mintázat nem figyelhető meg abban, hogy a demográfiai vagy képzési jellemzők befolyásolják-e a külföldi munkavállalást.

A Magyarországon dolgozók több mint nyolctizedének (85%) munkahelye egyetlen meghatározható településen van, 15 százalékának azonban változó a munkavégzés helye. Az érdeemi válaszokat tekintve a vármegyék közül a fővárost (21%), Bács-Kiskun (8%), Csongrád-Csanád (8%), Fejér (8%) és Győr-Moson-Sopron (8%) vármegyét lehet kiemelni, mint ahol a legnagyobb arányban dolgoznak a végzett diákok. A települések közül szintén a nagyvárosokat lehet feljegyezni: Budapesten az V. kerület, vidéken Debrecen, Győr, Kecskemét, Miskolc, Szeged és Székesfehérvár szívja fel a végzetek legnagyobb arányát.

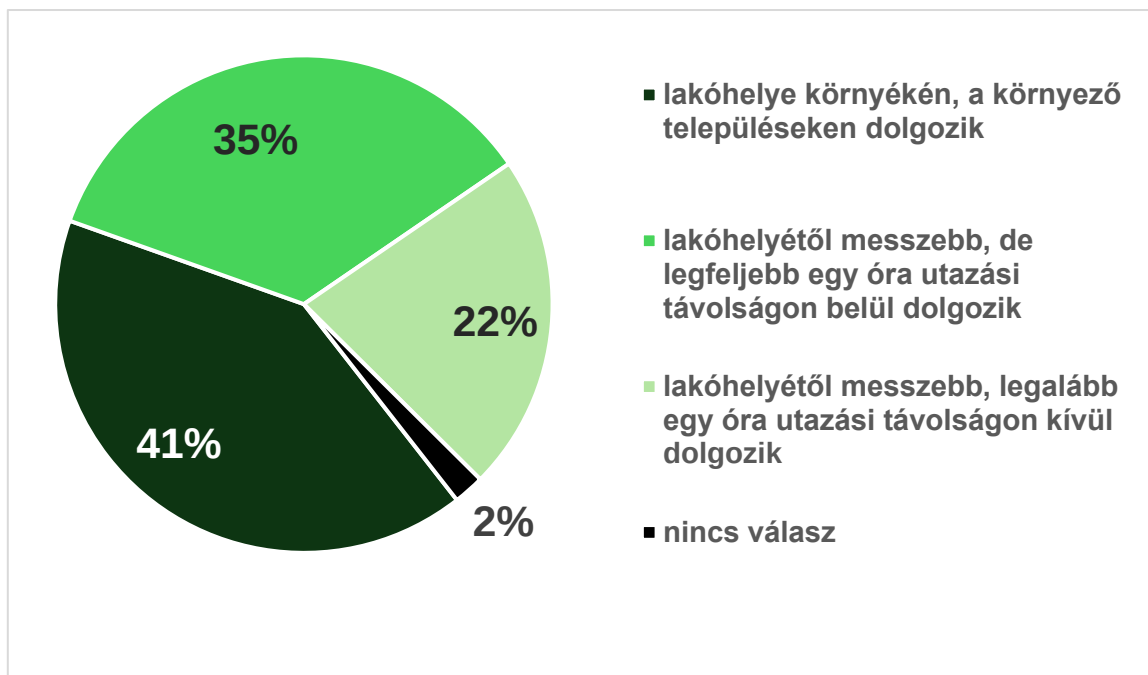
8. ábra: Rendszerint ugyanazon a településen dolgozik vagy változó a munkavégzésének helye?
(Magyarországon munkavállalók, N=237)

A végzetek iskolájának vármegyéjének és a munkahely vármegyéjének összevetése néhány jellemző térségi mobilitási trendre mutat rá (az eltérések szignifikánsak, de az alacsony elemszámok miatt érdemes fenntartással kezelni az eredményeket). A heves vármegyei iskolákban végzett tanulók alig háromtizede, a tolna vármegyeieknek harmada, a veszprémieknek, pest megyeieknek kb. fele és a bács-kiskun vármegyeieknek közel hattizede a középiskolához képest eltérő vármegyében vállalt munkát. A többi vármegye esetében az iskolával azonos vármegyében dolgozók aránya jellemzően 75-85% körül alakul. A heves vármegyeiekre Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén és Budapest; a tolna vármegyeiekre Fejér, Bács-Kiskun és Csongrád-Csanád vármegye gyakorol erősebb szívóhatást.

	Bács-Kiskun	Baranya	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Budapest	Csongrád	Fejér	Győr-Moson-Sopron	Hajdú-Bihar	Heves	Jász-Nagykun-Szolnok	Komárom-Esztergom	Nógrád	Pest	Somogy	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Tolna	Vas	Veszprém	Zala	Összesen
Bács-Kiskun	58	11			5	16		5						5							100
Baranya		100																			100
Békés			80		20																100
Borsod-Abaúj-Zemplén				75	25																100
Budapest	3				77			3						14					3		100
Csongrád	7		7			86															100
Fejér	7				7		79							7							100
Győr-Moson-Sopron					11		6	72				6							6		100
Hajdú-Bihar				6	13				81												100
Heves				29	14					29				29							100
Jász-Nagykun-Szolnok						13		13			75										100
Komárom-Esztergom					5		5	5				74		11							100
Nógrád													100								100
Pest			11		22					11				56							100
Somogy		13													88						100
Szabolcs-Szatmár-Bereg					33											67					100
Tolna	17					17	33										33				100
Vas																		100			100
Veszprém					50														50		100
Zala																				100	100
Összesen	7	3	3	6	21	8	7	8	6	2	3	7	1	8	3	1	1	2	2	1	100

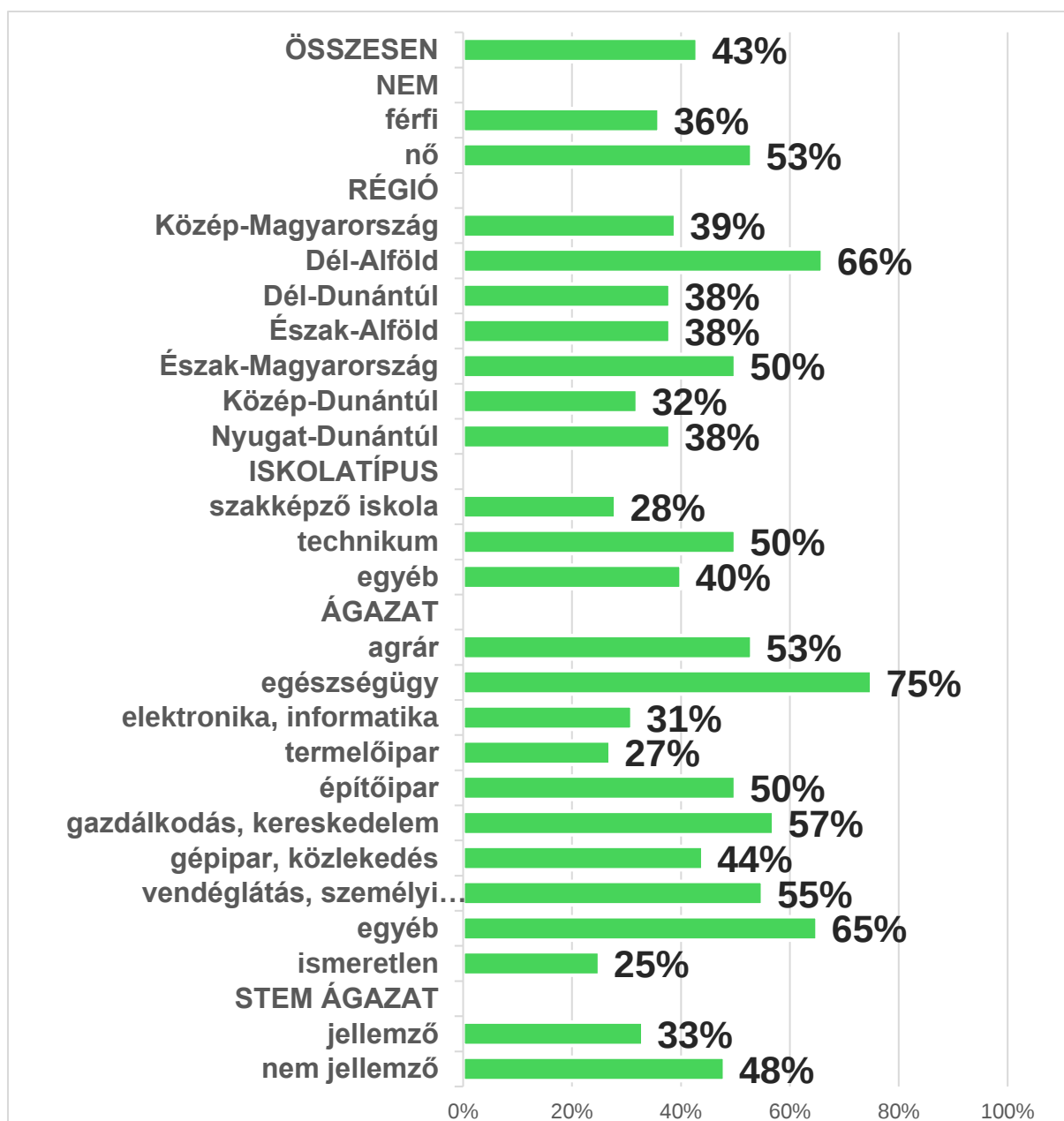
4. táblázat: A munkahely vármegyéje - aszerint, hogy mely vármegyében volt a kibocsájtó középiskola (Magyarországon munkavállalók, akiknek munkavégzésük helye nem változó, N=206)

Korábban említettük, hogy azok aránya, akiknek munkahelye nem mindig ugyanazon a településen van, 15%. E megkérdezetti kör 41 százaléka nyilatkozott úgy, hogy munkahelye jellemzően a lakóhelyének környékén van, azaz a környező településeken dolgozik. További 35 százalék esetében a munkahely a lakóhelytől messzebb, de legfeljebb egy óra utazási távolságon belül található. Végezetül az érintettek 22 százalékára igaz, hogy még ennél is nagyobb távolságra kell ingáznia ahhoz, hogy munkába jusson.

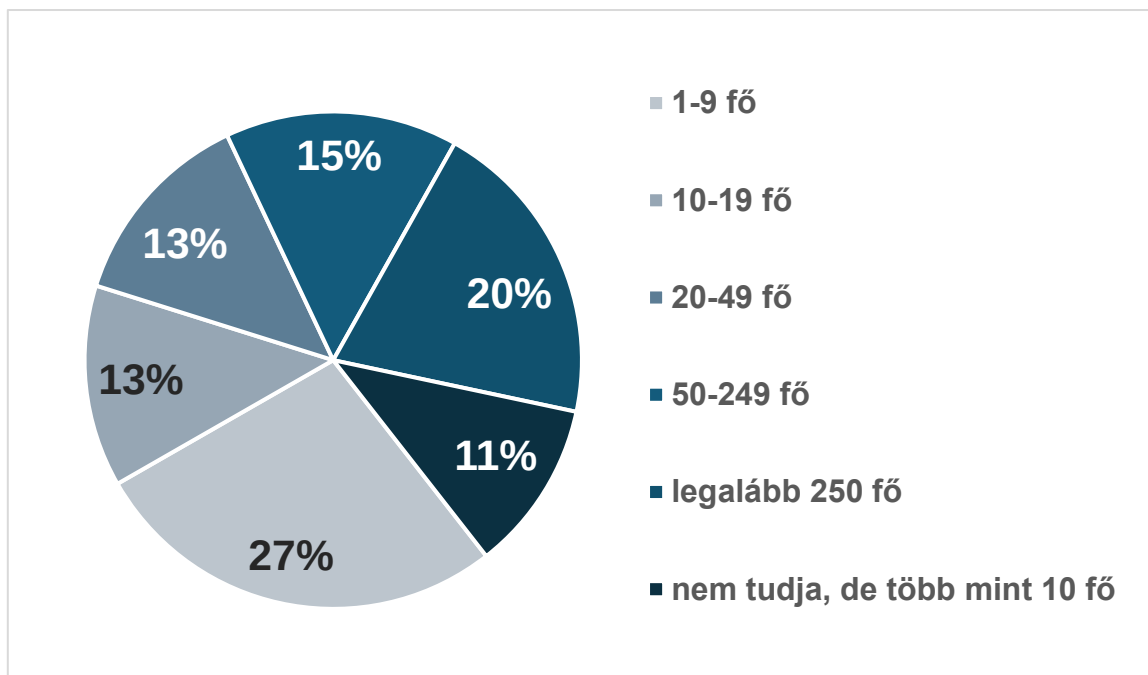
9. ábra: Jellemzően... (Magyarországon munkavállalók, akiknek munkavégzésük helye változó, N=37)

Összességében a válaszadók négytizede körül (43%) ingadozik azok aránya, akik feltehetően nem a lakóhelyük településén vállaltak munkát. A nők (53%), a dél-alföldi (66%) és az észak-magyarországi (50%) régióban iskolába jártak és a technikumban végzettek (50%) körében magasabb ez az arány. Jellemző, hogy az egészségügyi (75%), az egyéb (65%), a gazdálkodás-kereskedelem (57%) ágazatokban nagyobb, az elektronika-informatika (és összességében a STEM) ágazatokban kisebb (31 és 33%) az otthonról messzebb lévő településeken dolgozók aránya.

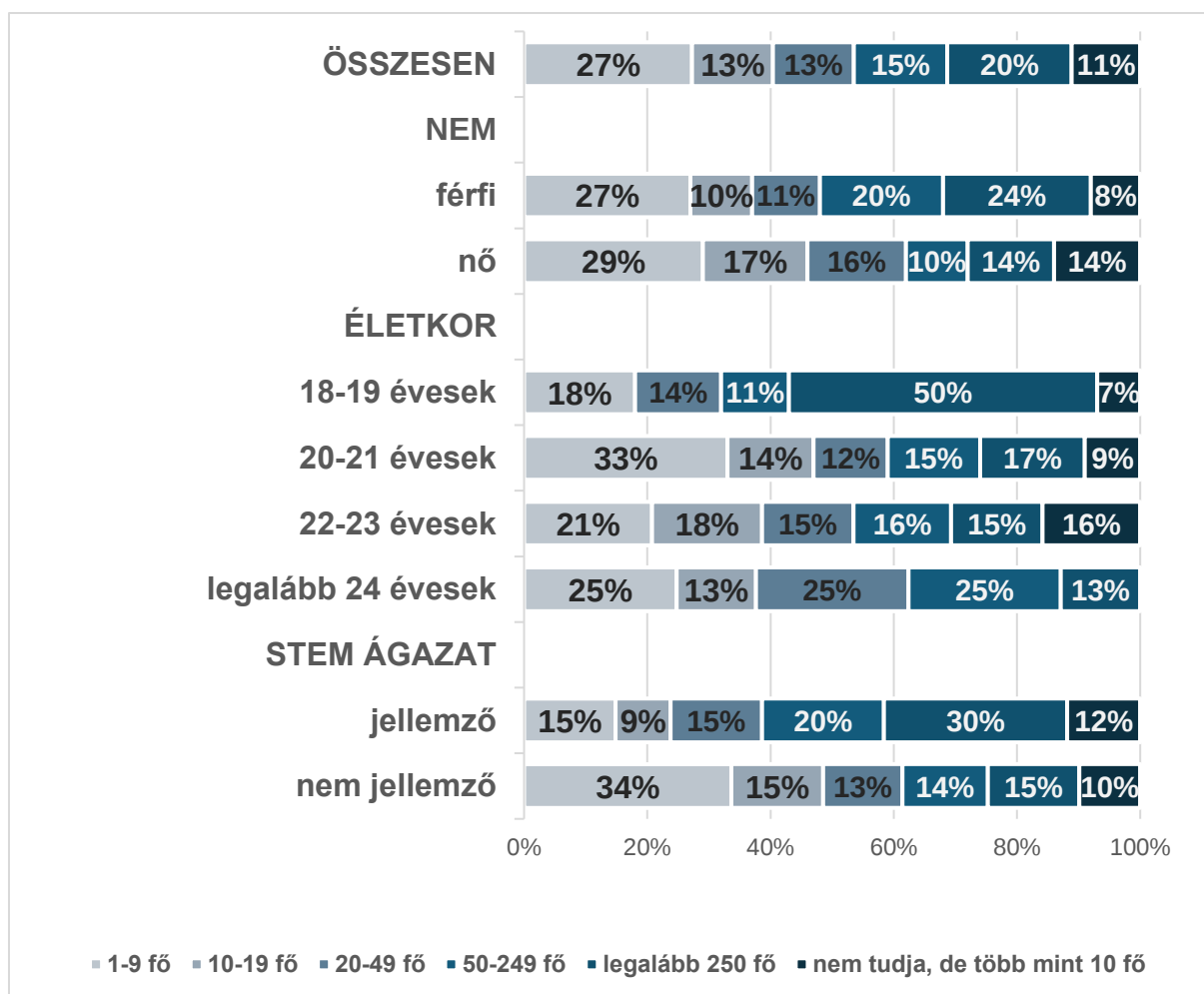
10. ábra: Lakóhelytől feltehetően eltérő településen munkát vállalók aránya – nem, iskola régiója iskolatípus és a szakma ágazata szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

A munkát vállaló szakképzésben végzett tanulók zöme (27%) kisvállalkozásnál dolgozik, olyan munkahelyen, ahol legfeljebb 9 fő a telephelyi létszám. Ezt az arányt majdnem eléri azoknak a hányada, akik pont ellenkezőleg, nem a legkisebb, hanem a legnagyobb foglalkoztatotti létszámkategóriába (>250 fő) eső cégeknél dolgoznak (20%). A válaszadók körülbelül azonos arányban nyilatkoztak úgy, hogy 10-19 fős, 20-49 fős vagy 50-249 fős vállalatoknál, cégeknél van a munkahelyük (13,13 és 15%). Valamivel több mint minden tizedik megkérdezett nem tudta pontosan a foglalkoztatotti létszámot, de azt igen, hogy az meghaladja a 10 főt (11%).

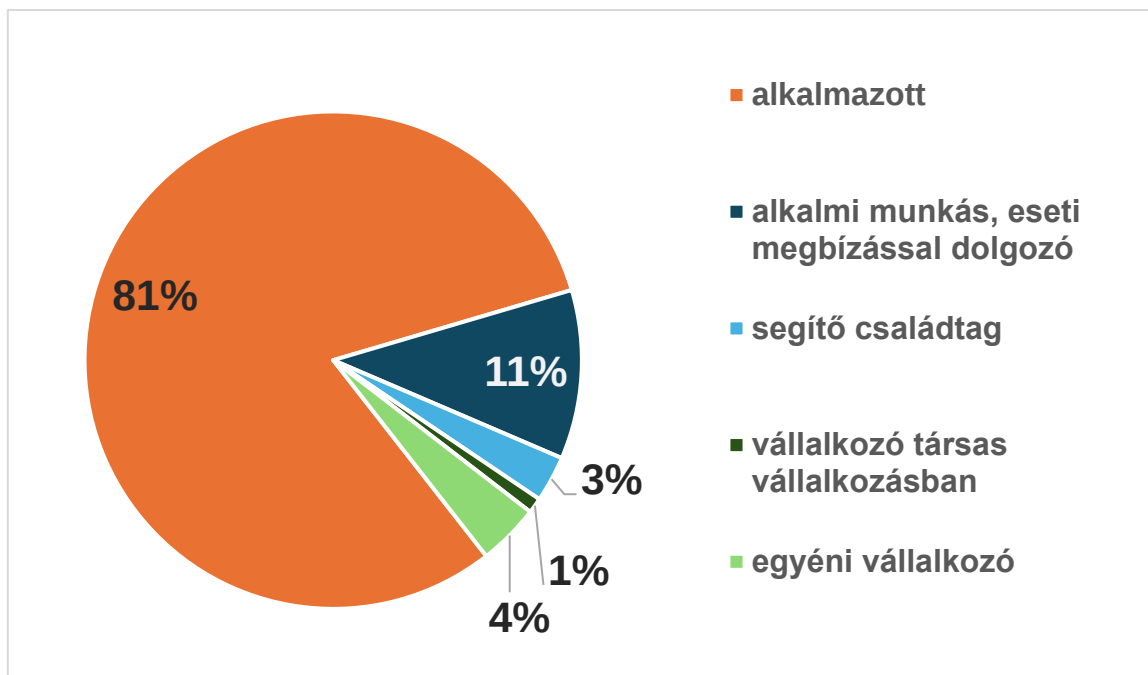
11. ábra: Hányan dolgoznak a munkáltatójánál azon a telephelyen, ahol Ön is dolgozik? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Az egyes szocio-demográfiai és képzési csoportok lényegesen nem különülnek el egymástól abban az értelemben, hogy inkább kicsi vagy inkább nagy foglalkoztatónál vállaltak munkát. Annyi mindenesetre kijelenthető, hogy a férfiak (24%), a 18-19 évesek (50%), illetve a STEM ágazatokban szakmát szerzők (30%) körében valamivel magasabb azok aránya, akik nagyobb (legalább 250 fős) foglalkoztatókkal szerződtek le.

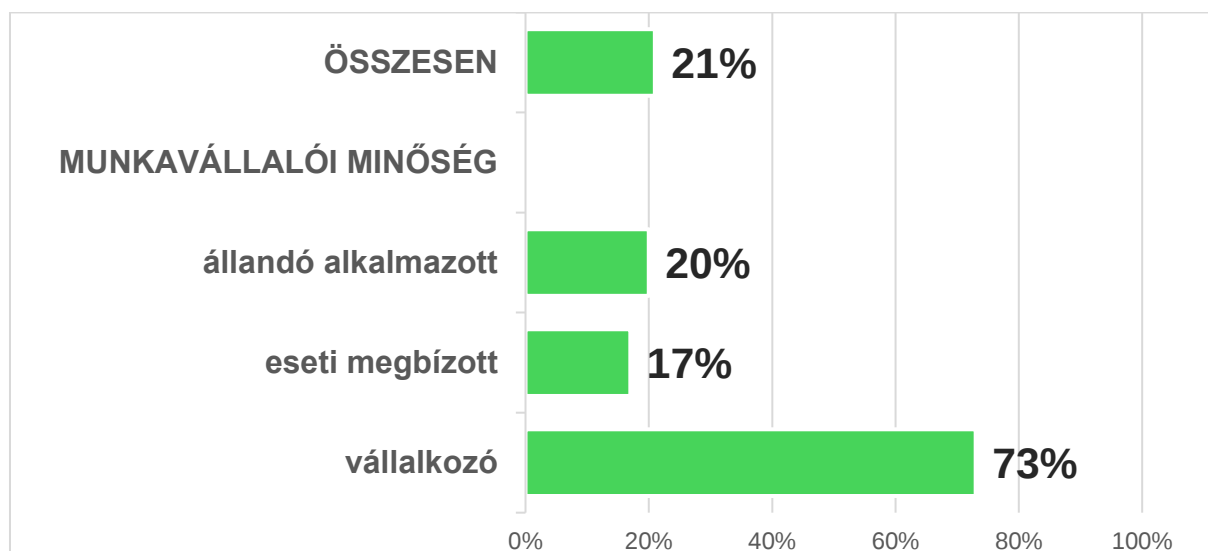
12. ábra: Hányan dolgoznak a munkáltatójánál azon a telephelyen, ahol Ön is dolgozik? – nem, életkor és a szakma STEM ágazata szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Az elhelyezkedett tanulók döntő többsége (81%) alkalmazottként dolgozik. További 14 százalékuk alkalmi munkás, eseti megbízással dolgozó munkaerő vagy segítő családtagként dolgozik – azaz az első kategóriához képest jóval bizonytalanabb a munkaerőpiaci státusza. Egyéni vagy társas vállalkozás minden ötödik válaszadónak nyújt megélhetést. Talán meglepő módon ezek az arányok minden vizsgált szocio-demográfiai csoportban nagyjából ilyen arányban oszlanak el, azaz statisztikai különbségek egyik csoportra sem jellemzők. Egyedül a képzési jellemzők közül az iskolatípus mutat eltérést: a szakképző iskolákban végzetek körében az alkalmazottak aránya nagyobb (91%), az eseti megbízással munkavállalóké és a vállalkozóké kisebb (7 és 3%) mint a technikumokban végzetek körében (76, 17 és 6%).

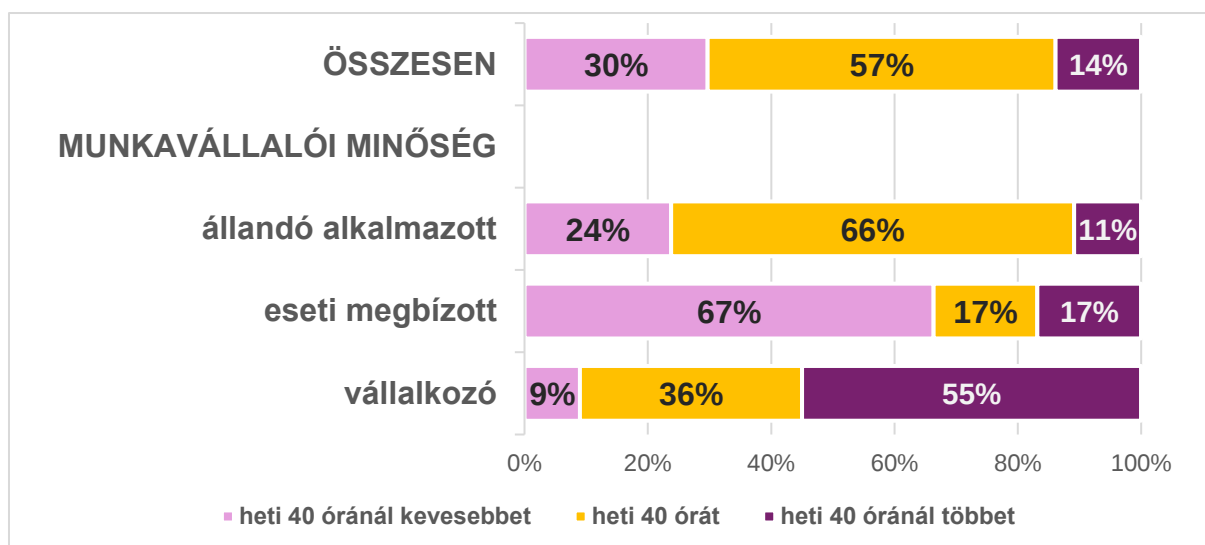
13. ábra: Ön jelenleg... (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

A válaszadók közel négyötöde (79%) jelenleg nem végez vezetői, irányítói munkát. A válaszok nyilvánvalóan a „munkavállalói minőséggel” állnak a legszorosabb kapcsolatban: az alkalmazottként dolgozók körében kisebb (17-20%), a vállalkozók körében nagyobb (73%) a vezető, irányító beosztásban dolgozók aránya.

14. ábra: Végez-e vezetői, irányítói munkát munkája során? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

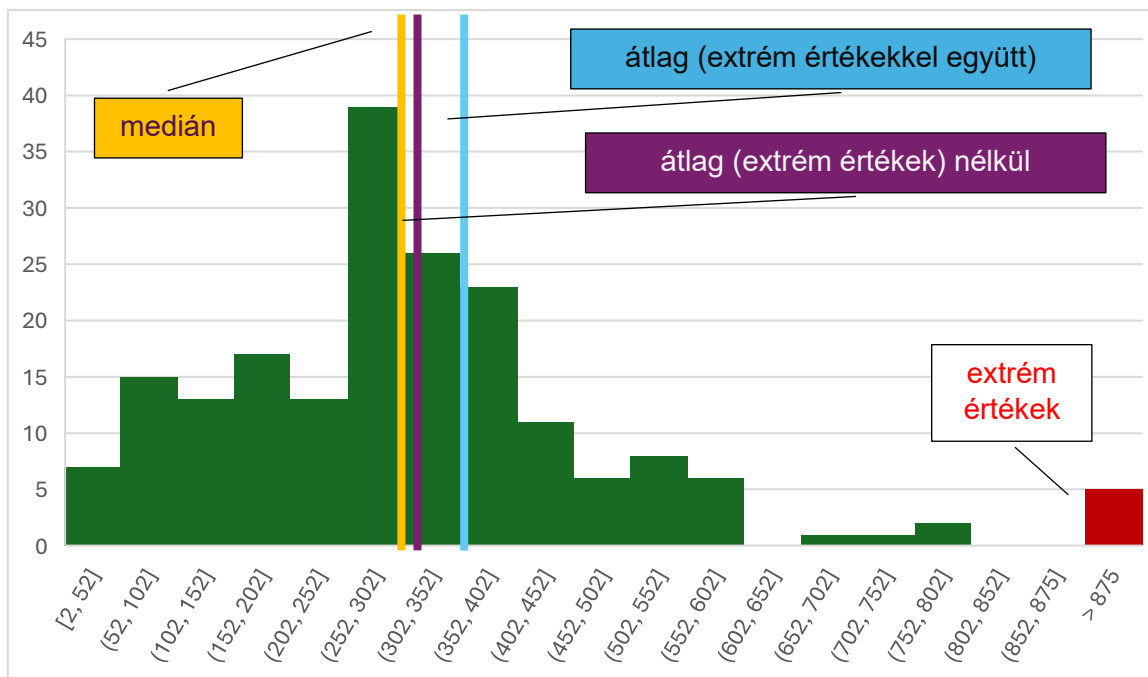
Az elhelyezkedett tanulóknak jellemzően (57%) heti 40 órát kell dolgoznia, ennél kevesebbet háromtizedük, többet pedig 14 százalékuk tölt el munkával. Az alkalmazottak körében nagyobb (66%) a heti 40 órára bejelentett foglalkoztatottak aránya, az eseti megbízással dolgozók esetében a részmunkaidő dominál (67%), míg a vállalkozók többsége (55%) az átlagos napi 8 óránál többet fektetnek be a munkába.

15. ábra: Munkaszerződése szerint heti hány órát kell dolgoznia? – a munkavállalói minőség szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

A kérdőív kitért arra, hogy milyen kereseti kondíciókkal rendelkeznek a megkérdezett diákok, mennyi volt az utolsó (tipikusnak számító) havi nettó (kézhez kapott) keresetük. A válaszmegtagadók aránya 19% volt. Az alábbi hisztogramon látni lehet az érdemi válaszok eloszlását, ami jól közelíti a normál eloszlást. A válaszok között volt 5 olyan eset, ahol a többi válaszhoz képest kiugróan magas jövedelemtől számoltak be: 1,2; 1,5; 2,5 és 3,6 millió forintot jövedelemtől. Bár ezek a keresetek valóságosak is lehetnek, az elemzésben külön kezeljük ezeket a válaszokat annak érdekében, hogy ne torzuljon a többségről alkotott összkép. A teljes minta átlaga az extrém magas jövedelmekkel együtt havi 356 ezer, mediánértéke kerekén 300 ezer Ft. Az extrém értékek nélkül az átlag kereset 310 ezer Ft, a mediánkereset értéke pedig ugyancsak 300 ezer forint. A hivatalos adatokkal a felmérés eredményeit nehéz összehasonlítani. A KSH szerint a 20 év alattiak nettó jövedelme 2024. IV. negyedévében 260, a 20-29 éves korosztályban 372 ezer forint volt.¹ Eben az adatban ráadásul minden iskolázottsági csoport benne van, így a felvételünkhöz képest túlságosan heterogén a KSH vonatkoztatási adata. Mindenesetre a valamennyire összevethető (20 év alattiak) átlagos nettó keresete (heti 40 órás munkaviszony esetén) az adatfelvétel szerint 334 ezer forint volt (az adatfelvételhez képest a KSH adata az iskolázatlanok miatt alacsonyabb).

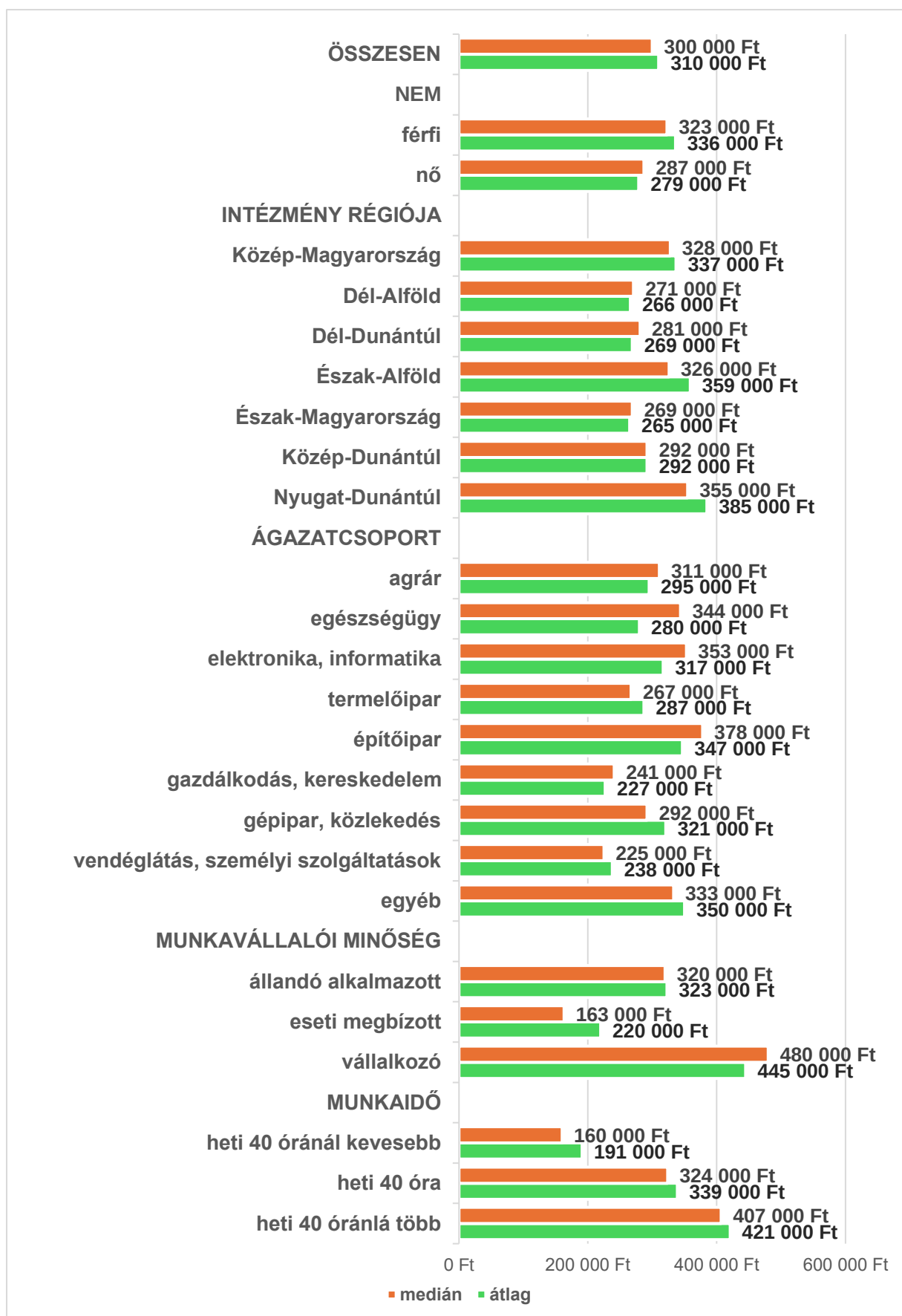
¹ https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0203.html

16. ábra: Nettó havi keresetek hisztogramja (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=195)

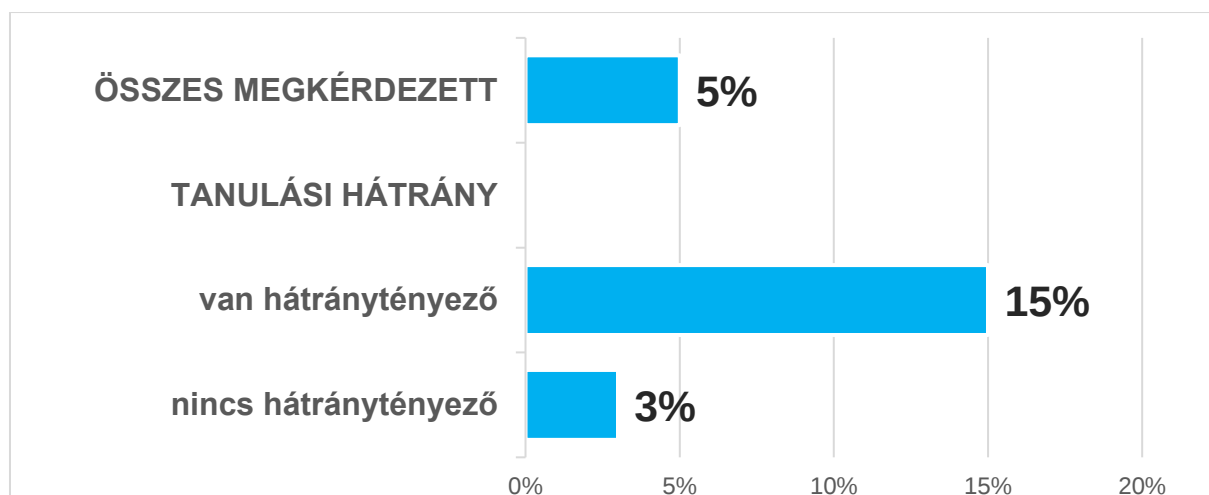
Egyébiránt, az extrém keresetek kizárólag a férfiakra, a tanulási hátránnyal nem szembesülő tanulói körre jellemző. Érdekes, hogy a szóban forgó ötből négy válaszadó nem végez irányító tevékenységet, és ugyanennyien vállalkozóként dolgoznak. Szakmájukat, ágazatukat tekintve: épületgépészet (vezeték- és csőhálózatszerelő); közlekedés- és szállítmányozás (szakma, munkakör ismeretlen); gépészet (mechatronikai terület, robotok szerelése); kereskedelem (autókereskedő).

Az extrém esetek nélkül számított korrigált keresetek átlagai között jelentős különbségek alakulnak ki az egyes szocio-demográfiai és képzési csoportok között. A férfiak keresete 20 százalékkal több, mint a nőké (336 vs. 279 ezer Ft); a nyugat-dunántúli, közép-magyarországi és észak-alföldi keresetek magasabbak (340-390 ezer Ft); az építőipari szakmák keresetei kedvezőbbek (350 ezer Ft); a vállalkozók jövedelmei nagyobbak (450 ezer Ft); végezetül pedig aki több időt szán a munkára, az többet is keres (heti 40 óránál többet dolgozók: 420 ezer Ft, heti 40 órát dolgozók: 340 ezer Ft).

17. ábra: Nettó havi átlag- és mediánkeresetek (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=195)

A válaszadók közül minden huszadik volt eddigi pályafutása során érintett a közfoglalkoztatási programban (3 százalékuk jelenleg is abban dolgozik, 2 százalékuk korábban vett részt). A közfoglalkoztatási programban való részvétel a vizsgált szocio-demográfiai és képzési tényezők közül csak eggyel mutat szignifikáns kapcsolatot: azok körében, akik valamilyen tanulási hátránnyal küzdöttek a részvételi arány ötször annyi, mint aki nem volt se (halmozottan) hátrányos helyzetű, SNI-s vagy BTMN-s.

18. ábra: Részt vett-e, illetve részt vesz-e jelenleg közfoglalkoztatási programban? – tanulási hátrány szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

A válaszadóknak meg kellett jelölniük, melyik ágazatban helyezkedtek el, illetve mi a foglalkozásuk pontosan. Arra is biztatták a megkérdezetteket, írják körül munkakörüket. A válaszadók között legnagyobb arányban a kereskedelem területén dolgozókat találjuk (14%), de relatíve nagy arányban vannak a turizmus-vendéglátás (11%), a gazdálkodás és menedzsment (8%) és a gépészet (7%) területén elhelyezkedők is. Ha a munkában betöltött ágazatot összevetjük a tanult szakma ágazatával, akkor láthatóvá válik, hogy mennyire illeszkedik a „csinált” szakma a „tanult” szakmával. A nagyobb elemszámú ágazatok közül (>legalább 10 válaszadó) a gépészeti (72%), az elektronika és elektrotechnikai (69%), valamint az informatikai és távközlés ágazatban (63%) jellemző leginkább, hogy az ezen a területen elhelyezkedő frissen végzett tanulók tanult szakmájának ágazata ezzel a területtel megegyezik. A legkevésbé illeszkedő ágazatok a turizmus-vendéglátás (14%), illetve a kereskedelem (6%), azaz azoknak a tanulóknak a legkisebb a korábbi tanulmányokkal való illeszkedése, akik ezeken a területeken helyezkednek el.

	N	Melyik ágazatban dolgozik?	A tanult szakma ágazatához illeszkedő
Bányászat és kohászat	1	0,4%	0%
Egészségügy	15	5,6%	36%
Elektronika és elektrotechnika	16	6,4%	69%
Élelmiszeripar	8	3,6%	0%
Építőipar	13	4,8%	33%
Épületgépészet	1	0,4%	100%
Fa- és bútoripar	2	0,8%	100%
Gazdálkodás és menedzsment	18	7,6%	47%
Gépészet	18	7,2%	72%
Honvédelem	4	2,0%	0%
Informatika és távközlés	18	7,6%	63%
Kereskedelem	33	13,5%	6%
Környezetvédelem és vízügy	2	0,8%	50%
Közlekedés és szállítmányozás	13	5,2%	38%
Kreatív	7	2,8%	29%
Mezőgazdaság és erdészet	10	4,0%	30%
Oktatás	9	4,0%	20%
Rendészet és közszolgálat	5	2,4%	33%
Specializált gép- és járműgyártás	12	4,4%	36%
Sport	2	0,8%	0%
Szépészet	5	2,4%	67%
Szociális	2	1,2%	33%
Turizmus-vendéglátás	26	11,2%	14%
Vegyipar	3	1,2%	33%

5. táblázat: Melyik ágazatban dolgozik? Illeszkedik-e ez a tanult szakma ágazatával? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=243)

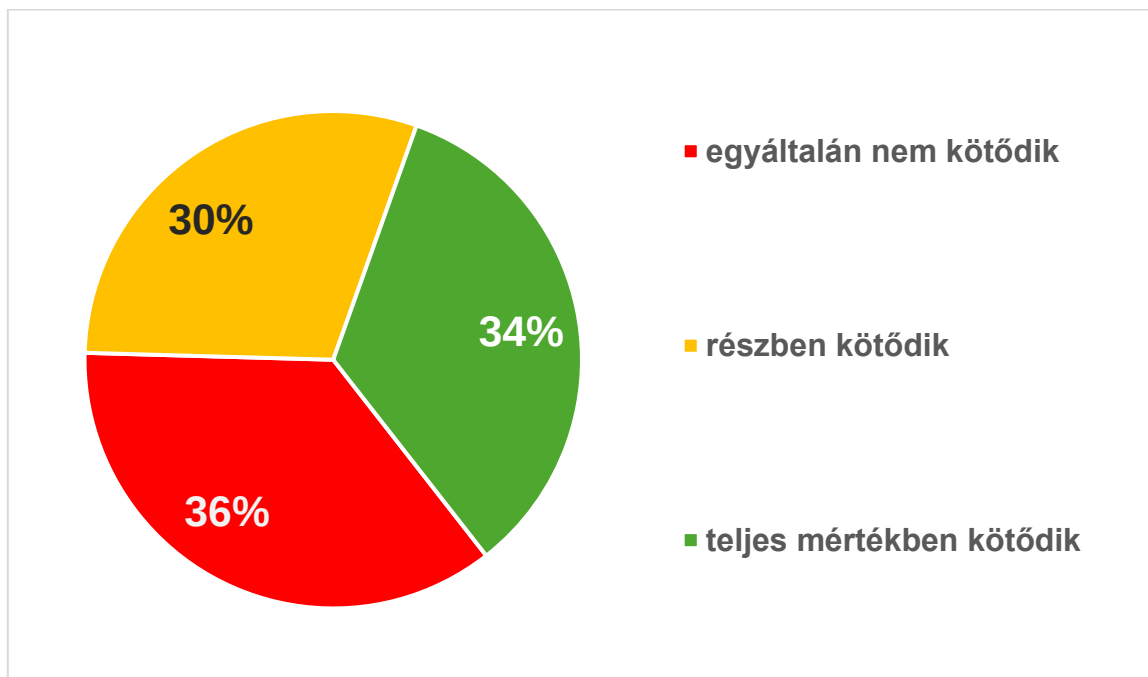
A betöltött munkakör, foglalkozás ágazatának és a tanult szakma ágazatának kapcsolata vizsgálható fordított irányban is: a tanult szakma ágazata mennyire illeszkedik a betöltött pozíció ágazatával? Szintén a nagyobb elemszámú tanulói csoportokat vizsgálva látható, hogy az elektronika és elektrotechnika (79%), a gépészet (72%) és az egészségügy (50%) ágazatok területén jellemző a legnagyobb illeszkedés – azaz az ezeken a területeken szakmát szerzett fiatalok helyezkednek el legnagyobb arányban szakmájuk ágazatában. Az adatok szerint a legkisebb illeszkedés a mezőgazdaság és erdészet ágazatban (16%) jellemző. A többi figyelembe vett ágazat rendszerint 29-38 százalékos illeszkedési hányadossal bír.

	N	Melyik ágazat szakmáját tanulta?	A betöltött pozíció ágazatához illeszkedő
Egészségügy	10	4,0%	50,0%
Elektronika és elektrotechnika	14	5,6%	78,6%
Élelmiszeripar	1	0,4%	0,0%
Építőipar	7	2,8%	57,1%
Épületgépészet	1	0,4%	100,0%
Fa- és bútoripar	6	2,4%	33,3%
Gazdálkodás és menedzsment	24	9,6%	37,5%
Gépészet	18	7,2%	72,2%
Honvédelem	2	0,8%	0,0%
Informatika és távközlés	37	14,7%	32,4%
Kereskedelem	5	2,0%	40,0%
Környezetvédelem és vízügy	1	0,4%	100,0%
Közlekedés és szállítmányozás	17	6,8%	29,4%
Kreatív	4	1,6%	50,0%
Mezőgazdaság és erdészet	19	7,6%	15,8%
Oktatás	7	2,8%	28,6%
Rendészet és közszolgálat	5	2,0%	40,0%
Specializált gép- és járműgyártás	5	2,0%	80,0%
Szépészet	8	3,2%	50,0%
Szociális	4	1,6%	25,0%
Turizmus-vendéglátás	14	5,6%	28,6%
Vegyipar	4	1,6%	25,0%
ismeretlen	38	15,1%	0,0%

6. táblázat: Melyik ágazatban tanult? Illeszkedik-e ez a betöltött pozíció ágazatával? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=243)

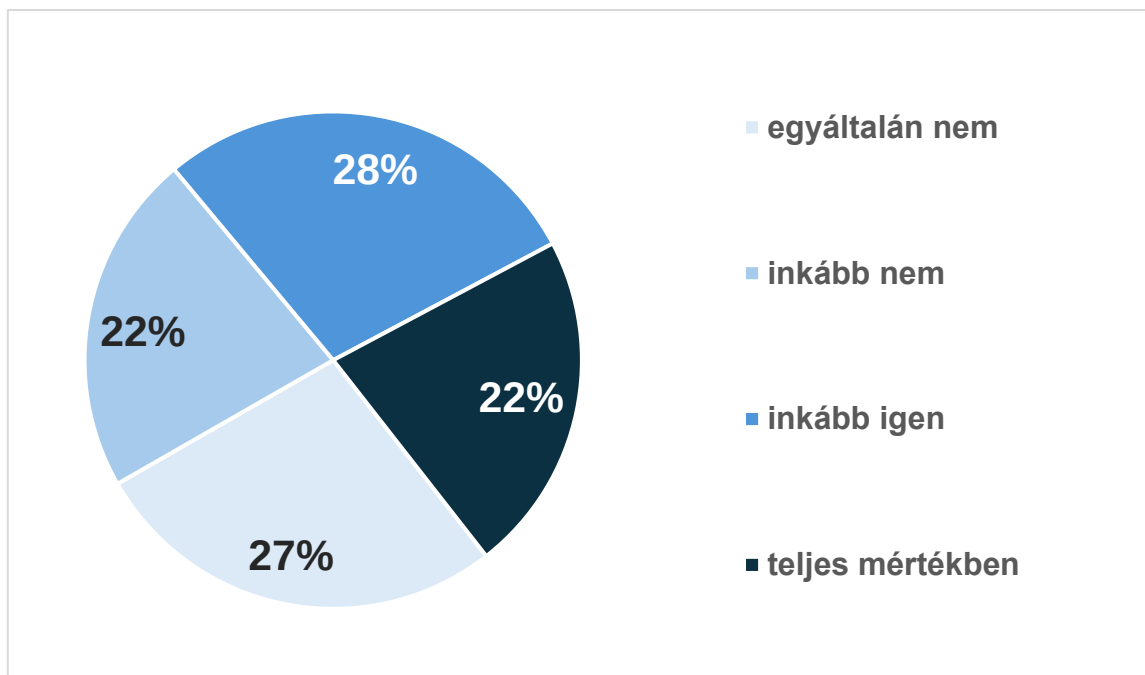
Az illeszkedésre a kérdőívben direkt kérdés is vonatkozott: mit gondol a válaszadó, jelenlegi foglalkozása mennyire kötődik a 2023-ban szerzett szakmai végzettségéhez. A válaszok eloszlása kiegyenlített csoportokat mutat, hiszen 36 százaléknyan vélték úgy, hogy egyáltalán nem, 30 százaléknyan úgy, hogy részben, 34 százaléknyan pedig úgy, hogy teljes mértékben kötődik a szakmai végzettség a jelenlegi foglalkozáshoz. A fent bemutatott, tanul szakma – betöltött pozíció ágazati illeszkedéséhez igazodnak a megkérdezettek válaszai, ill. részben árnyalják azt. Azoknál ugyanis, akiknél illeszkedést mutatott az ágazati összevetés, a válaszadói percepció is az, hogy a tanultakkal (legalább részben) illeszkedő a betöltött pozíció. Azoknál ugyanakkor, ahol az ágazati összevetés azt mutatta, hogy nem illeszkedik a tanult szakma ágazata a betöltött foglalkozás ágazatával, a többség (56%) bár azt mondta, hogy nem azt csinálja, amit tanult, 44 százaléknyan mégis valamilyen illeszkedést véltek felfedezni. Ez az illeszkedési inkonzisztencia leginkább két ágazatra jellemző leginkább: informatika és távközlés, valamint közlekedés és szállítmányozás ágazatokra. Mindez arra mutat rá, hogy az ebben az ágazatokban végzett fiatalok szakmája univerzálisabb a piacon, könnyebben transzformálható a tudástartalom úgy, hogy legalább részben a tanultakra támaszkodik a

munkában ellátott tevékenység. Az illeszkedés percepciójának szocio-demográfiai, vagy a nem tárgyalt képzési jellemzőkön túlmutató befolyásoltsága statisztikailag nem érzékelhető.

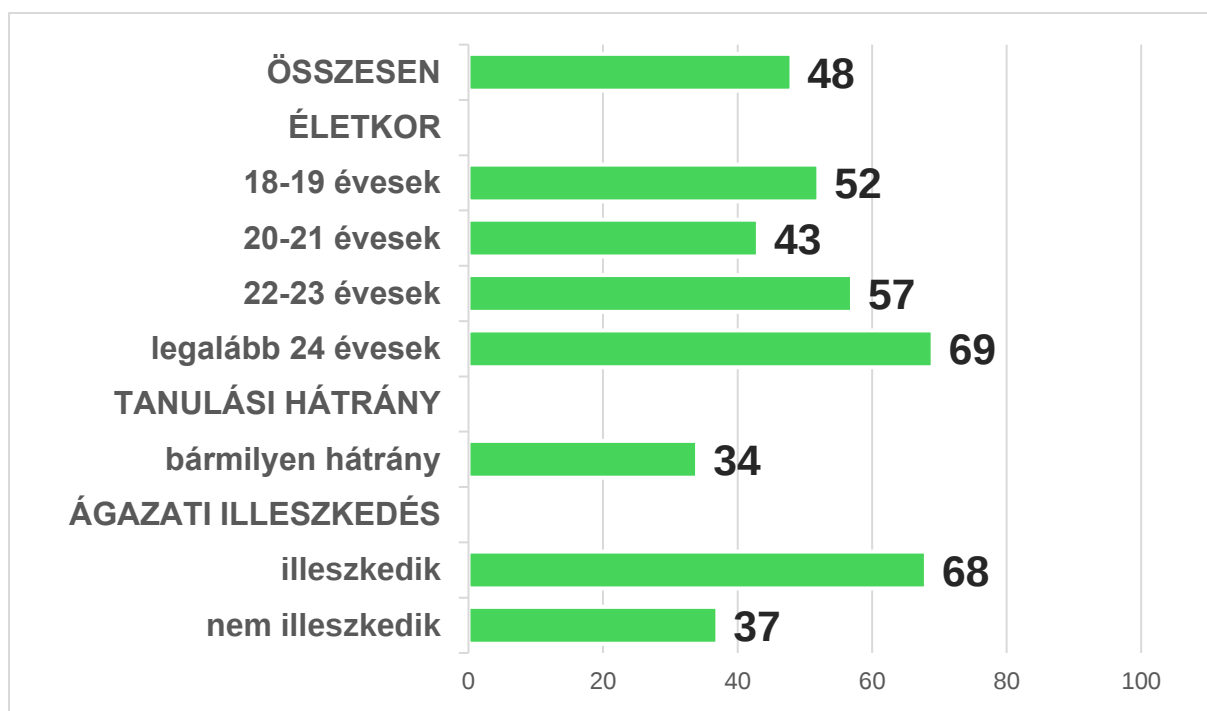
19. ábra: Jelenlegi foglalkozása mennyire kötődik a 2023-ban szerzett szakmai végzettségéhez?
(elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Részen az illeszkedési problémakörbe tartozik az is, hogy vajon milyen mértékben használják az elhelyezkedett tanulók munkavégzésük közben a szakképzési tanulmányaik során elsajátított tudást, megszerzett készségeket. A megkérdezettek körében egymáshoz hasonló arányban válaszolták, hogy egyáltalán nem (27%), inkább nem (22%), inkább igen (28%) vagy azt, hogy teljes mértékben (22%). A válaszok 0-tól 100-ig terjedő skálájának mintaátlaga +48 pont (0: egyáltalán nem; 100: teljes mértékben).

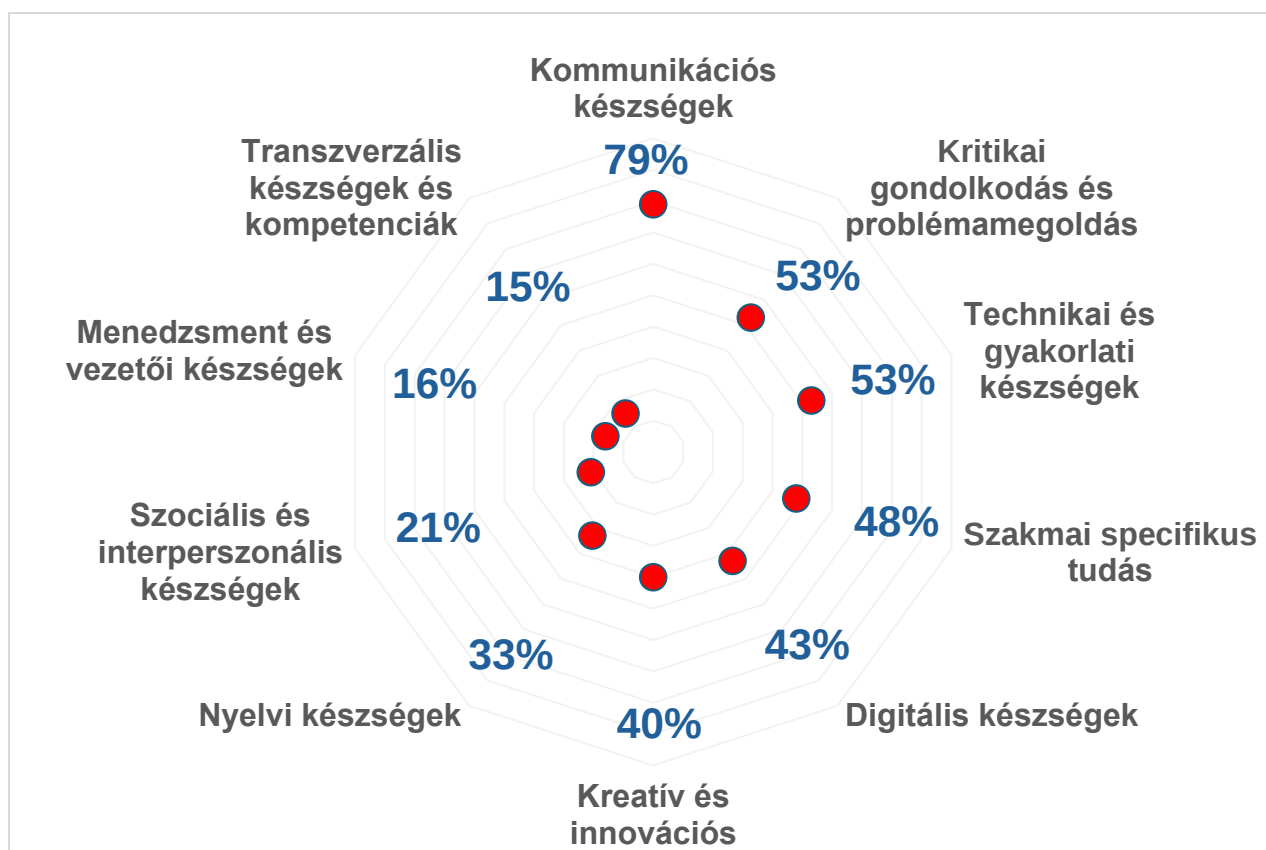
20. ábra: Milyen mértékben használja munkavégzése közben a szakképzési tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Bár a kontingenciatáblák vizsgálatából nem látható szignifikáns eltérés az egyes szocio-demográfiai csoportok között, amennyiben az átlagokat vetítjük ki, érdemi eltérést regisztrálhatunk az életkori csoportok és a tanulási hátrányok megléte/hiánya kapcsán. Ezek szerint minél fiatalabb elhelyezkedett szakképzett tanulót vizsgálunk, annál kevésbé érzi úgy, hogy munkahelyén az iskolapadban elsajátított tudást tudja/kellene felhasználni. Az sajnos nem derül ki a kutatásból, hogy ez a tapasztalat az első betöltött munkahelyek kapcsán jellemző, vagy „tisztán” életkori tapasztalat/megélés. Azok a tanulók pedig, akik valamilyen tanulási hátrányt jelentő tényezővel (SNI, BTMN, (halmozottan) hátrányos helyzet) jellemzően inkább kerülnek olyan állásokba, ahol az iskolai tudást kisebb mértékben lehet hasznosítani. A különböző háttérváltozókkal való legszorosabb összefüggést az ágazati illeszkedés mutatja: azon tanulók, akiknek tanult és munkahelyén ellátott feladatának ágazata egyezik, az index átlaga +68 pont – de még a nem illeszkedők esetében is +37.

21. ábra: Milyen mértékben használja munkavégzése közben a szakképzési tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? (elhelyezkedő megkérdezettek, 0-100-fokúra vetített átlagok [0: egyáltalán nem; 100: teljes mértékben], N=242)

A kutatásban résztvevőknek tíz, többnyire soft skill kompetenciát, készséget sorolt fel kérdőív, és arra ösztönözte a válaszadókat, hogy értékeljék, a megfelelő munkavégzéshez jelenlegi munkájuk során szükség van-e ezekre a készségekre vagy sem. A legtöbben (79%) a kommunikációs készségeket jelölték meg, mint szükséges kompetencia. Körülbelül minden második pályakezdő tanuló a technikai és gyakorlati készségeket, a kritikai gondolkodás és problémamegoldást, valamint a szakmai specifikus tudást emelte ki (48-53%). Tízből négy végzett tanuló a kreatív és innovációs, illetve a digitális készségeket említette (40-43%). A(z) idegen nyelvi készségek a válaszadók harmadának vált fontos kompetenciává. A szociális és interperszonális készségek, a menedzsment és vezetői készségek, valamint a transzverzális készségek szerepelnek a kompetencialista utolsó helyein (15-21 százalékos említettséggel).

22. ábra: Jelenlegi munkája során milyen készségekre, kompetenciákra van szüksége ahhoz, hogy megfelelően végezze el az Önre bízott feladatokat? (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=239)

A különböző ágazatokban elhelyezkedett pályakezdők eltérően látják, hogy munkahelyükön az érvényesüléshez milyen kompetenciákra, készségekre van inkább szükségük. Az egészségügyhöz kapcsolódó ágazatokban három kompetencia tűnik fontosabbnak a többi ágazatcsoportéhoz képest: kommunikációs készségek, szociális és interperszonális készségek és a kritikai gondolkodás és problémamegoldás. Az elektronika és informatikai ágazatcsoportokban elhelyezkedők körében felülreprezentáltak azok, akik digitális készségeket, a technikai és gyakorlati készségeket, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás készségét, valamint a transzverzális készségét emelték ki. Az építőipari ágazatokban a szakmai specifikus tudást tartják relatíve fontosabbnak. A gazdálkodás és kereskedelem terén két kompetenciaterületet emeltek ki, a kommunikációs készségeket és a kritikai gondolkodás, problémamegoldás készségét. A gépipari, gépészeti, közlekedési ágazatokban a kreativitás és innovációs készségek fontosabbak. A vendéglátóipari és turisztikai ágazatokban a kommunikációs készségek, a menedzsment kompetenciák, a kreativitás és a(z idegen) nyelvi készségek számítanak jobban az érvényesüléshez. Az egyéb ágazatcsoportokban a kreativitás és kritikai gondolkodás, problémamegoldás említettsége emelkedett ki. Végezetül meg kell említeni, hogy két ágazatcsoport – az agrár és a

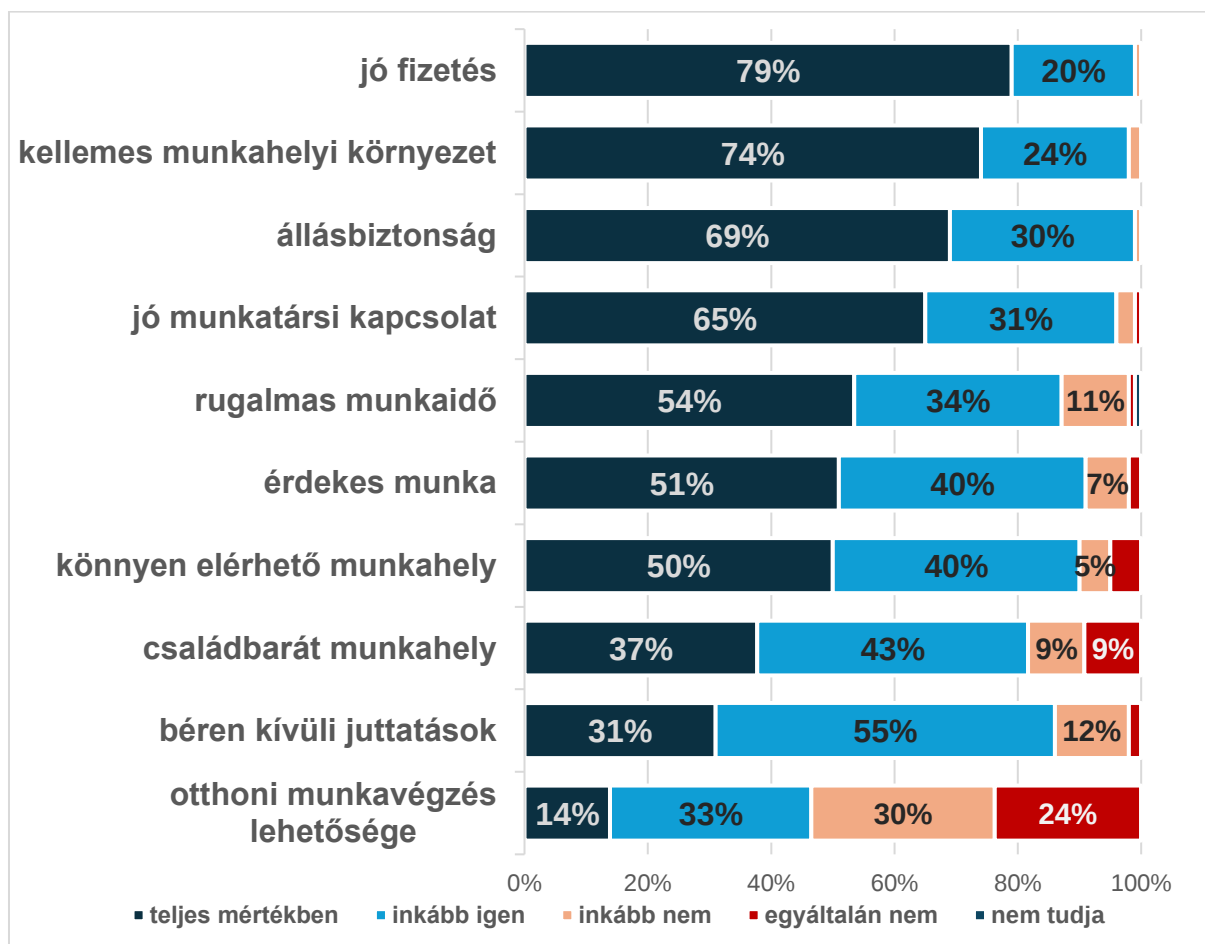
feldolgozóipari ágazatok többségét tartalmazó „termelőipar” – esetében egyik készségterület említettsége sem tűnt fontosabbnak a többi ágazatcsoportban említettéhez képest.

	Kommunikációs készségek	Digitális készségek	Menedzsment és vezetői készségek	Technikai és gyakorlati készségek	Szociális és interperszonális készségek	Kreatív és innovációs készségek	Kritikai gondolkodás és problémamegoldás	Nyelvi készségek	Szakmai specifikus tudás	Transzverzális készségek és kompetenciák
agrár	73	8	11	23	11	18	52	8	31	18
egészségügy	90	13	19	47	55	22	62	32	40	13
elektronika, informatika	78	75	24	78	21	47	58	31	62	33
termelőipar	52	22	6	56	6	13	37	11	46	12
építőipar	55	23	7	32	0	38	25	33	71	14
gazdálkodás, kereskedelem	87	58	20	41	23	34	62	35	35	11
gépipar, közlekedés	68	43	3	61	7	50	46	27	62	10
vendéglátás, személyi szolgáltatás	97	23	30	57	25	52	52	54	38	10
egyéb	86	54	12	51	36	50	58	32	45	14
Érdemben válaszolók	79	43	16	53	21	40	53	33	48	15

7. táblázat: Jelenlegi munkája során milyen készségekre, kompetenciákra van szüksége ahhoz, hogy megfelelően végezze el az Önre bízott feladatokat? – a munkahely ágazatcsoportjai szerint, (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=239)

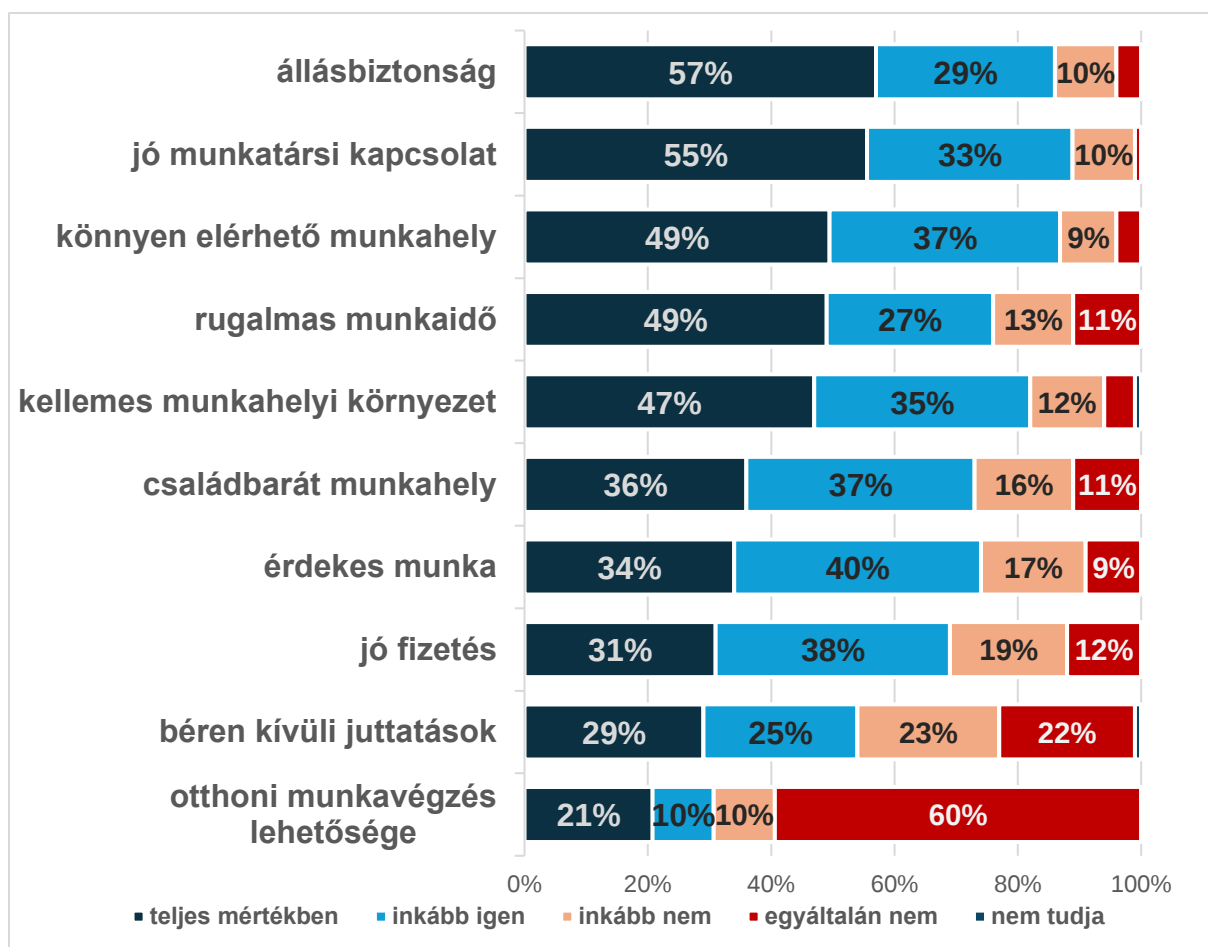
Tíz szempont alapján arra kértük a válaszadókat, hogy mondják meg, ezek nekik mennyire fontosak egy állás esetén, majd ugyanezeket a szempontokat értékeljék aszerint, hogy mennyire elégedettek ezek mentén a jelenlegi állásukkal. A szempontok a következők voltak: állásbiztonság, jó fizetés, béren kívüli juttatások, érdekes munka, kellemes munkahelyi környezet, rugalmas munkaidő, otthoni munkavégzés lehetősége, családbarát munkahely, könnyen elérhető munkahely, jó munkatársi kapcsolatok. A fontosságot tekintve kiemelkedik a jó fizetés: a válaszadók közel nyolctizede szerint ez teljes mértékben fontos szempontnak számít. A válaszadók legalább kétharmada (65-74%) a kellemes munkahelyi környezetet, az állásbiztonságot és a jó munkatársi kapcsolatokat is kiemelten fontosnak tartja. A munkaidő rugalmassága, a munka érdekessége vagy a munkahely könnyű elérhetősége a szűk többségnek szintén nagyon fontos szempontnak számít, de láthatóan ezek már másodlagos szempontok. Az, hogy egy munkahely mennyire családbarát vagy milyenek a béren kívüli

juttatások kevésbé számít, az pedig, hogy biztosítanak-e otthoni munkavégzési lehetőséget a megkérdezettek többsége számára egyenesen érdektelen szempont.

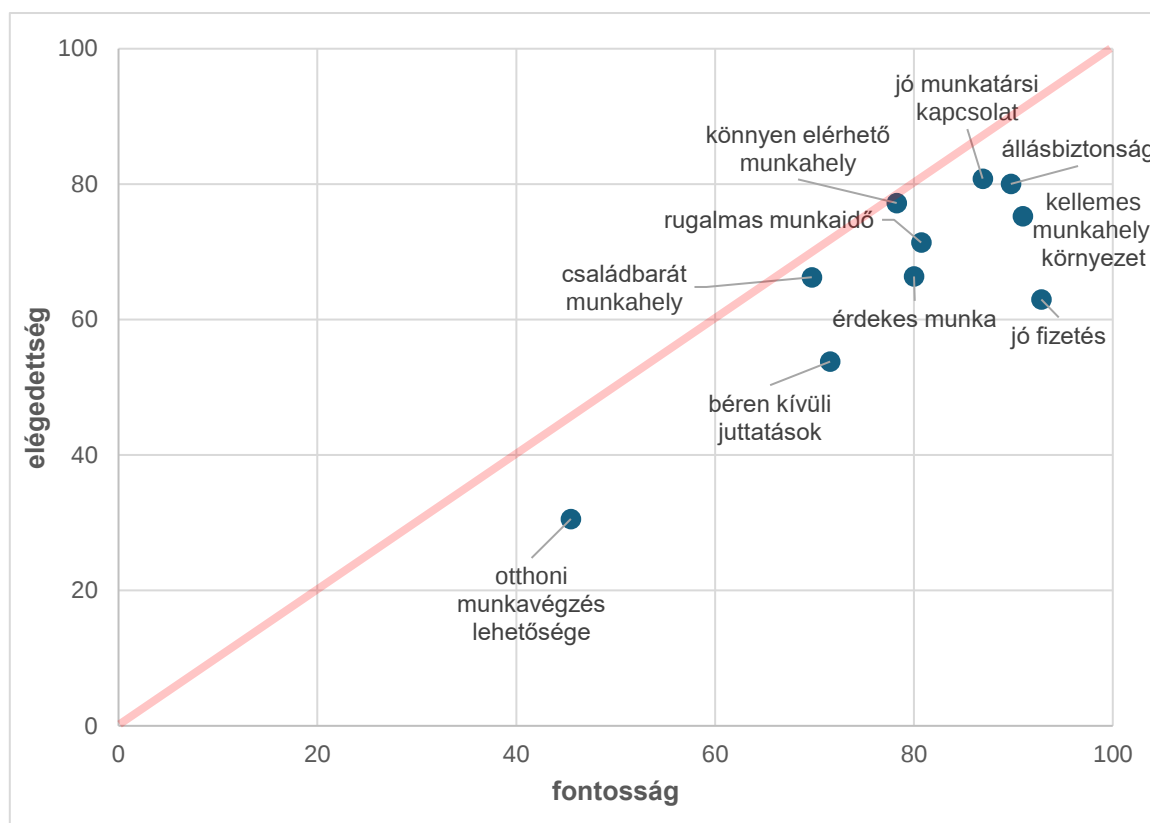
23. ábra: Mennyire fontosak ezek a szempontok egy állás esetén? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

A jelenlegi munkahelyükkel kapcsolatban jellemzően elégedettek a végzett diákok – de természetesen az egyes szempontok megítélése között nagy különbségek láthatók. A többség a legelégedettebbnek az állásbiztonsággal és a jó munkatársi kapcsolatokkal van (55-57 százaléknian teljes mértékben elégedettek). Ezeknél valamivel kisebb fokú az elégedettség a munkahely könnyű elérhetőségével, a munkaidő rugalmasságával, illetve a kellemes munkahelyi környezettel. A többség alapvetően elégedett, de már markáns arányban kimutathatók az elégedetlenek is a családbarát munkahely, az érdekes munka vagy a jó fizetés kapcsán. A béren kívüli juttatások megítélése nagyon vegyes, a válaszadók fele inkább elégedett, másik fele inkább elégedetlen. Egyetlen szemponttal kapcsolatban mutatkozik egyértelmű elégedetlenség: ez az otthoni munkavégzés lehetősége – a válaszadók 70 százaléka inkább vagy egyáltalán nem elégedett ezzel jelenlegi munkahelyén.

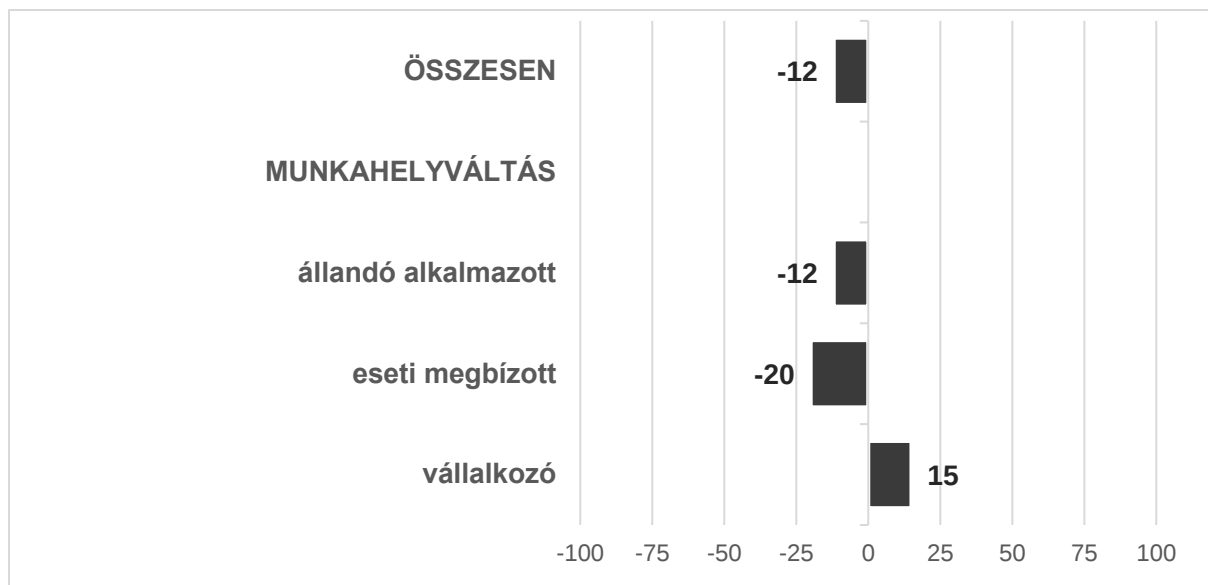
24. ábra: Mennyire elégedett jelenlegi munkájával a következő szempontok szerint? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Egy munkahely különböző értékelési szempontjaira adott fontossági értékeléseket, illetve a jelenlegi munkahellyel kapcsolatos elégedettségi válaszokat egységes, 0-tól 100-ig terjedő skálára vetítettük, ahol a 0 jelenti azt, hogy az adott szempont egyáltalán nem fontos/egyáltalán nem elégedett vele; a 100 pedig azt, hogy nagyon fontos/teljes mértékben elégedett vele. Egy koordináta-rendszerben ábrázolva az átlagos indexpontokat láthatóvá válik, hogy mely szempontok maradnak el a valóságban az elvárt fontosságukhoz képest (az ábrán a piros színű egyenes azt mutatja, hogy hol ugyanolyan a két értékelés). Két szempont szerint az elvárások és a tapasztalat nagyjából találkozik: a családbarát munkahely és a könnyű elérhetőség kapcsán a jelenlegi munkahely azt nyújtja, amit elvárnak tőlük. Az állásbiztonság, a kellemes munkahelyi környezet, az érdekes munka, a béren kívüli juttatások, illetve az otthoni munkavégzés lehetősége esetében a tapasztalat kedvezőtlenebb, mint az elvárás. A legnagyobb mértékű csalódottság a fizetéssel kapcsolatban látszik: az elvárások és a tapasztalatok a keresettel kapcsolatban állnak a legmesszebb egymástól.

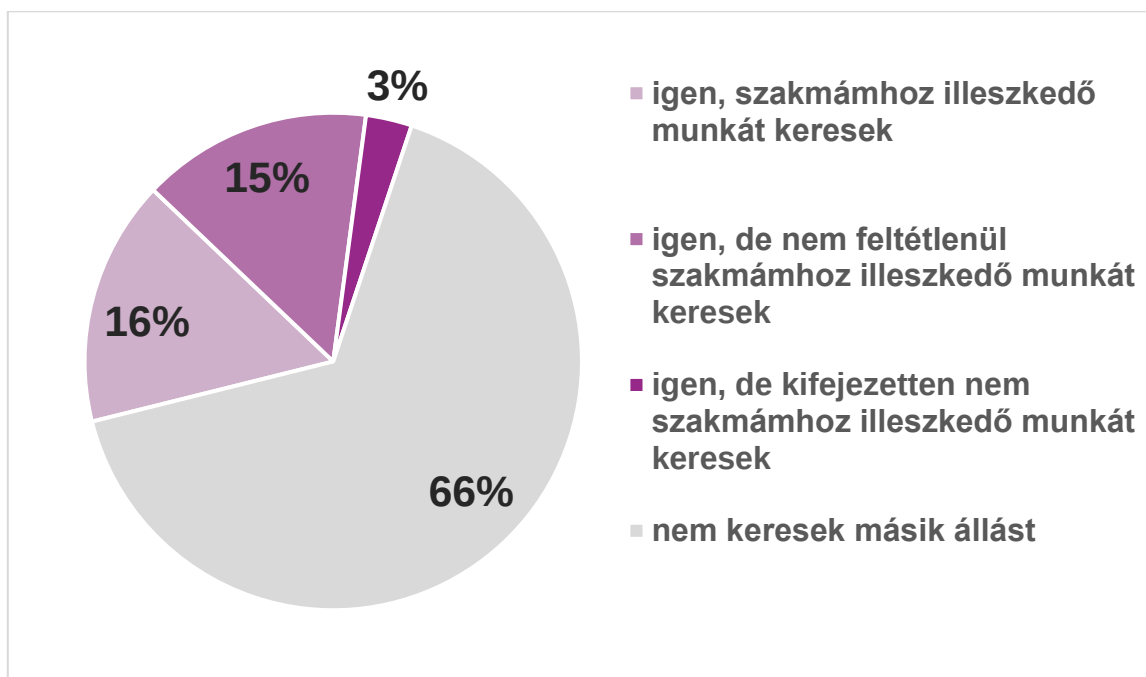
25. ábra: Fontosság és elégedettség egy/jelenlegi munkahellyel kapcsolatban (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Az elvárások (fontosság) és tapasztalatok átlagos eltéréseiből készítettünk egy ún. relatív elégedettségi mutatót. A mutató magas pozitív értéke azt fejezi ki, hogy valaki elvárásaihoz képest nagyon elégedett, az alacsony negatív értékei pedig azt, hogy az elvárásaihoz képest nagyon elégedetlen a munkahelyével. A teljes minta főátlag -12 pont, azaz kisfokú elégedetlenség látható a szakképző intézményeket végzett pályakezdők körében. Ugyanakkor fontos tanulság, hogy az egyes szocio-demográfiai vagy képzéscsoportok lényegében nem különböznek egymástól, azaz ez egy általános, nemzedéki vagy kifejezetten a pályakezdéshez kapcsolódó tapasztalat. Egyetlen különbség detektálható: azok a pályakezdők, akik vállalkozóként dolgoznak, pozitív elégedettségéről, az alkalmazottak és az eseti megbízásból élők pedig elégedetlenségéről számoltak be.

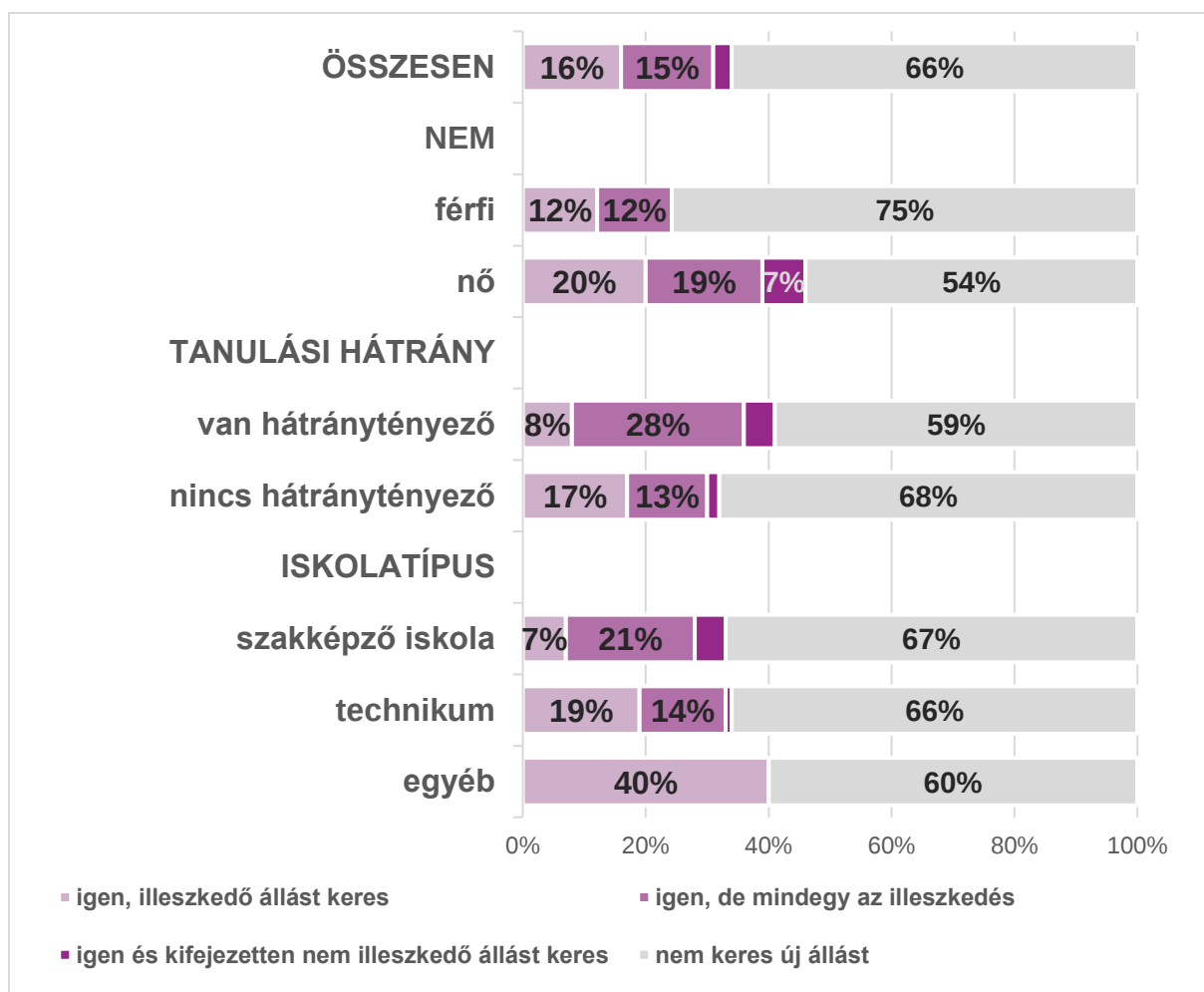
26. ábra: Jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatív elégedettség, a munkavállalói minőség szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=239)

A munkát vállalók kétharmada (66%) összességében azonban elégedett jelenlegi munkahelyével – legalábbis ezt tükrözi, hogy a kérdés idején nem keresett másik állást. 16 százaléknyan kerestek, méghozzá szakmához illeszkedő munkakört, további 15 százaléknyan pedig szintén kerestek, de mindegy volt nekik, hogy végzett szakmájukban vagy más területen helyezkednek el. Mindössze 3 százaléknyan vannak azok, akik kifejezetten nem a szakmájukhoz illeszkedő állást kerestek.

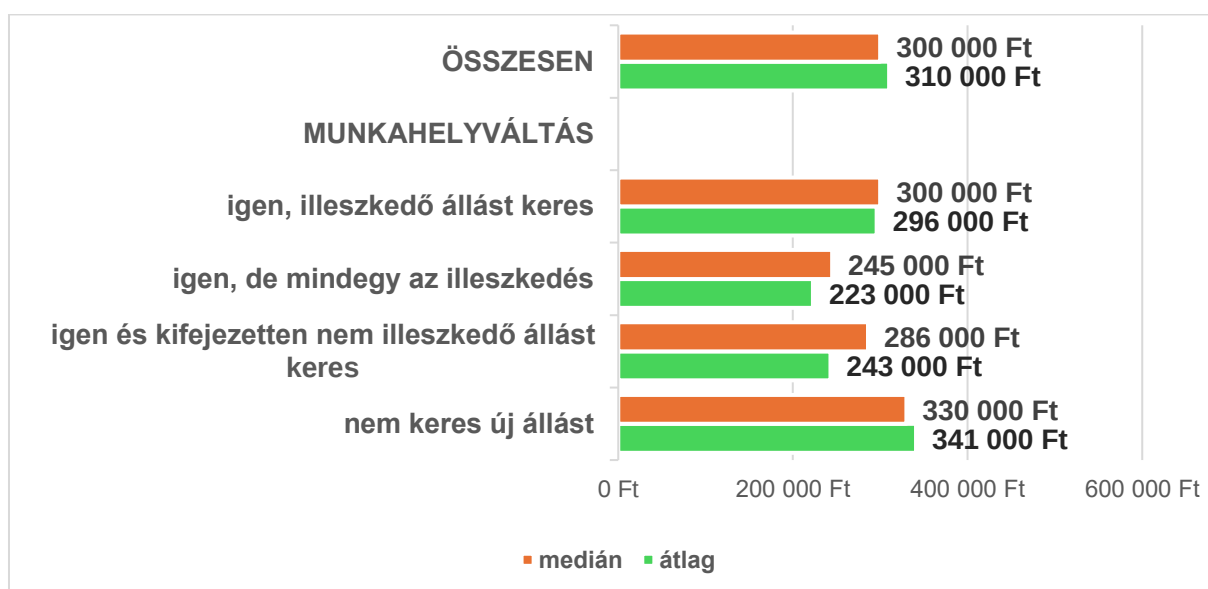

27. ábra: Jelenleg keres-e másik munkahelyet, tervez-e váltani? (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

Néhány szocio-demográfiai csoportot ki lehet emelni aszerint, hogy keres-e, és ha igen a szakmájukhoz képest milyen munkakört keres. Míg a férfiak körében felülreprezentáltak (75%) azok, akik nem keresnek másik állást, addig a nők körében azok aránya magas relatíve (7%), akik keresnek, ráadásul kifejezetten olyat, ami nem illeszkedik korábbi tanulmányaihoz. Azon tanulók körében, akik valamilyen tanulási hátránytényezővel szembesültek jellemzően azok vannak a vártnál magasabb arányban (28%), akiknek mindegy az illeszkedés, a lényeg az, hogy tetszen nekik az állás. Végezetül, ha már keres állást, akkor szakmához illeszkedőt keresnek inkább (19%) azok a volt tanulók, akik szakképzettségüket technikumban szerezték meg. Érdekes módon az nem befolyásolja a kérdésre adott válaszokat, hogy jelenleg a végzett szakmához képest illeszkedő munkakört tölt-e be (legalábbis ágazati szinten), ami azért utalhat arra, hogy a korábbi munkahelyválasztás nem illeszkedés esetén nem feltétlenül volt annak idején tudatos döntés eredménye. Két tényező azonban a fentiek mellett jóval erősebb hatást gyakorol az állásváltási szándékra és annak irányára: az egyik a kereset, a másik a jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatíve elégedettség. Az adatfelvétel szerint azoknak a legnagyobb az átlagos (és medián) keresete, akik nem keresnek új állást (341 ezer forint). Azok, akik a szakmához képest illeszkedő állást keresnek, az átlagjövedelmük közel 300 ezer forint, azoknak pedig, akik kifejezetten nem illeszkedő állást keresnek 10-15 ezer forinttal kevesebb az átlagos bére. Azoknak viszont, akiknek mindegy, hogy szakmában vagy másban helyezkednek el, az átlagbérük a legalacsonyabb (243 ezer forint), így vélhetően az alacsony kereset indukálja, hogy bármilyen területre szívesen váltana.

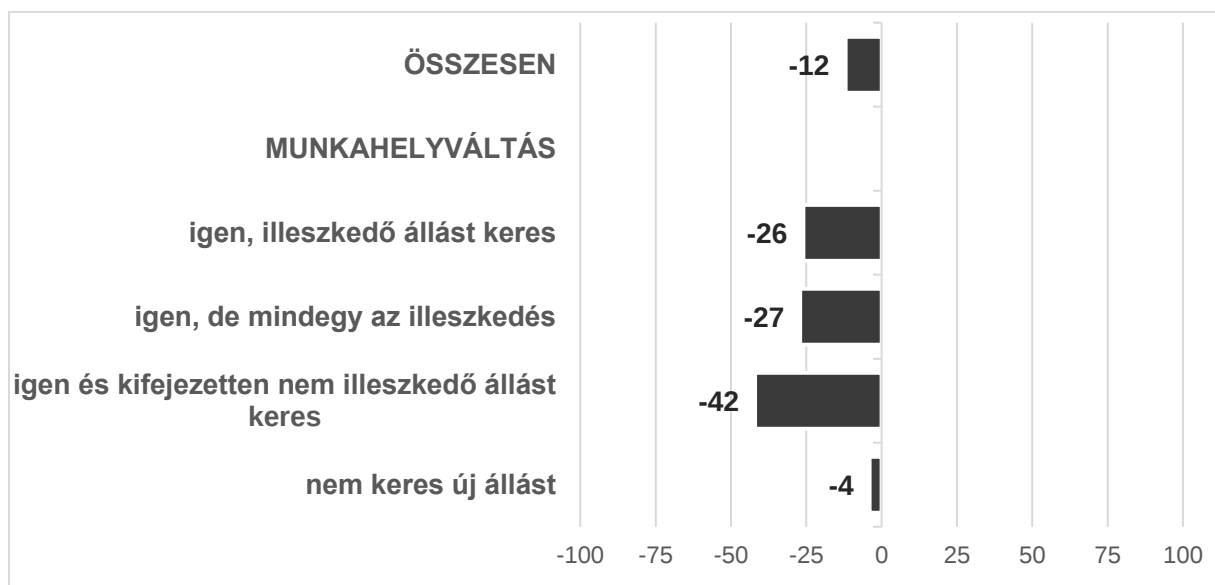

28. ábra: Jelenleg keres-e másik munkahelyet, tervez-e váltani? – szocio-demográfiai szempontok szerint (elhelyezkedő megkérdezettek, N=242)

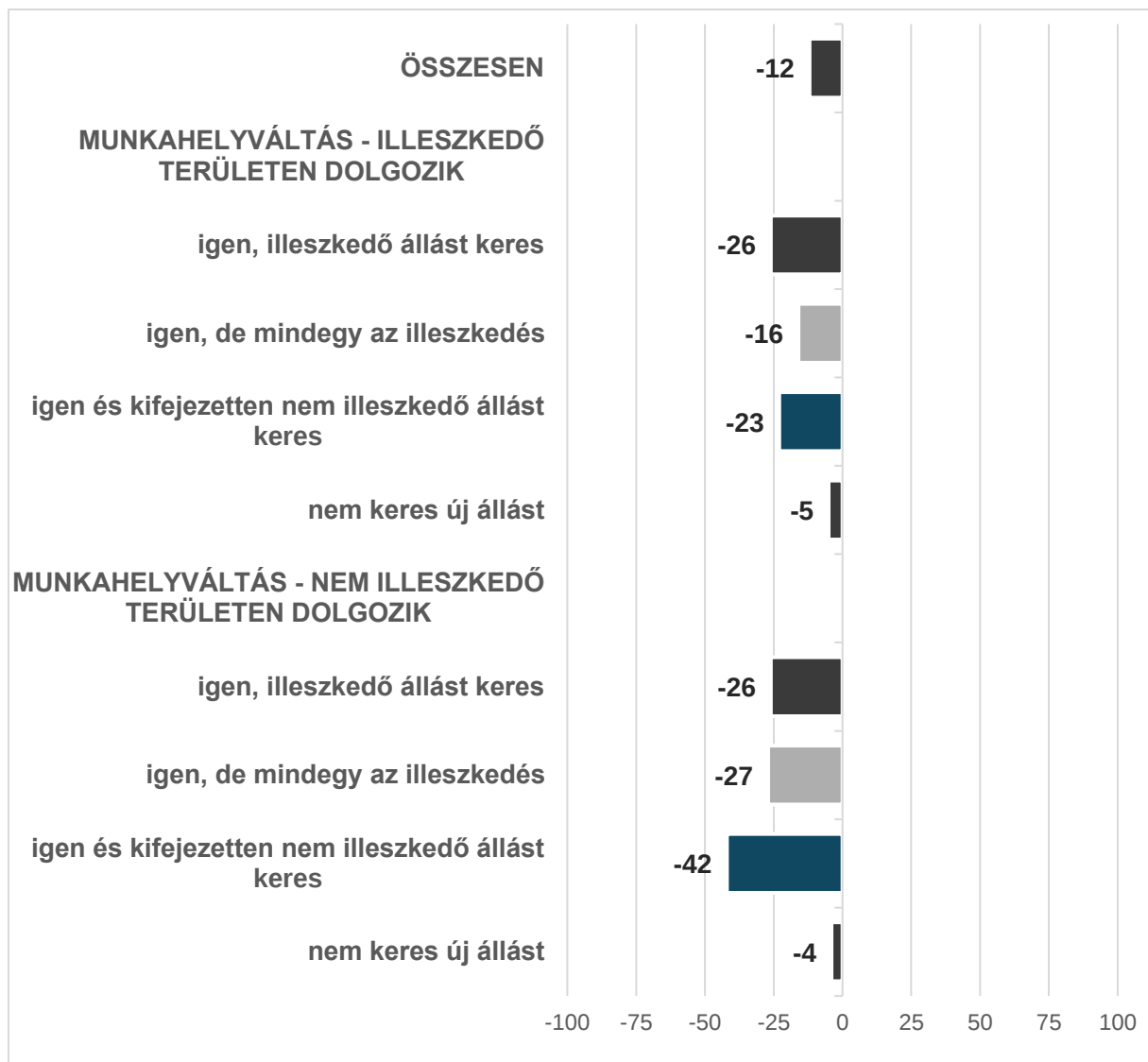

29. ábra: Nettó havi átlag- és mediánkeresetek aszerint, hogy terveznek-e és ha igen milyen területen állást váltani (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=190)

Ahogy arról volt szó, a relatív elégedettség mérése a munkahely tíz jellemzőjéhez társított fontosság és a jelenlegi munkahelyen ugyanezen tíz jellemzővel kapcsolatos elégedettség különbségeinek átlaga. Jellemző módon azok körében, akik nem keresnek állást, ez a relatív elégedettség-mutató nulla közeli, azaz az elvárásokhoz közel esik a tapasztalat. A legnagyobb elégedetlenség azok között van, akik szeretnének váltani és elsősorban végzettségüktől eltérő szakmában szeretnének elhelyezkedni. Azok, akik illeszkedő munkakört céloznak meg vagy mindegy nekik, hogy mit fognak csinálni az új munkahelyükön, a relatív elégedettségük szintén negatív, de nem ölt szélsőséges mértéket. Még egy tendenciózusnak tűnő, bár statisztikailag az alacsony elemszám miatt nem alátámasztható jelenséget lehet kiemelni. Ha a relatív elégedettséget és a munkahelyváltási szándékot aszerint vizsgáljuk, hogy a jelenlegi munkahely ágazata illeszkedik-e a tanult szakma ágazatához, akkor az látható, hogy a jelenleg más területen dolgozó válaszadóknál azok elégedettsége, akiknek nem fontos vagy kifejezetten nem fontos a szakmába illő munka, az elégedettség majdnem kétszer olyan kedvezőtlen, mint azoknál, akik szakmájukban dolgoznak jelenleg és ugyanilyen irányban terveznek váltani. A szakmában történő elhelyezkedésnek így még akkor is látszik pozitív hatása, ha egyébként az első munkahely ilyen-olyan okokból nem megfelelő a munkavállaló részére.

30. ábra: Jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatív elégedettség, aszerint, hogy terveznek-e és ha igen milyen területen állást váltani (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=190)

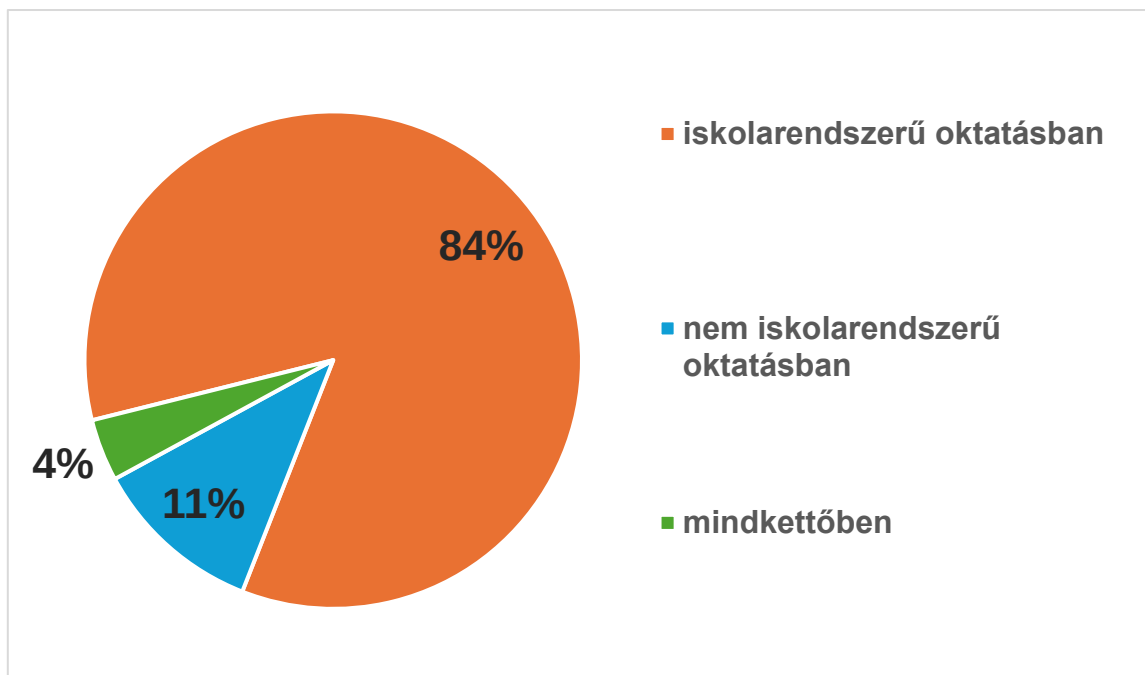

31. ábra: Jelenlegi munkahellyel kapcsolatos relatív elégedettség, aszerint, hogy jelenleg illeszkedő területen dolgoznak-e és terveznek-e és ha igen milyen területen állást váltani (elhelyezkedő megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=190)

Tanul

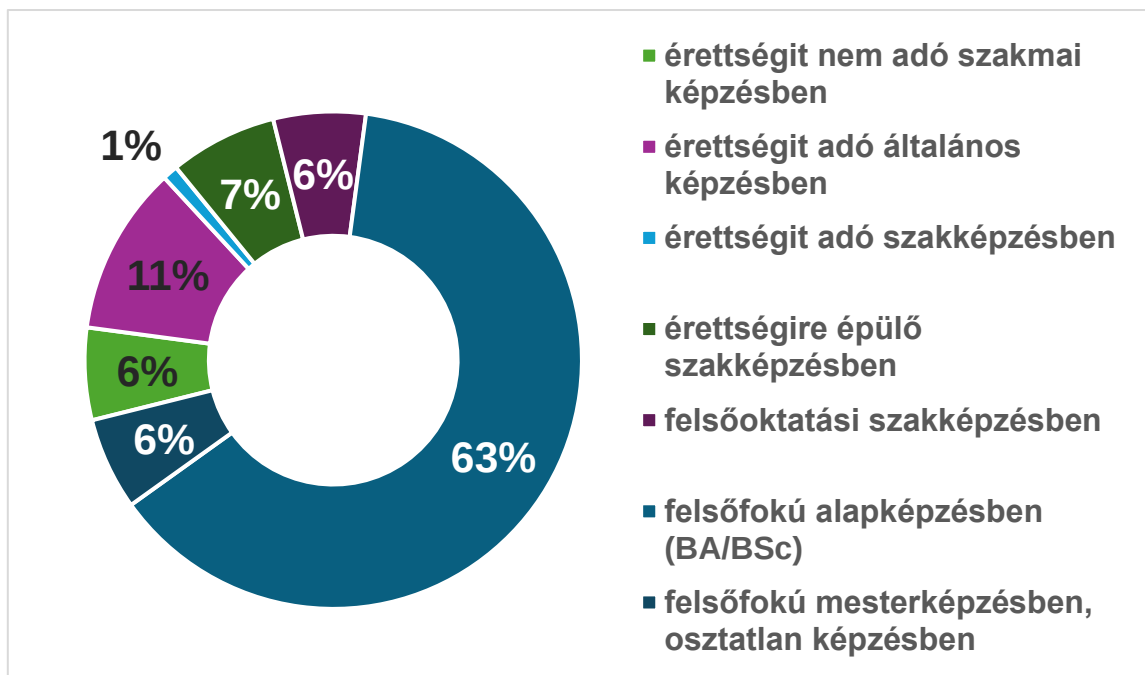
A kutatásban résztvevők 19 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az adatfelvétel időszakában kizárólag tanulással, 37 százaléknyan pedig úgy, hogy munka mellett tanulással is foglalkozott. Ebben a fejezetben azokról a szakképzésben végzett tanulókról lesz szó, akik tehát tanulnak.

A tanulmányaikat folytatók 84 százaléka iskolarendszerű, 11 százaléka iskolarendszeren kívüli oktatásban tanult tovább, 4 százaléknyan pedig mindkét típusban érdekeltek voltak.

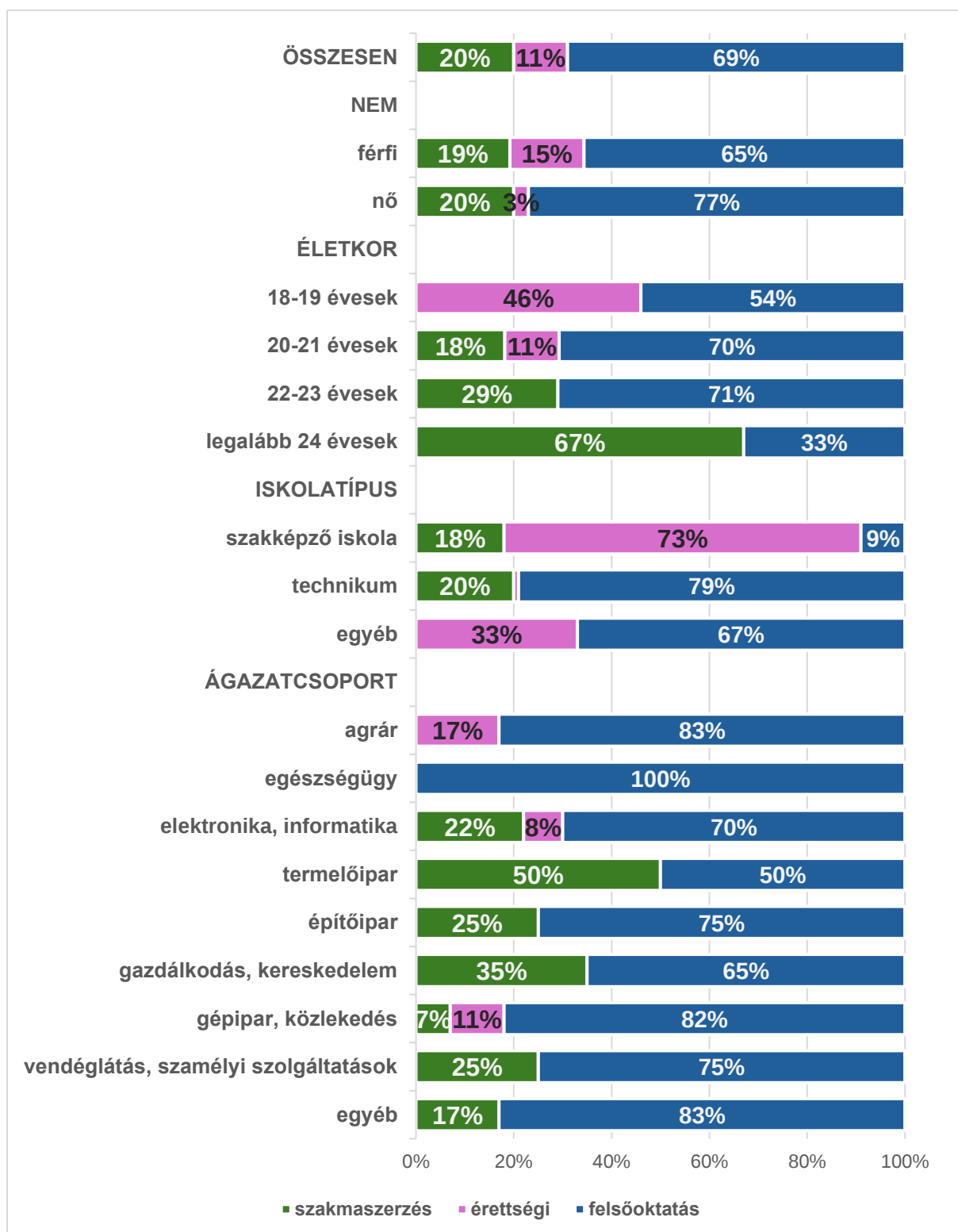
32. ábra: Milyen típusú oktatásban, képzésben vett részt az elmúlt egy hónapban? (tanuló megkérdezettek, N=190)

Az iskolarendszerű oktatásban résztvevők többsége valamilyen felsőfokú tanulmányt kezdett el – közel kétharmaduk alapképzést (63% - BA, BSc), 6 százalékuk pedig mesterképzést vagy osztatlan képzésben vesz részt. Érettségit nem adó szakmai képzésbe 6 százalékuk, érettségit adó általános (közismereti) képzésbe 11 százaléknyian mentek tovább. Az érettségit adó szakképzés vonzotta a legkisebb arányban a végzett tanulókat (1%), ellenben az érettségire épülő szakképzés vagy a felsőoktatási szakképzés a továbbtanulók 6-7 százalékát érintette. Összességében tehát azoknak a tanulóknak, akik már egy középfokú szakképesítéssel rendelkeznek, kb. 70 százalékuk a felsőoktatást, ötödük egy további iskolarendszerű szakképzést választott, tizedük pedig az érettségi megszerzését tűzte ki céljául.

33. ábra: Milyen típusú oktatásban, képzésben vett részt az elmúlt egy hónapban? (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=169)

A férfiak körében nagyobb arányban találhatók meg azok, akik szakmaszerzést követően az érettségit szeretnék letenni és ezért választják a munkaerőpiac mellett/helyett a további tanulmányok folytatását. A nők körében felülreprezentáltak azok, akik a következő években a felsőoktatásban szeretnének érvényesülni. Az életkorral együtt változik a tovább tanulás fő iránya is: a legfiatalabbak esetében az érettségi, illetve a felsőoktatás a két fő cél; a 20-21 éveseknél már a szakmaszerzés is megjelenik mint potenciális tanulási irány. A 22 évesek körében már nincs, vagy elenyésző azok aránya, akik érettségit szeretnének letenni, ugyanakkor a szakmaszerzés iránti érdeklődés megnő. Végezetül a legidősebbek korcsoportjában a szakmaszerzés szándéka dominál, a felsőoktatásban folytatott képzések szerepe pedig jelentősen lecsökken. Az irányok változása mögött minden bizonnyal a ráépüléssel jellegű további képzés folytatása és a szakmakorrekciós szándékok életkori kapcsolata is látható. Iskolatípus szerint szintén jellemző különbségek vannak: a szakképző iskolában végzettek inkább az érettségi megszerzését, a technikumban végzettek pedig inkább a felsőoktatásban való továbbtanulást választják.

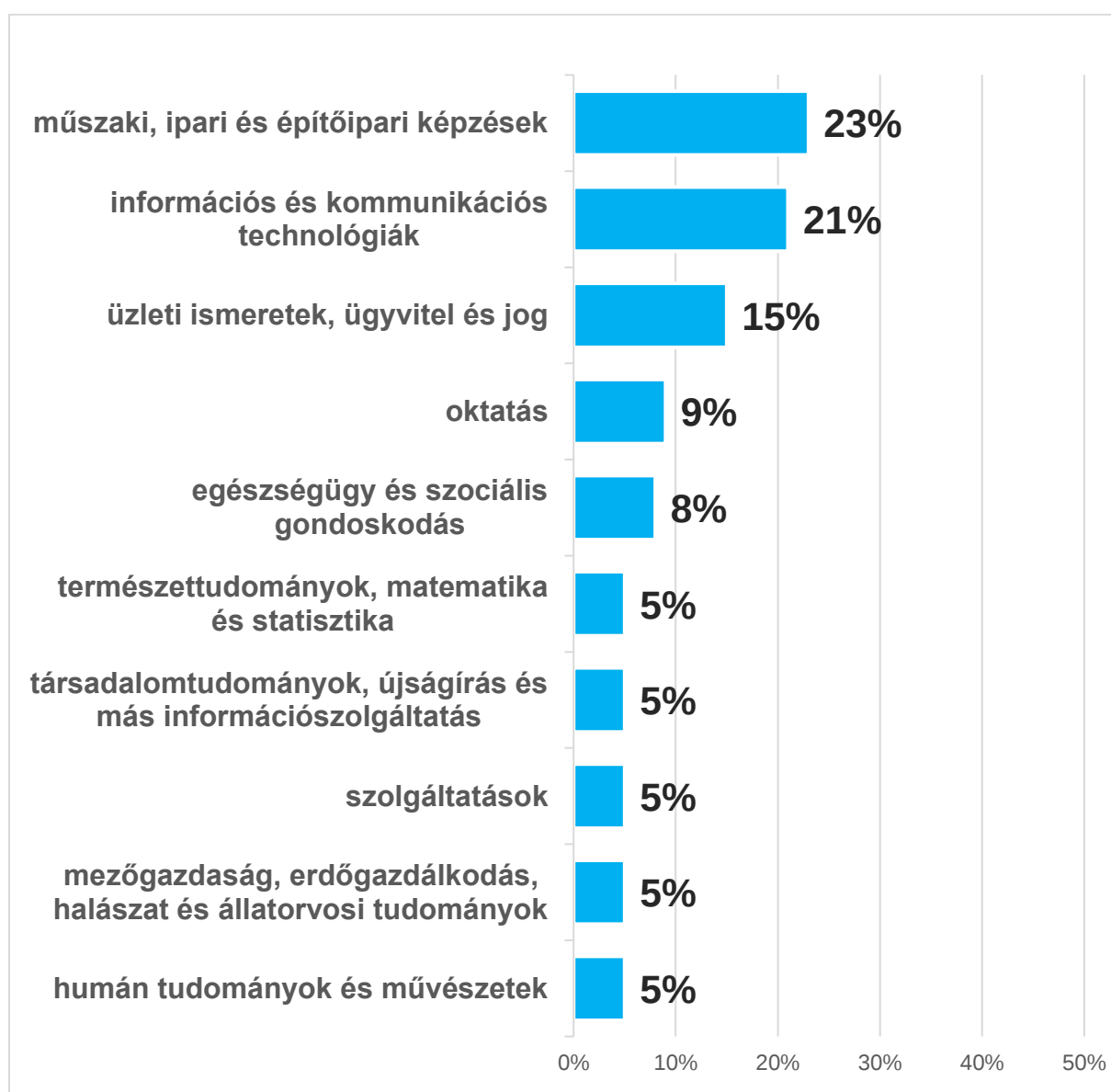

34. ábra: Főbb továbbtanulási irányok – nem, életkor, iskolatípus és ágazat szerint (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=169)

Az elemszámok sajnos elég csekélyek ahhoz, hogy pontos arányokat lehessen mondani arról, hogy az iskolarendszerű további szakképzést választók milyen ágazatok és szakmák felé orientálódtak, de úgy tűnik, a turizmus-vendéglátás (főleg a szakács szakma), gazdálkodás és

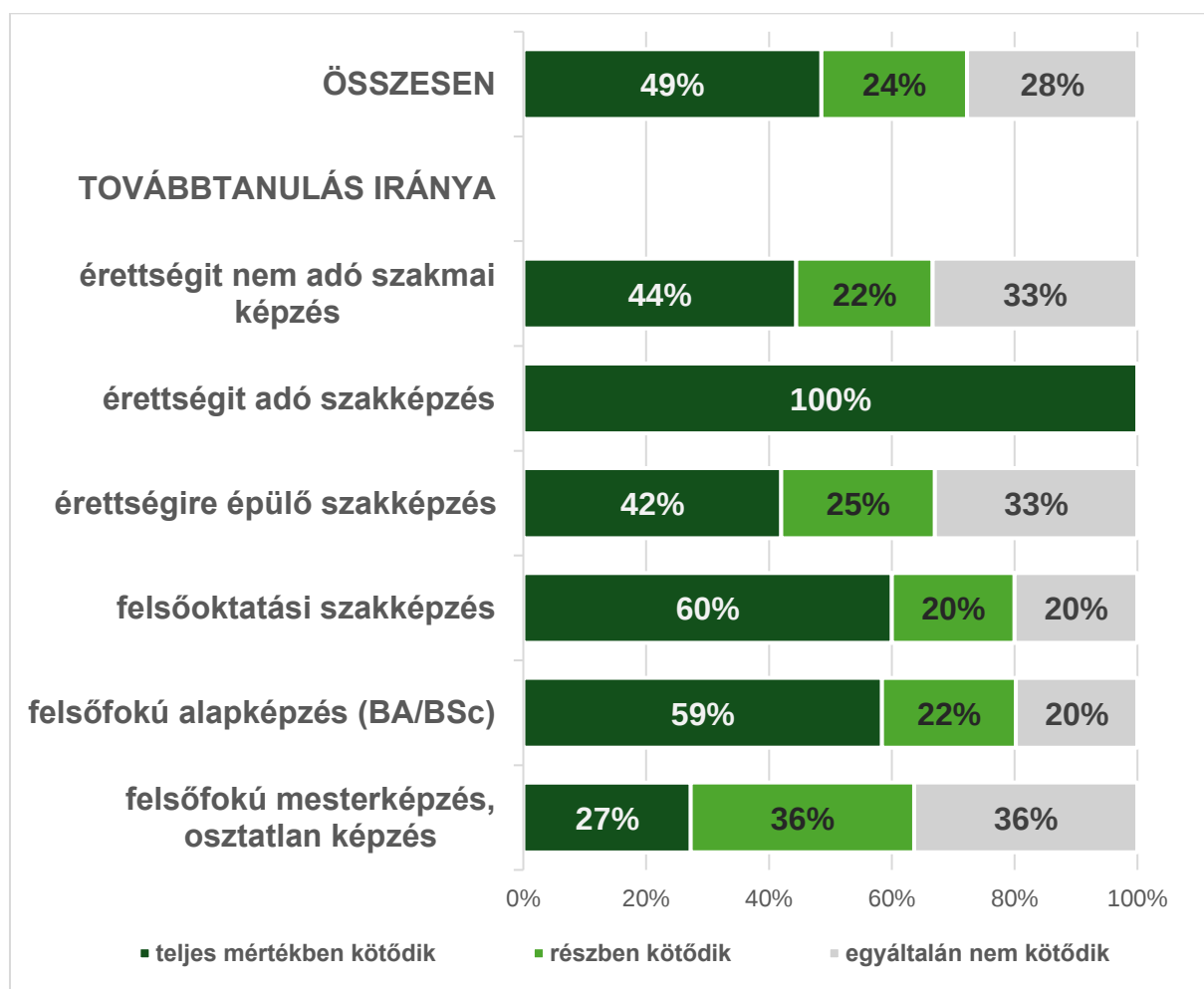
menedzsment (főleg a pénzügyi-számviteli ügyintéző szakma) és az informatika és távközlés (főleg a szoftverfejlesztő és tesztelő szakma) lehetnek a legnépszerűbb irányok.

Azok, akik a felsőoktatásban folytatták iskolai pályafutásukat, zömében három képzési területet választottak: műszaki, ipari vagy építőipari képzések valamelyikét (23%), információs és kommunikációs technológiákhoz kapcsolódó területet (21%) vagy üzleti ismereteket, ügyvitelt, jogot tanulnak (15%). Az oktatás vagy az egészségügyi, szociális terület a felsőoktatásban továbbtanulók 8-9 százalékát érdekelte. Az adatfelvétel alapján úgy tűnik, a humán tudományok és művészetek, az agrárium, a szolgáltatások, a társadalomtudományok vagy a természettudományok területe rendelkezik a legkisebb vonzerővel a középfokú szakképzésben végzettek számára.

35. ábra: Milyen képzési területen folytat tanulmányokat? – (felsőoktatásban tovább tanuló megkérdezettek, N=127)

Az iskolarendszerű képzésben továbbtanulók nagyrészt korábbi szakmai végzettségükhöz kapcsolódó területen képzik magukat. A válaszadók 48 százaléka nyilatkozta úgy, hogy az újonnan elkezdett stúdiumok teljes mértékben kötődnek a 2023-ban megszerzett szakmai végzettséghez – további 24 százalék szerint a kapcsolódás csak részlegesnek mondható. Az eredmények szerint tehát kb. tízből három iskolarendszerben tovább tanulóra igaz a teljes szakmaváltás. A további tanulmányok képzéstípusai között csekély különbségek láthatók abban a tekintetben, hogy mennyire kapcsolódnak a korábbi szakmai tanuláshoz. Jellemző, hogy az önbevallások szerint a legszorosabb kapcsolat a felsőfokú alapképzések esetén áll fent – azaz ugyanaz, vagy hasonló a terület, csak magasabb fokon (a felsőfokú alapképzéseken tovább tanuló 80 százaléka szerint kötődik a két terület egymáshoz). A legkisebb arányú kötődés a mesterfokú, illetve osztatlan képzéseken (inkább utóbbiról van szó természetesen) tovább tanuló körében jelentkezett – az eltérő területen tanulók aránya mintegy 36%.

36. ábra: Iskolarendszerű tanulmányai mennyire kötődnek a 2023-ban szerzett szakmai végzettségéhez? – a továbbtanulás irányai szerint (iskolarendszerű képzésben tovább tanuló megkérdezettek, N=169)

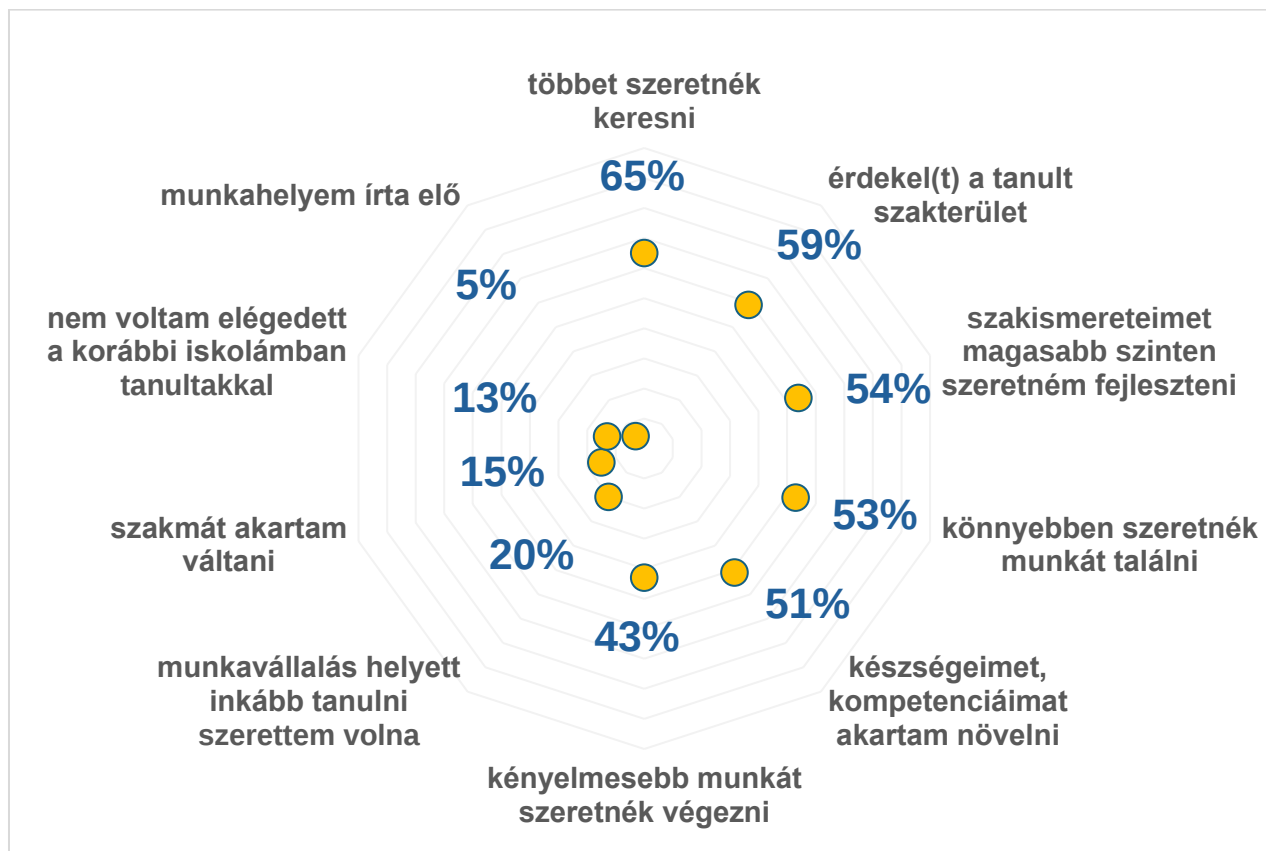
A nem iskolarendszerben tovább tanulók (azaz az összes további tanulmányokat folytatók 11%-a) többsége (56%) valamilyen képesítést nyújtó szakmai képzésen, tanfolyamon vett részt az adatfelvétel időszakában. Népszerűek voltak a gépjárművezetői tanfolyamok (28%), a képesítést nem nyújtó szakmai képzések, tanfolyamok, továbbképzések vagy egyéb oktatási tevékenységek (14-14%) is. Részben e tanfolyamok, képzések típusából is következik, hogy tartalmukat tekintve inkább nem (55%) vagy csak részben (26%) kötődnek a 2023-ban szerzett szakmai végzettséghez.

37. ábra: Milyen jellegű nem iskolarendszerű oktatásban, képzésben vett részt? – (nem iskolarendszerű oktatásban tovább tanuló megkérdezettek, N=21)

A kérdőív az összes, bármilyen típusú továbbtanulási pályát elkezdő végzős tanulónak feltette a kérdést, hogy miért döntött úgy, hogy szakmai végzettsége megszerzését követően további oktatáson, képzésen, tanfolyamon vesz részt. Jellemzően ötféle válasz született: a legtöbben (65%) azt említették, hogy szeretnének többet keresni, érdekli őket a választott szakterület (59%), meglévő szakismeretüket szeretnék magasabb fokon fejleszteni (54%), könnyebben szeretnének munkát találni (53%), valamint készségeit, kompetenciáit szerették volna növelni (51%). A kényelmesebb munka ígérete további 43 százalék számára volt indok. Az, hogy a továbbtanulás a munkavállalás alternatívájaként jelent volna meg, ötből csupán egy továbbtanuló számára volt szempont. A szakmaváltás szándéka, vagy az, hogy a végzettek

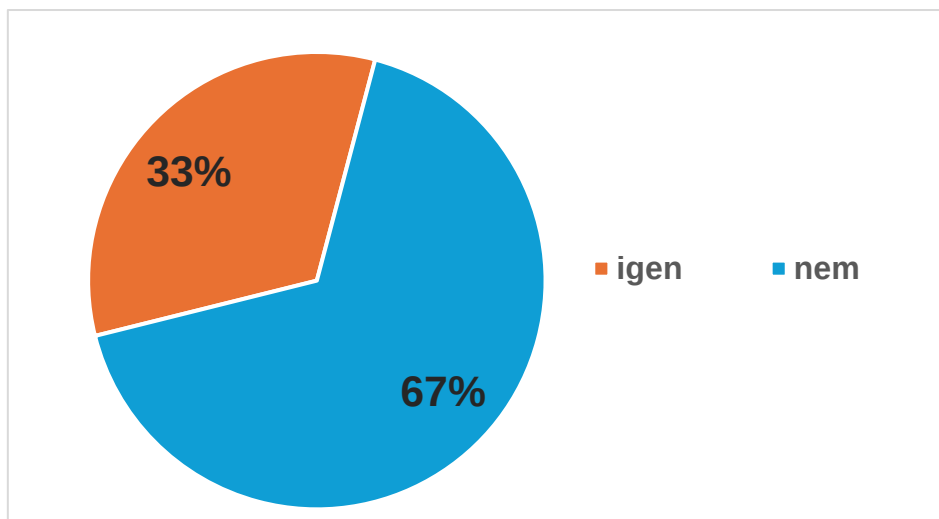
nem voltak elégedettek a korábbi iskolában tanultakkal, csupán 13-15 százaléknyi megkérdezettet motivált.

38. ábra: Miért döntött úgy, hogy szakmai végzettsége megszerzését követően további oktatáson, képzésen, tanfolyamon vesz részt? (tanuló megkérdezettek, érdemben válaszolók, N=190)

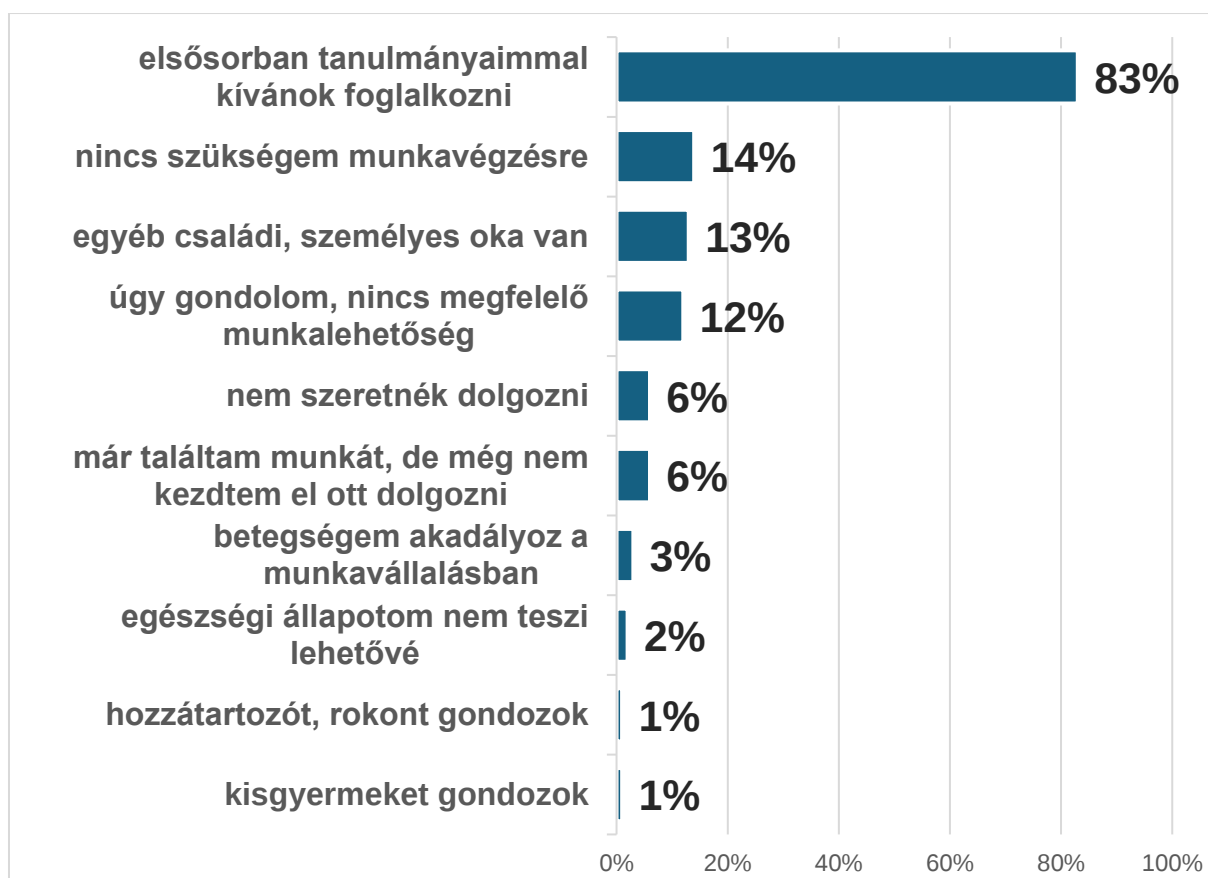
Álláskereső

A kérdőívben minden álláskeresőssel kapcsolatos kérdést feltettek a kutatók azoknak a válaszadóknak, akik az adatfelvétel idején nem dolgoztak (ez a teljes sokaság kb. ötöde). Az ugyanakkor, hogy nem dolgoztak, nem jelenti azt, hogy ténylegesen állást is kerestek volna: az érintettek kétharmada nem is keresett.

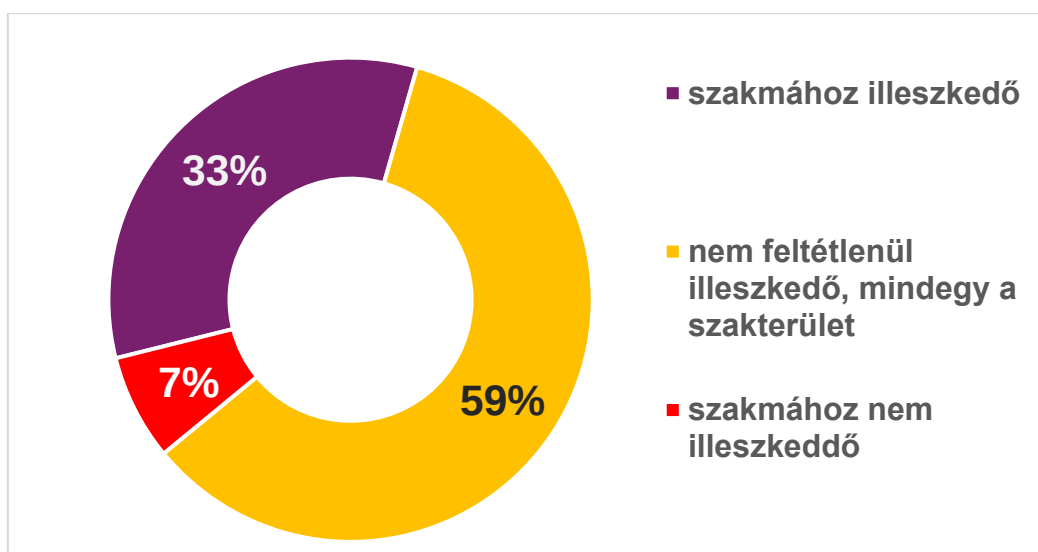
39. ábra: Az elmúlt egy hónapban keresett-e munkát, tett-e lépéseket annak érdekében, hogy munkát találjon? (nem dolgozó megkérdezettek, N=105)

Annak oka, hogy a többség nem keresett munkát az, hogy elsősorban a tanulóyaikkal kívánnak foglalkozni (83%). A válaszadók alig több mint tizedére igaz az (is), hogy nincs szükségük munkavégzésre, egyéb családi okokból nem akarnak elhelyezkedni vagy kereslet híján nincs lehetőségük elhelyezkedni.

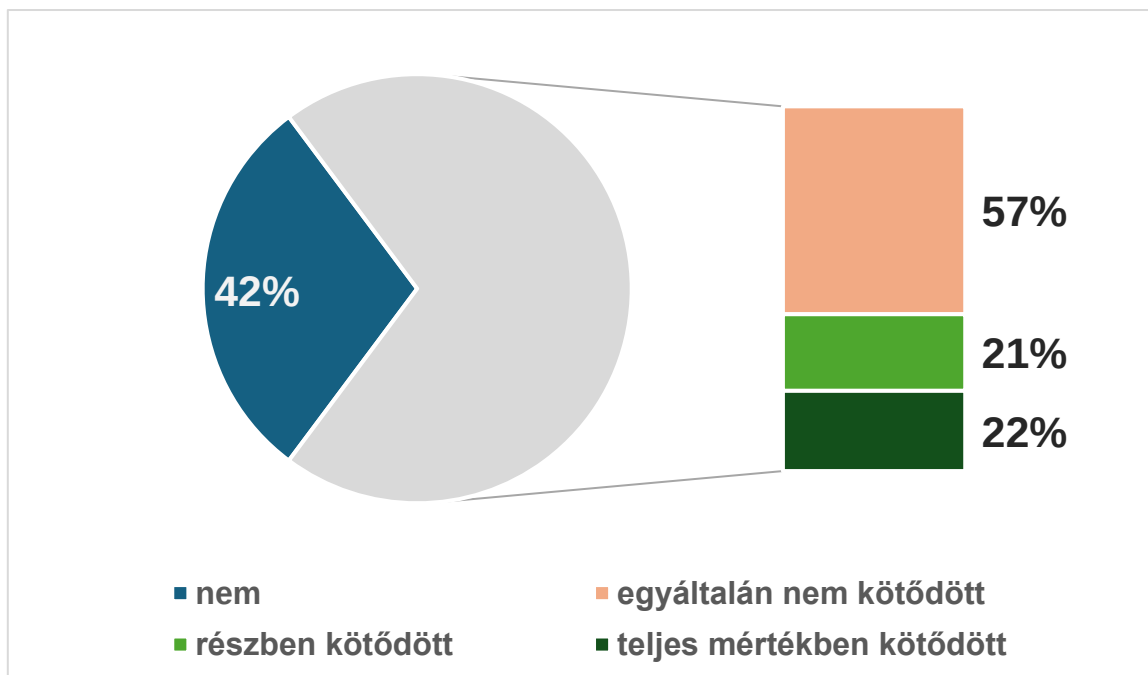
40. ábra: Miért nem keresett munkát? – (azok körében, akik nem dolgoznak és nem is keresnek munkát, N=70)

A munkakereső megkérdezettek megosztottak abban, hogy szakmájukhoz képest milyen állást is keresnek: egyharmaduk inkább a szakmához közel álló, 7 százalékuk inkább attól eltérő állást szeretne – miközben a megkérdezettek közel hattizedének lényegében mindegy.

41. ábra: Milyen szakterületen keres állást? (nem dolgozó, álláskereső megkérdezettek, N=35)

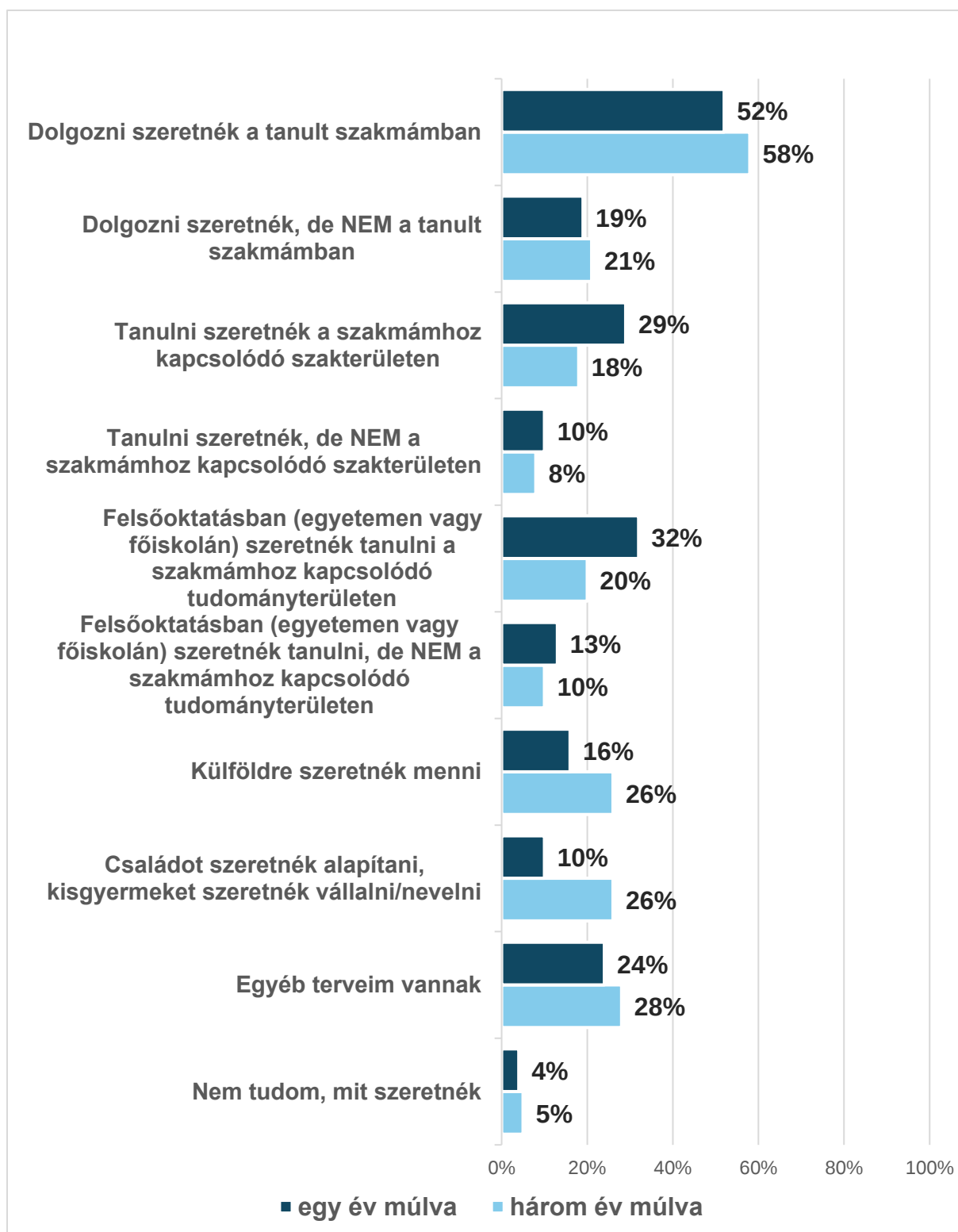
A többségnek van egyébként munkatapasztalata, hiszen közel hattizedüknek (58%) az adatfelvételt megelőző évben volt olyan munkája, amelyben fizetésért dolgozott. Igaz, ez a munka jellemzően (63%) nem igényelt semmilyen szaktudást, így többségében (57%) egyáltalán nem is kötődött a 2023-ban szerzett szakmai végzettséghez sem. Jellemzően ez a munka a lakóhely közelében volt: tízből közel négy esetben a lakóhelyen, 31 százalékban a lakóhelyet környező települések egyikén, további 15 százalék esetében pedig egy óra utazási távolságon belül volt. Külföldi munkavállalást a jelenleg nem dolgozó, de korábban munkatapasztalatot szerző válaszadók huszada jelzett.

42. ábra: Az elmúlt évben, tehát 2023 nyara óta volt-e már olyan munkája, melyben fizetésért dolgozott? Ha igen, akkor ez a munka mennyire kötődött a 2023-ban szerzett szakmai végzettségéhez? (nem dolgozók, N=105 és N=62)

Jövőbeli tervek

A végzett tanulók többségének jövőképe csak csekély mértékben tér el egy-, illetve hároméves időhorizontban. A többség dolgozni szeretne, még hozzá a tanult szakmájában szeretne elhelyezkedni (52% tenne így egy év múlva, 58% pedig három év múlva). A válaszadók körülbelül ötöde (19-21%) szintén dolgozna, de nem saját szakmájában. Szakmájuk területén a következő egy év során 29 százaléknyan végeznének (nem felsőfokú) tanulmányokat – három év múlva viszont mintegy 10 százalékponttal kevesebben tennének már így (18%). Nem szakmához kapcsolódó (nem felsőfokú) területen minden tizedik válaszadó tanulna valamit – akár egy, akár három év távlatában. A felsőoktatásban – egy év múlva – tízből három válaszadó (32%) tanulna valamilyen, az eredeti szakmájához kapcsolódó területen, de három év múlva már csak ötödük végezné ugyanezt. Más területen mintegy 10 százaléknyan végeznének felsőfokú képzést. A következő évben 16 százaléknyan szeretnék külföldön szerencsét próbálni – három év múlva ez az arány már minden negyedik válaszadót érinthet. A családalapításon egy éven belül minden tizedik válaszadó gondolkodik, három év múlva viszont már 26 százalékuk. Valamilyen más terve a válaszadók 24-28 százalékának van, miközben minden huszadik válaszadó nem tudja még, mit is szeretne pontosan.

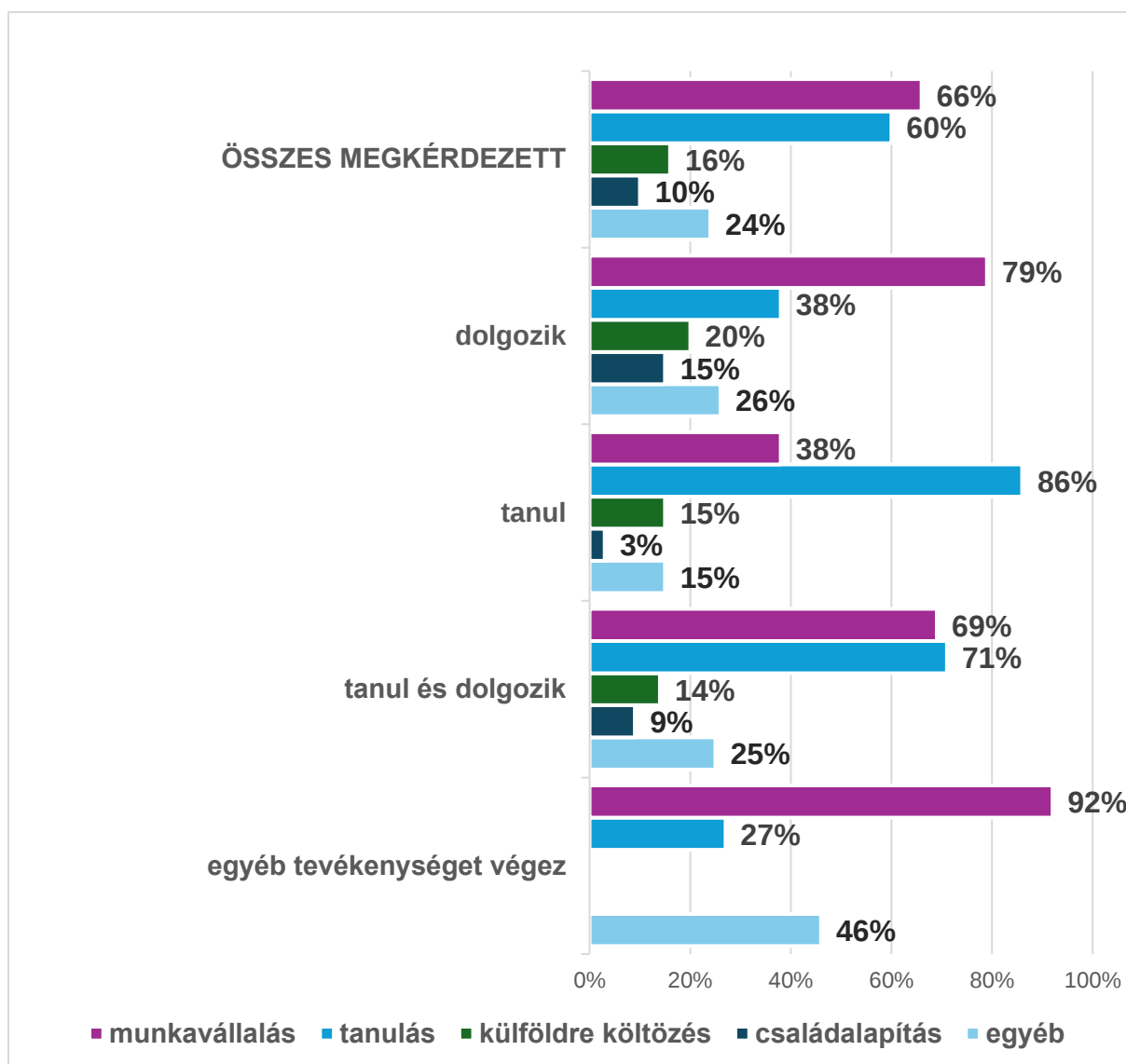

43. ábra: Mik a tervei a következő évekre? Mit szeretne csinálni egy év múlva? És mit szeretne csinálni három év múlva? – (összes megkérdezett, N=338)

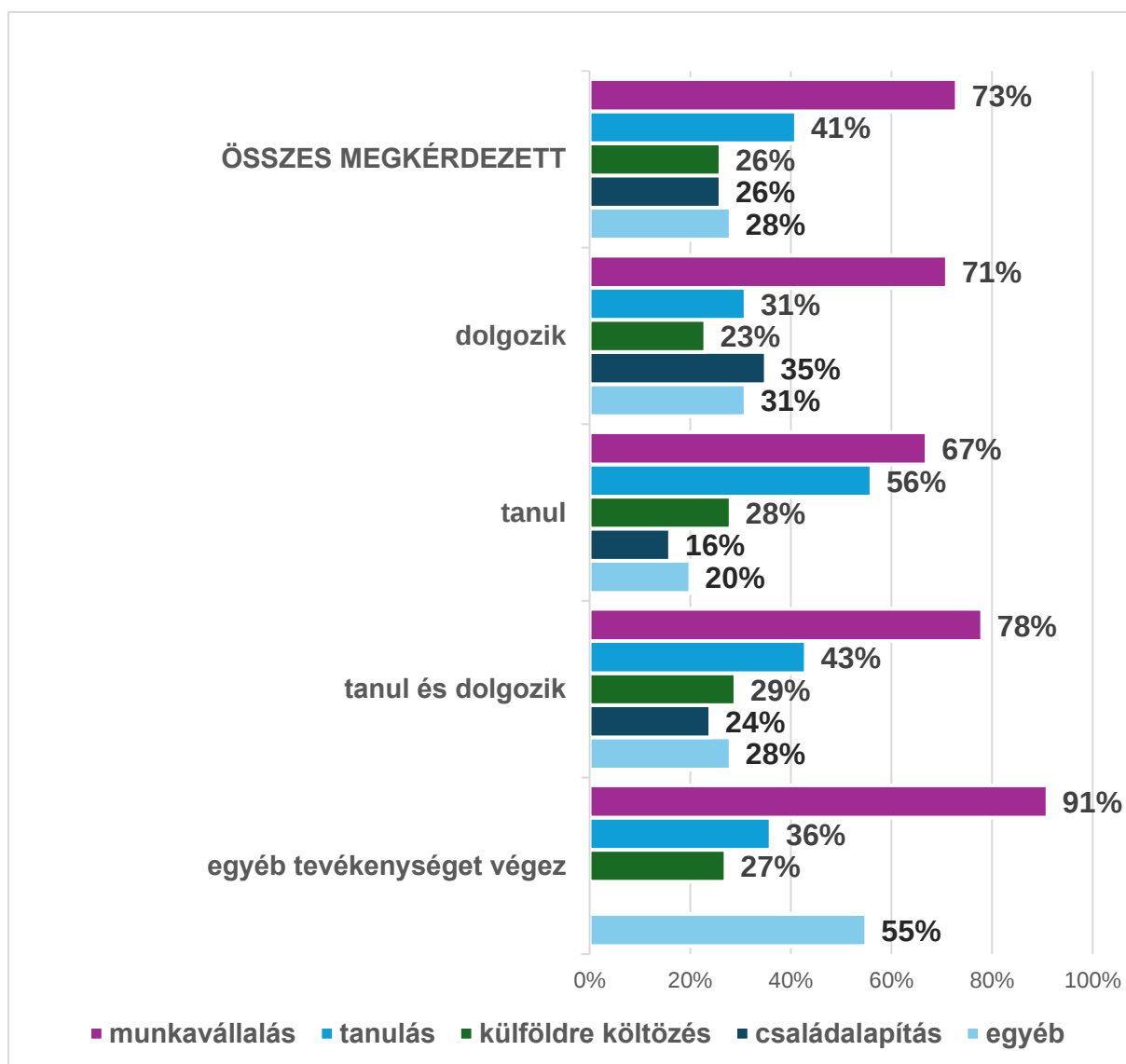
Összességében tehát egy év múlva a végzett tanulók szűk többsége (66%) dolgozni szeretne, 60 százaléka pedig tanulni. Külföldre költözésen 16, családalapításon 10, egyéb tevékenységen 24 százaléknyan gondolkodnak. Három év múlva már a megkérdezettek közel háromnegyede dolgozna (73%), és csupán 41 százaléka végezné még akkor is valamilyen

iskolát. A külföldi élet ugyanakkor már az érintettek közel negyedét érintheti, éppen annyit, mint aki a családalapítást is ebben az időszakban tervezi. Valami mást tízből közel három válaszadó (28%) végezne ekkor. Jellemző módon az időtáv azt nem befolyásolja, hogy akár a munkavállalást, akár a tanulmányok folytatását a saját szakma területén vagy más szakterületen végezze az illető: az esetek kb. héttizedében a már megismert szakmaterületen maradnának, háromtizedében pedig inkább a szakma-, szakterületváltásra mutatnak hajlandóságot.

A jelenlegi státusz leginkább azokat a terveket befolyásolja, ami a munkavállalásra vagy a továbbtanulásra vonatkozik. Általában igaz, hogy a többség egy év múlva is azt szeretné csinálni, amit jelenleg csinál: aki dolgozik, az munkavállalást tervez (79%), aki tanul, az a tanulmányok folytatását (86%) – aki meg mindkettőt, az pedig továbbra is mindkettő tevékenységet (69 és 71%). Három év múlva már egyértelműen a munkavállalás szándéka dominál, a tanulással kapcsolatos elképzelések helyett azonban a külföldi munkavállalás és a családalapítás válik hangsúlyossá.

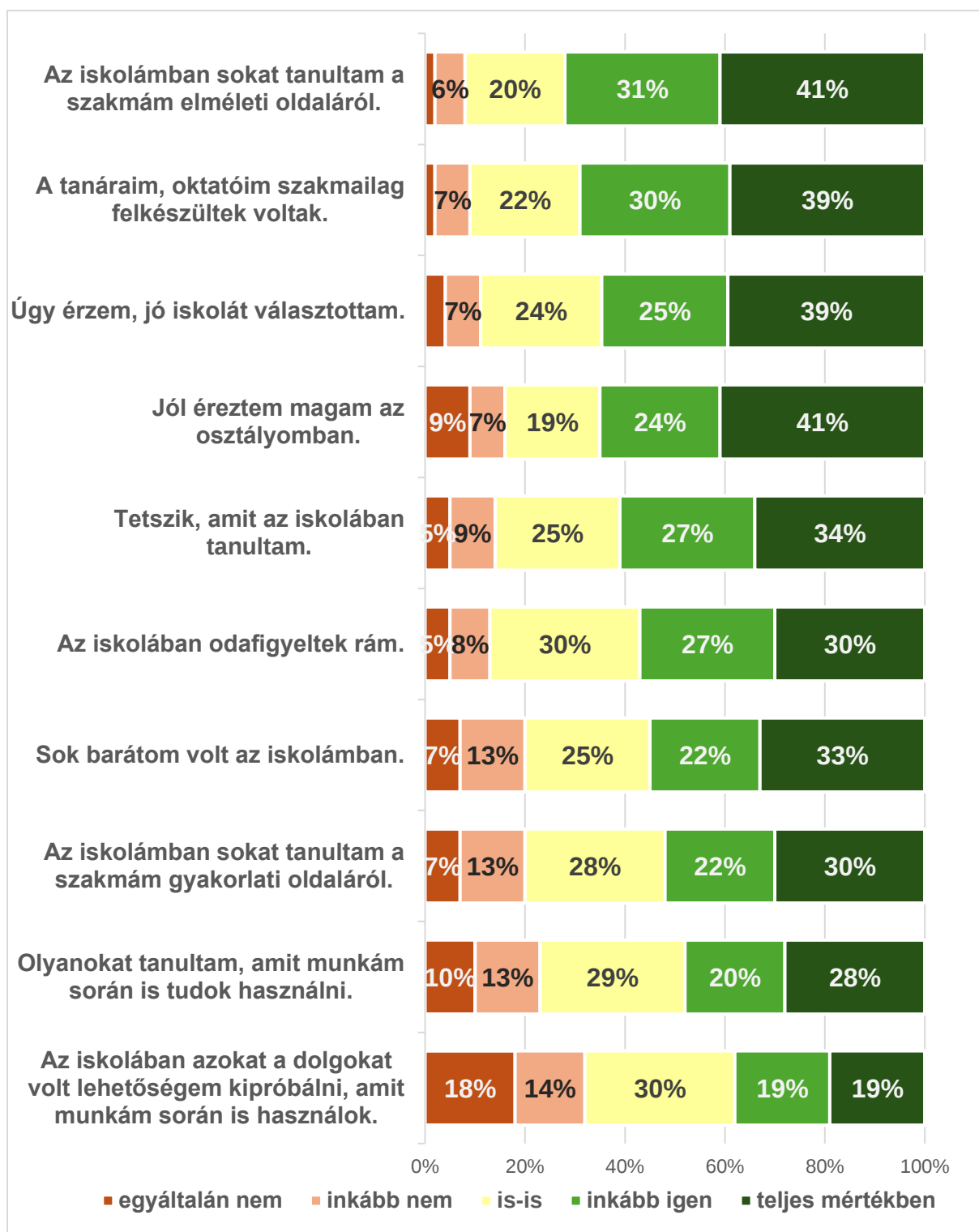
44. ábra: Fő tervek egy év múlva – a jelenlegi státusz szerint (összes megkérdezett, N=338)

45. ábra: Fő tervek három év múlva – a jelenlegi státusz szerint (összes megkérdezett, N=338)

A képzés retrospektív értékelése

A kutatásban lehetőségük volt a végzett diákoknak visszamenőlegesen értékelést adniuk elvégzett képzésükről. A tanulók alapvetően elégedetteknek mutatkoznak, hiszen egy kivétellel az összes feltett kérdésre pozitívan nyilatkoztak. A legnagyobb arányban azzal értettek egyet, hogy az iskolában sokat tanultak a szakmájuk elméleti oldaláról (72% vélte így); az oktatók szakmailag felkészültek voltak (69%); úgy érzik, jó iskolát választottak (64%). A többség jól érezte magát az osztályában; tetszett, amit tanultak; odafigyeltek rájuk és sok barátot szereztek. Az elsajátított szakmával kapcsolatban is úgy érzi a válaszolók körülbelül fele, hogy az iskolában sokat tanultak a szakma gyakorlati oldaláról, illetve olyanokat tanultak, amiket a munkájuk során is tudnak használni. Ez utóbbi állítással azok is egyetértettek, akik jelenleg dolgoznak – különösen, ha szakmájukkal illeszkedő ágazatban helyezkedtek el.

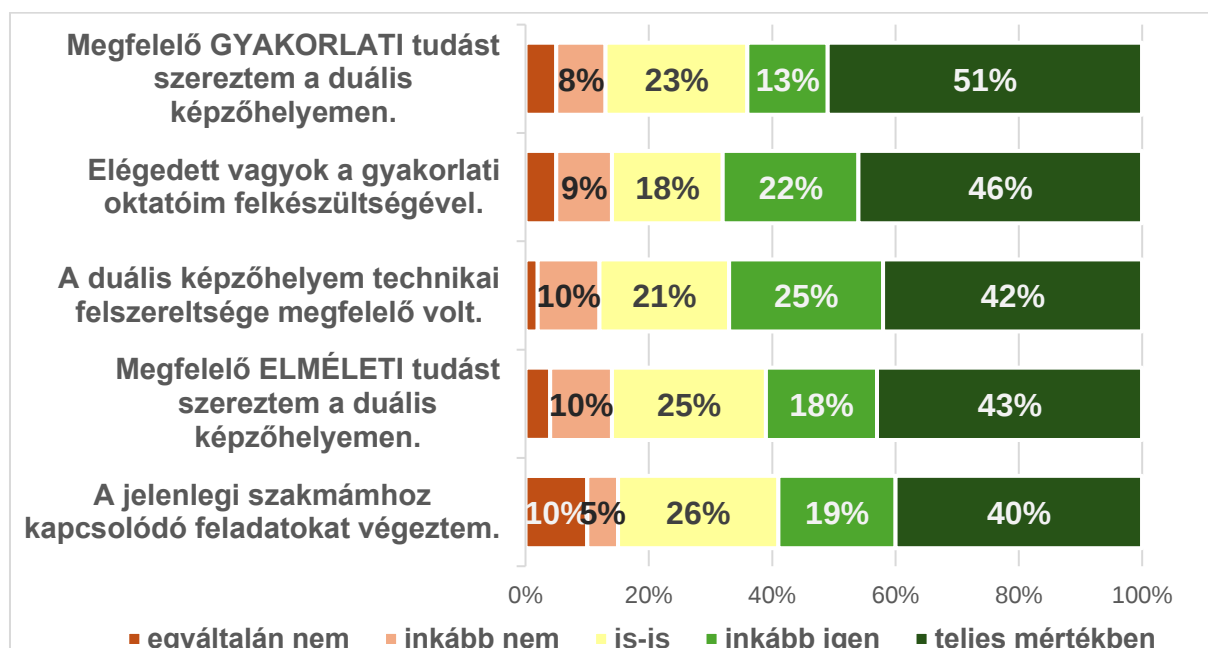

46. ábra: Visszaemlékezve a szakképzésben töltött évekre, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal a korábbi iskolájára, tanulmányaira vonatkozóan? – (összes megkérdezett, N=322)

Az összevont értékelések ± 100 -fokú skálára vetített átlaga +34 pont. A válaszadók szocio-demográfiai vagy képzési jellemzői szerint nincsenek lényeges statisztikai különbségek – talán csak annyit érdemes kiemelni, hogy az észak-magyarországi (+48 pont), illetve a dél-dunántúli (+44 pont) régióban kedvezőbb, a közép-dunántúli régióban (+11 pont) kedvezőtlenebb a végzett tanulók véleménye.

A tanulók közel harmada, 32 százaléka nyilatkozott úgy, hogy képzését duális képzés keretében végezte. A duális képzésben való részvétel leginkább a fiatalabb, 18-19 éves válaszadókra jellemző (körükben 61% ez az arány), valamint azokra, akik szakképző iskolákban szerezték meg szakmájukat (62%).

A válaszadók a duális képzéssel kapcsolatban is nagyfokú elégedettségüknek adtak hangot. Közel kétharmaduk (64%) vélte úgy, hogy a duális képzőhelyen megfelelő gyakorlati tudást szerzett, 61 százaléuk pedig úgy, hogy az elméleti tudás is megfelelő volt. 68 százaléuk elégedett volt a gyakorlati oktatók felkészültségével, 67 százaléuk pedig a duális képzőhely technikai felszereltségében sem talált (utólag) kivétlnivalót. A válaszadók 59 százaléka igaz továbbá, hogy jelenlegi szakmájához kapcsolódó feladatokat végzett duális képzése alatt. (Bár az alacsony elemszám miatt statisztikailag nem megerősíthető, de utóbbi kérdésben azok, akik szakmájuk ágazatával illeszkedő munkakört töltenek be, azok inkább, akik nem, azok kevésbé értenek egyet ezzel a kijelentéssel.)

47. ábra: Mennyire ért egyet a következő állításokkal a duális képzéssel kapcsolatban? – (azok körében, akik részt vettek duális képzésben, N=103)

A végzett tanulók nagyfokú elégedettségét mutatja az is, hogy tízfokú skálán átlagosan 7,2-re értékelték korábbi képzésüket. A legnagyobb fokú elégedettség a szakmával (7,79), az iskolával (7,42) és a szakma elméleti oktatásával (7,27) kapcsolatban mutatkozott. A szakma gyakorlati ismereteivel, a gyakorlati képzéssel és a közismereti tantárgyakkal kapcsolatos értékelések valamelyest elmaradtak a korábbi értékelési dimenziókéthől (6,9 körül), de alapvetően ezekben az esetekben is pozitív kép él a szakképzésből elballagottak fejében. Az összevont elégedettséget nem befolyásolják szocio-demográfiai vagy képzési paraméterek – legfeljebb annyiban, mint ami korábban is látható volt: a közép-dunántúli régióban

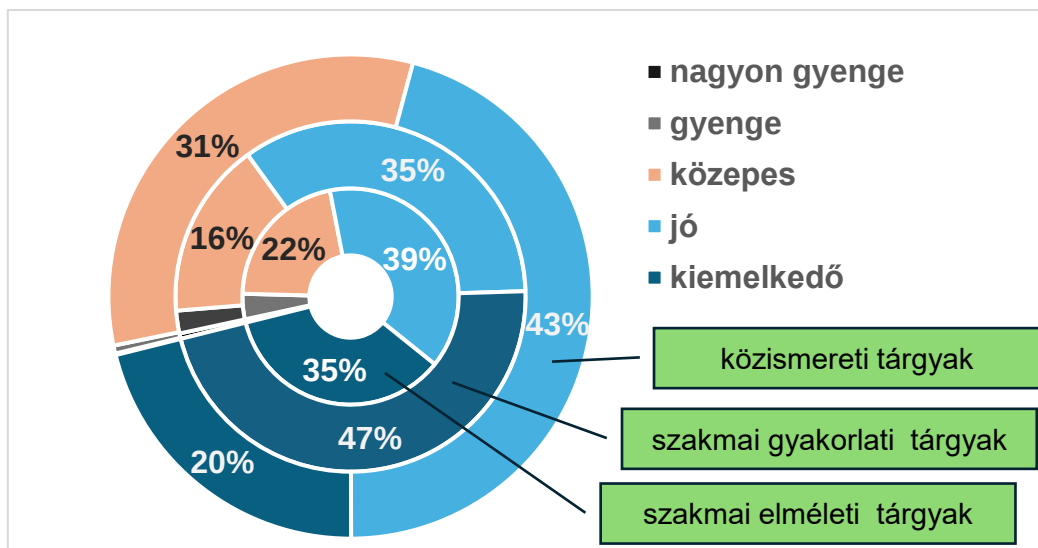
alacsonyabb szinten fogalmazódnak meg az alapvetően elégedettséget tükröző vélemények (6,3).

48. ábra: Visszatekintve arra a képzésre, ahol 2023-ban végzettséget szerzett, összességében mennyire elégedett az alábbiakkal? (összes megkérdezett, N=322)

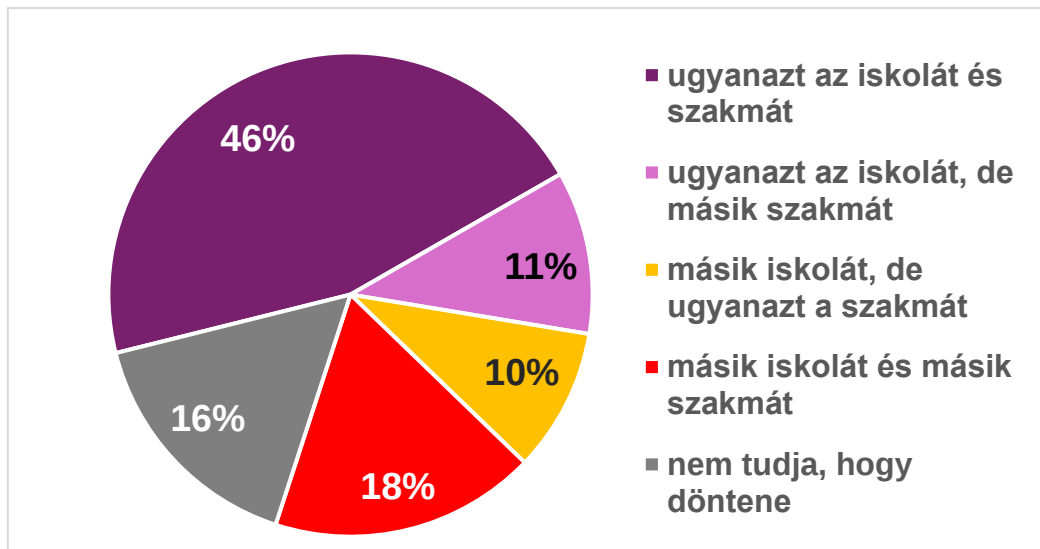
Feltételezhető, hogy a fentiekben bemutatott nagyfokú elégedettség annak köszönhető, hogy a kutatásban azok a tanulók vettek részt, akiknek pozitív tapasztalata volt az iskolában, jól tanultak és szívesen emlékeznek a középiskolai éveikre; azok pedig nem, akik kedvezőtlen tapasztalatai már a kérdőív kitöltését is megakadályozták. Ezeket a felvetéseket nem tudjuk teljes mértékben kizárni, de az iskolai eredményesség és az elégedettség kapcsolata ellenőrizhető.

A kérdőívet kitöltők úgy emlékeztek, hogy alapvetően jó tanulónak számítottak a szakképzésben: a szakmai elméleti tárgyakat tekintve 4,05; a szakmai gyakorlati tárgyak esetében 4,25, a közismereti tárgyakat nézve pedig 3,75 volt a mintában az átlagos érdemjegy. Az osztályzatok és a szakképzéssel, duális képzéssel kapcsolatban megfogalmazott összevont elégedettségek összefüggése, magas pozitív korrelációja jelezheti, ha igaz az a feltételezés, hogy a „jó tanulók” értékelései kedvezőbbek és ez torzíthatja a kutatás főbb eredményeit. Az eredmények szerint ez a veszély nem reális, vagy legalábbis csak kismértékben mutatható ki. A három tárgykör (szakmai elméleti, szakmai gyakorlati, közismereti) átlagának és az összesített elégedettségnek a korrelációja 0,322 és 0,348 között van, ami bár szignifikáns egyenes vonalú kapcsolatot jelent, de erőssége gyenge. A duális képzés megítélése ráadásul nem is mutat szignifikáns kapcsolatot, tehát az érdemjegyek (tanulói eredményesség) nem befolyásolta a duális képzés retrospektív megítélését.

49. ábra: Milyen tanulónak számított a szakképzésben a többi diákhoz képest az alábbi tantárgyak esetén? (összes megkérdezett, N=322)

Egy másik módja a lezárt képzés értékelésének, hogy megmérjük azt, vajon a megkérdezett mit választana, ha újból szakmát és iskolát kellene keresnie. A válaszok ebben az esetben is kedvezőek, igaz, a fentiekhez képest talán több kritika is kiérződik belőle. Az összes válaszadó 46 százaléka ugyanazt az iskolát és ugyanazt a szakmát választaná mint korábban. További 11 százaléka az iskolával elégedett volt, a szakmával kevésbé – így a régi iskolájában másik szakmát sajátítana el. Hasonló arányban (10%) aláljuk azokat is, akik másik iskolában végeznék el az eredeti szakmájukra vonatkozó képzést – ezek a válaszok elkönnyvelhetők a szakképzési rendszer kritikájaként is. A minta 18 százaléka ha tehetné, másik iskolában másik szakmát tanulna – ezek a válaszok szintén elgondolkodtatók lehetnek. További 16 százaléknyan pedig nem tudják, hogy miként döntenének egy új választási helyzet esetén. A kérdésre adott válaszokat a szocio-demográfiai és alap képzési jellemzők nem befolyásolják. A korábban bemutatott értékelések viszont kapcsolatban állnak vele: a legmagasabb elégedettségi score-ok azokra jellemzők, akik ugyanazt az iskolát és szakmát választanák (± 100 -as skálára vetített átlag: +55); majd az ugyanazt az iskolát választók (+28) és az ugyanazt a szakmát választók (+10) következnek. Azok, akik teljesen más utat járnának be, az értékelések átlaga mindössze +3 pont. Azoknak a véleménye viszont, akik nem tudják, hogyan döntenének, leginkább azoknak a véleményre hasonlít, akik a régi iskolájukat, de másik szakmát választanának – feltételezhetjük tehát, hogy bennük az iskolával kevesebb, a választott szakmájukkal kapcsolatban több kétely fogalmazódhatott meg.

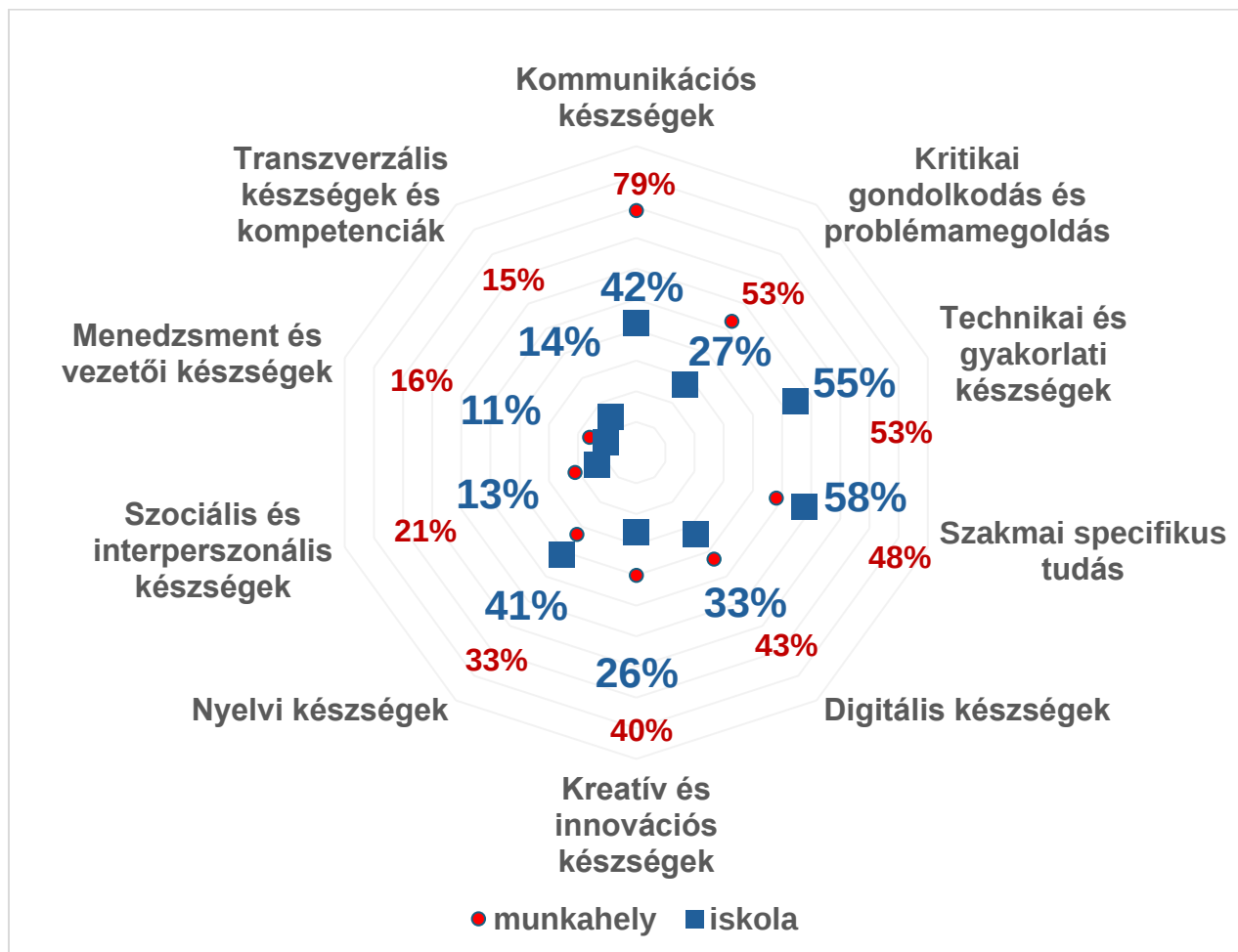

50. ábra: Ha újból szakmát és iskolát választhatna, mit választana? (összes megkérdezett, N=322)

Bár a pályakezdők korábbi iskolájukkal, képzésükkel kapcsolatos elégedettsége jól látszik, azt nem lehet mondani, hogy nincs miben fejlődnie a szakképzésnek. Erre hívja fel a figyelmet az elemzés utolsó ábrája, ahol 10 különböző készség és kompetencia kapcsán kellett megmondani, hogy melyek fejlesztésére fordítottak figyelmet a középiskolában. A válaszok szerint a legnagyobb fókusz a szakmai specifikus tudás (58%) valamint a technikai és gyakorlati készségek (55%) fejlesztésére fordította az iskola – legalábbis az emlékek szerint. A kommunikációs készségeket, nyelvi készségekre erősítésére irányuló iskolai törekvéseket tízből kb. négy válaszadó említette (41-42%). A digitális készségek fejlesztése (33%), a kritikai gondolkodás és problémamegoldás (27%), a kreativitás és innovációs készségek (26%) fejlesztése a többség szerint nem jellemző a szakképző intézmények falain belül, de még e területeknél is ritkábban jelenik meg a szociális és interperszonális készségek (13%), a menedzsment és vezetői készségek (11%) valamint a transzverzális készségek és kompetenciák (15%) fejlesztésére irányuló törekvés.

A fenti „hiányosságokat” annak fényében lehet igazán értékelni, hogy mit tapasztalnak az elhelyezkedett pályakezdők, e kompetenciák közül mire van szükségük a munkaerőpiacon, mit használnak fel munkakörükben – és ehhez képest hogyan értékelik az adott készség iskolai fejlesztését. Az mindenképpen igen kedvező, hogy a technikai és gyakorlati készségek, a nyelvi készségek, ill. a szakmai specifikus tudás esetében a „piaci elvárás” szintjén, vagy azt meghaladó az iskolai munka értékelése. A szociális és interperszonális készségek, a transzverzális készségek és a vezetői készségek iskolai fókusza is kis elmaradással igazodnak a munkahelyek elvárásaihoz, de ezek alapvetően a kevésbé fontosnak értékelt kompetenciák közé tartoznak. Nagyobb és fontosabb hiányosságoknak tűnnek a digitális készségek, a kreatív és innovációs készségek, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás, valamint a

kommunikációs készségek a szükségestől való elmaradása – ezeken a területeken mindenképpen fejlődnie kellene a szakképzés iskolai oktatásának.

51. ábra: Az alábbi készségek, kompetenciák közül melyek fejlesztésére fordítottak figyelmet a középiskolában? (érdemben válaszolók, N=308) [Az ábra tartalmazza a munkahelyen szükséges ismeretekre vonatkozó eredményeket is]